

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 3 och 4 december.

2 § Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Osama Ali Maher* (m) anhållit om entledigande från uppdraget som ersättare för riksdagsledamot från och med den 10 december.

Kammaren biföll denna anhållan.

3 § Anmälan om ersättare för statsråd

Förste vice talmannen anmälde att *Staffan Appelros* (m) inträtt som ersättare för statsrådet Tobias Billström (m) från och med den 10 december och tills vidare.

4 § Meddelande om frågestund

Förste vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 13 december kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Justitieminister Beatrice Ask (m), statsrådet Mats Odell (kd), statsrådet Maria Larsson (kd), arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m) och försvarsminister Sten Tolgfors (m).

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:236

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:236 Nationell lagstiftning angående införselkvoter för alkohol

av Egon Frid (v)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 18 december 2007.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden som inte har gått att ändra på.

Stockholm den 3 december 2007

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:237

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:237 Svensk arbetslivsforskning efter nedläggningen av Arbetslivsinstitutet

av Lars Lilja (s)

Interpellationen kommer att besvaras den 18 december 2007.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden.

Stockholm den 3 december 2007

Utbildningsdepartementet

Lars Leijonborg

Interpellation 2007/08:240

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:240 Solidaritetsstöd

av Luciano Astudillo (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdag den 18 december 2007.

Skälet till dröjsmålet är att det inte finns tid i kammaren.

Stockholm den 3 december 2007

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Nyamko Sabuni (fp)

Enligt uppdrag

Cecilia Bergman

Expeditions- och rättschef

Föredrogs och hänvisades
Skrivelse
2007/08:34 till justitieutskottet

Motioner
2007/08:Ju7–Ju12 till justitieutskottet

7 § Socialförsäkringsområdet

*Socialförsäkrings-
området*

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 2007/08:SfU1
Utgiftsområdena 10, 11 och 12 inom socialförsäkringsområdet (prop.
2007/08:1 delvis).

Utgiftsområde 10

Utgiftsområde 10

Anf. 1 TOMAS ENEROTH (s):

Herr talman! Kära kamrater i riksdagen! Vi ska i dag debattera sjukförsäkringen och övriga socialförsäkringar. De finns inom budgetens utgiftsområde 10 och har under senare år varit regeringens största besparingsområde.

Här har vi sett förslag om sänkta ersättningar, sänkta tak i sjukförsäkringen, nedskärningar av rehabiliteringsresurser, sänkt ålderspension för förtidspensionärer. Ja, listan på besparingar inom våra trygghetssystem kan göras väldigt lång. Det här har föreslagits och genomförts trots att vi har överskott i statens finanser på, tror jag att det är, 135 miljarder kronor och trots att det finns ett överskott i sjukförsäkringen på ungefär 14 miljarder kronor.

Resurser har tagits från sjukförsäkringen för att finansiera skattesänkningar för friska och välbeställda. Pensionärer, sjukskrivna och arbetslösa har inte fått del av skattesänkningarna. De har fått betala skattesänkningarna.

Det här är en i grunden orättfärdig och orättvis politik. Den ökar klyftorna i samhället. Och den tycks utgå från att människor blir friskare bara de blir fattigare – som om det bara skulle handla om ekonomiska drivkrafter, som om det inte handlade om hälsa och välbefinnande, möjligheter och chanser.

De här besparingarna är också hittills det enda som regeringen faktiskt gjort inom dessa områden. I socialförsäkringsdebatten talar borgerliga företrädare väldigt mycket om framtida planer för rehabilitering, om företagshälsovård och om många aktiva insatser. Men sedan valet har det bara varit besparingar.

Förra budgetdebatten hade vi för ett år sedan. Då fick vi höra: Nu genomför vi nödvändiga besparingar, sedan kommer satsningarna. Det var till och med så att Folkpartiet vid den tiden tyckte att det var nödvändigt med besparingar för att då kunna ha råd med stora satsningar på till exempel en återgång till 80-procentsregeln eller höjda tak i sjukförsäkringen.

Nu vet vi hur det gick med den där folkpartiprofilen. Jag tror inte att ens ombuden på Folkpartiets landsmöte trodde på den retoriken. Det har inte vare sig blivit höjda tak eller, för den delen, en återgång till 80 procent. Satsningarna som man talade om har uteblivit.

Nu kommer regeringens andra budget, och även denna gång är den fri från satsningar som är framåtriktade. I stället är det bara besparingar. Den är fri från konkreta skarpa förslag om företagshälsovård, rehabilitering eller annat. I stället är det rejäla besparingar. Vi får höra samma visa än en gång: Det kommer så småningom. Vi har utredningar som sitter. Vi ska så småningom presentera förslag.

Faktum är att denna riksdag bara har beslutat och behandlat ett enda aktivt förslag från den borgerliga regeringen sedan den tillträdde, och det var att man ska visa sjukintyg från första dagen. I övrigt är det bara besparingar. Eller har jag missat något?

Jag tänker läsa upp en lista på de förslag som har lagts fram inom socialförsäkringsområdet.

Sänkta tak i sjukförsäkringen. 1,7 miljoner löntagare fick kraftigt sänkt ersättning.

Sänkt sjukpenning från 80 procent till 78,6 procent. I denna budget sänks den ytterligare till 77,6 procent.

Sänkt tillfällig föräldrapenning för vård av sjuka barn.

Sänkt havandeskapspenning.

Sänkt rehabiliteringspenning.

Sänkt antagandeinkomst för förtidspensionärer. Det var en besparing som var tänkt att ge 1,7 miljarder kronor varje år men som vi i kraft av att den hängde samman med pensionsöverenskommelsen fick stopp på. I denna budget kan vi konstatera att regeringen hädanefter kommer att backa ifrån den.

Sänkt anslag för rehabilitering. 1,5 miljarder i mindre resurser för rehabilitering.

Dessutom införs en ny lag om bidragsbrott. Den gäller bara privatpersoner, inte företag, inte tv-licens. Dessutom införs att man ska visa upp sjukintyg från och med första dagen.

Det är listan som presenterats och beslutats eller kommer att beslutas här över vad de fyra borgerliga partierna har förmått inom socialförsäkringsområdet, intet annat. Så går det när behovet av att finansiera friska och välbeställdas skattesänkningar går före tryggheten för människor som drabbas av sjukdom.

Det här är första delen i systemskiftet. Det är första delen i att gå från en standardförsäkring som vi har vant oss vid i Sverige till en grundtrygghetsförsäkring, det vill säga inte längre allmän social försäkring för alla utan bara ett grundskydd som kräver att man har en kompletterande försäkring för att inte drabbas av en allvarlig fattigdom vid sjukdom. Det här, det vet vi, leder till försämrad rörlighet på arbetsmarknaden. Det leder till otrygghet, till sjuknärvaro, det vill säga att människor är på

arbetet fast de är sjuka eftersom de inte har råd att vara hemma från arbetet. Det bryter mot den modell som vi i Sverige har vant oss vid att ha på arbetsmarknaden.

Nu tävlar privata försäkringsbolag och andra om att ragga kunder med erbjudanden om kompletterande ekonomiskt skydd vid sjukdom. Men det är bara för dem som har råd, och det är bara för dem som är lönsamma att försäkra. För att få privata sjukförsäkringar ska man hälso-prövas. Då ska det kollas om man har diabetes och om man haft allvarligare sjukdomar tidigare.

Det är den här typen av broschyrer som kommer att delas ut framöver. Här är en rosa vacker broschyr om Sveriges enda cancerförsäkring. Så lockar marknaden med trygghetsförsäkringar när samhället inte längre vill erbjuda en fungerande ekonomisk trygghet. Men, allvarligt talat, vem är det som vågar gå på lina utan skyddsnät?

Det vi behöver är trygghet, trygghet i förändringen, broar i arbetslivet så att man kan komma tillbaka efter en tids arbetslöshet eller sjukdom, inte fattigdomsfällor. Vi behöver en socialförsäkring med en omfattande riskutjämning, inte en riskdifferentiering som ställer grupp mot grupp.

Alla vet vi och har nyligen hört om förslaget om det privata barnsjukhuset i Stockholm som ska finansieras med privata sjukvårdsförsäkringar. Det är klart att det blev en upprörd debatt i medierna när det presenterades, eftersom folk förstår att det är en försäkring som bara några har råd att ta. Väldigt många vänder sig mot en sådan utveckling. Vi vill inte ha ett samhälle där bara de som har råd att ta försäkringar ska kunna få sjukvård för sina barn.

Jag kan avslöja att det är ännu värre än så. Inte ens om du är miljonär får du ta en del av dessa sjukvårdsförsäkringar för barn, för om barnen har diabetes, Downs syndrom, celiaki, äggallergi eller andra sjukdomar får de inte försäkras eftersom de inte är tillräckligt lönsamma. De plockas undan. Det privata barnsjukhuset kommer alltså att stå med öppna dörrar för dem som har råd och som får ta försäkring, men de stänger dörrarna för de barn som föds med sjukdomar eller som har fått dem i tidig ålder.

Allt detta genomför systemskiftet i en tid med kraftig högkonjunktur, med överskott i statens finanser, med överskott i sjukförsäkringen. Min grundläggande fråga blir därför: Finns det starka skäl att göra de här besparingarna? Jag tror inte det. Jag tror att detta är ideologiskt betingat. Det är ungefär som med privatisering av sjukhus, skolor och andra delar av välfärdssystemen.

Det är trist att detta uppenbarligen även gäller Folkpartiet nuförtiden. Det känns mycket avlägset och länge sedan vi hade Bo Könberg i riksdagen. Han slogs ändå för höjda tak, 80 procent i ersättningsnivåer och generella obligatoriska försäkringar. Det märks att Bo Könberg inte längre är aktiv riksdagsledamot. Det märks att Folkpartiet nu har anpassat sig för att ingå i en moderatledd regerings underlag.

Vi socialdemokrater motsätter oss att vi går från en modell med standardförsäkring. Vi motsätter oss det grundtrygghetssystem som presenteras. Vi vill att man ska ha ett väl fungerande skydd vid en längre tids sjukdom.

Herr talman! Jag går nu över till andra delen av systemskiftet. Det är de insatser som alliansens företrädare talar om men ännu inte riktigt föreslagit för riksdagen. Vi får väl se om det blir verklighet. Jag är lite

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

tveksam eftersom vi vet hur det gick med den omtalade omläggningen av trafikförsäkringen. Den skulle genomföras snabbt, men som det nu ser ut vet jag knappt om det blir någon omläggning av trafikförsäkringen eftersom arbetet är kraftigt försenat. På motsvarande sätt har vi lärt oss att hanteringen av fastighetsskatten eller sänkta socialavgifter också dröjer från det att det presenteras till det att det blir verklighet. Jag fick i morse samtal från företrädare för bemanningsbranschen inom hotell- och restaurangnäringen. De var förtvivlade över uteblivna besked och regeringens hantering av sänkta socialavgifter.

Nåväl, om nu det som man säger i budgetpropositionen också kan tänkas bli skarpa förslag i riksdagen så handlar det om följande lista. Jag ska ta några exempel.

Minskningsregeln innebär att ingen efter ett års sjukskrivning ska kunna få mer än 75 procent i ersättning. Även för den som har avtalat och tagit en avtalsförsäkring eller tagit en privat sjukförsäkring ska man till varje pris pressa ned ersättningen för personer som drabbas av en längre tids sjukdom. Det är ett principiellt ingrepp i avtalsrörelsen. Det rör ILO-konventionen. Det kommer att anmälas av TCO:s ordförande. Det är ett löneutrymme som parterna avstått. Från löneutrymme har man lagt det på att kunna få en avtalsförsäkring. Nu griper man in i det från regeringens sida. Min grundläggande fråga är om detta också kommer att gälla andra delar av kollektivavtalet, som inkomstförsäkringarna, pensionsförsäkringarna. Eller är det just bara i sjukförsäkringen man går in och gör denna förändring?

Gäller det kollektiva försäkringar, eller gäller det också privata försäkringar? Rent konkret innebär det, om vi ska tro Finansförbundet, att en banktjänsteman som tjänar 25 000 kronor i månaden blir av med ungefär 2 500 kronor i månaden efter ett års sjukdom. Det är pengar som han har avstått vid en förhandling, avstått från sitt löneutrymme för att få en trygghet om han drabbas av cancer, ms eller något annat. Är det någon som tycker att det är rimligt? Jag kan tänka mig att flera ledamöter här skulle bli sura om man i efterhand gick in och ändrade i de pensionsförsäkringar som ni säkerligen har och säger: Nej, tyvärr får ni inte ut hela beloppet ni har sparat, bara en del av det.

Lika illa kan det gå för företagarna. Företagarna har en egen försäkring som man erbjuder sina medlemmar, enskilda företagare. Vi har låtit riksdagens utredningstjänst räkna på hur förslaget slår mot företagarnas egna försäkringar. En normalföretagare med normalinkomst, vi tog snittvärdena, skulle förlora ungefär 2 700 kronor i månaden om detta förslag även kommer att gälla företagarnas försäkring. Är detta regeringens småföretagarsatsning?

I stället för att fullfölja den utredning vi hade om småföretagarnas trygghetssystem avvecklar man den och presenterar denna typ av förslag. Eller kommer man att undanta småföretagen från detta och i så fall, på vilka principiella grunder? Är det för att det är privata försäkringar och detta bara ska gälla de kollektiva? Hur man än vänder sig är det regelvidrigt och principvidrigt. Det är dessutom fortfarande en tilltro till att det enda som är viktigt är att pressa ned ekonomin när människor drabbas av en längre tids sjukdom. Jag förstår inte varför.

Andra förslag på önskelistan i budgetpropositionen är mindre precisa. Det talas om rehabiliteringsgaranti som ska finansieras med 3,4 miljarder på tre år. Men jag ser inga nya pengar. Jag ser en omfördelning av gamla kända anslag från Pilaprojektet eller för den delen från femprocentaren. Men det är inga nya pengar. I stället kan vi konstatera att Försäkringskassans rehabiliteringsanslag sänks med 1,5 miljarder kronor.

På vår utfrågning i utskottet kunde vi höra företrädare för rehabiliteringsföretagen. De är hårt ansträngda, de håller på att avveckla en del av sin verksamhet och är förtvivlade över att ingen köper deras rehabiliteringstjänster. De vet att människor behöver rehabilitering, men ingen betalar dem. Hur ska det gå för Rygginstitutet eller andra aktörer? Vi riskerar en utveckling där vi avhänder oss en väl fungerande struktur och kompetens här i landet. På samma sätt som regeringens tidigare nedläggning av Arbetslivsinstitutet har inneburit att vi har gjort oss av med en starkt samlad kunskap om arbetslivsforskningen riskerar vi att bli av med samlad svensk kompetens i rehabilitering, inte minst av ryggsjukdomar.

Vi hade en medfinansiering som var väl fungerande och som dessutom innebar en tydlig ekonomisk drivkraft för att köpa rehabiliteringstjänster åt sina medarbetare. Arbetsgivarna slapp betala 15 procent av sjukpenningen om de erbjöd rehabilitering för sina anställda eller om de fick chansen att gå in på deltidssjukskrivning. Det tog regeringen givetvis bort.

På tal om medfinansiering kan jag inte låta bli: Vi hörde på hearingen att forskaren John Selander gjorde en jämförelse mellan Sverige, Norge, Nederländerna och övriga europeiska länder. Vi hade högre sjukfrånvaro, men det som skilde var att vi i Sverige, Norge och Nederländerna utmärkte oss med ingen eller låg medfinansiering. Nederländerna ändrade sig sedan och har nu två års medfinansiering, det vill säga att arbetsgivaren betalar sjuklön i två år. Deras utveckling på sjukfrånvaroområdet har varit mycket positiv. Hur kommer det sig att övriga europeiska länder konstaterar ett tydligt samband mellan arbetsgivarnas ekonomiska ansvar och den sänkta sjukfrånvaron men inte Sverige?

Signalen från regeringen är tydlig. Arbetsgivarna ska enligt regeringen och de borgerliga partierna inte ha något ansvar. Medfinansieringen är borta, så också arbetsgivarens ansvar att göra en rehabiliteringsutredning som Riksrevisionen säger är ett av de få instrument som finns för att få in tillräckligt material och information om vilka rehabiliteringsinsatser som behöver göras. Kompletterar man sedan med borttagandet av Försäkringskassans rehabiliteringspengar och den allmänna besparing och omläggning som har varit på Försäkringskassan, jag tror att det är 1 700 personer som fått lämna sina tjänster, konstaterar man att de sjukskrivna lämnas i sticket. De har inget stöd från arbetsgivaren och inget stöd från Försäkringskassan. Man får i stället själv ta ansvaret, möjligtvis pådriven av det som nu talas om som tre- och sexmånadersregler.

Här har regeringen i ännu större utsträckning avstått från att precisera vad man menar. Men vi kanske kan få svar i dag. Vad innebär det om man som sjukskriven ska prövas mot hela arbetsmarknaden efter sex månaders sjukskrivning? Jag har i ett flertal debatter med Cristina Husmark Pehrsson försökt få besked om detta men inte fått det.

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

Om jag har rygg- och axelvärk och därmed inte kan komma tillbaka till mitt arbete i industrin eller i omsorgen, riskerar jag då att stängas av från sjukförsäkringen? Riskerar jag att Försäkringskassan säger att jag inte kan gå tillbaka till mitt arbete men att jag kan bli spärrvakt i Stockholms tunnelbana? Men herregud, jag bor ju i Växjö! Ja, men enligt Försäkringskassan har jag en arbetsförmåga som finns på arbetsmarknaden. Alltså stängs jag av från sjukförsäkringen.

När vi har låtit LO:s och TCO:s rättsskydd titta på detta konstaterar de att det är en urgröpning av anställningstryggheten bakvägen. Är det den utvecklingen vi vill ha? Eller överdriver jag riskerna? I så fall, lugna mig och tala om att ni inte rör anställningsskyddet och att det inte innebär att en människa som är cancersjuk ska riskera att efter sex månader inte få rätten till sjukförsäkring för att man bedöms kunna klara någon annan typ av arbete på arbetsmarknaden.

Vi är alla angelägna om att vi ska göra tidiga insatser för människor som är sjuka. Men ärligt talat, i stället för att sätta tre- och sexmånadersregler för den som är sjuk vore det väl bättre att sätta tre- och sexmånadersregler eller andra tidsregler för dem som har ansvaret, möjligheten och kapaciteten att hjälpa den sjuke tillbaka? Är det inte rätten till rehabilitering, omställning, stöd vi borde fokusera på i stället för tidsgränser för den enskilde när man är som mest utsatt och sjuk och dessutom har fått en försämrad privatekonomi?

Vi kan jämföra detta med hur man såg på arbetsgivarnas förmåga att lämna in en rehabiliteringsutredning. Vi kunde konstatera att en mycket stor andel av arbetsgivarna inte klarade av att lämna in en rehabiliteringsutredning. Ur mitt perspektiv borde det följas av ett varför inte. Ska vi ha sanktioner? Ska vi förtydliga reglerna? Regeringen valde i stället att ta bort arbetsgivarnas ansvar att göra en rehabiliteringsutredning. Tänk om man hade resonerat likadant när det gäller sjukskrivna eller arbetslösa! Där ska minsta felaktighet följas upp och bedömas som ett bidragsbrott, betalas med ränta och jagas in till minsta detalj.

Man måste fundera över konsekvensen av hur man bedömer människor, företag och arbetsgivare i sjukförsäkringssystemet. När den anställde inte får rätten till avstämningssamtal, vem står ansvarig? När man inte får rätten till rehabilitering, vem står ansvarig? Det behöver tydliggöras.

Här ser vi den andra delen av systemskiftet. Om den första delen var den som Anders Borg gillar bäst, det vill säga att man pressar ned kostnaderna för att finansiera andra skattesänkningar och därmed går mer mot en basförsäkring i stället för en standardförsäkring, så är den andra delen lite mer specifik. Den handlar om att det inte är vårt ansvar.

Det är inte samhällets gemensamma ansvar eller en social försäkrings ansvar. Det är ditt ansvar. Det är du som får ta ansvaret. Det är en överlämning av ansvaret på den enskilde. Det är en gammal nyliberal idé. Det kallas ibland frihet. Jag kallar det att man själv blir den som ska bära sitt ansvar när man har det som tuffast, när man själv är sjuk eller när man behöver stöd som mest.

Det socialdemokratiska alternativet till detta är väldigt tydligt. Det finns inget skäl att göra sjuka fattigare. Jag skulle vilja höra något gott skäl till att göra sjuka fattigare. Jag vill gärna höra det från alliansens företrädare.

Vi säger nej till sänkta ersättningar. Vi säger nej till sänkta tak. I vårt budgetalternativ finansierar vi och vi höjer budgettaken till tio basbelopp. Vi höjer ersättningarna till 80 procent så att alla får ett rimligt ekonomiskt skydd vid sjukdom. Vi avvisar ingreppen i avtalsförsäkringarna. Vi ser det tvärtom som en styrka att ta in arbetsmarknadens parter i avtalskonstruktioner som ökar tryggheten och omställningar på arbetsmarknaden. Vi vet att de regler, incitament och avtal som finns på arbetsmarknaden har stor betydelse för hur sjukfrånvaron utvecklas. Låt oss göra detta i samverkan med parterna.

Ett snävt myndighets- eller budgetperspektiv förmår inte vända en utveckling med ökad utslagning från arbetsmarknaden. Här måste alla vara med och hjälpa till.

Låt mig ta ett exempel.

Vi talar ofta om den enskildes rätt till rehabilitering. Här kan vi fundera över om det ska ske genom ökat ansvar för arbetsgivarna, genom ekonomiskt incitament och genom att erbjuda och underlätta för parterna att komma till rätta med ett omställningsavtal med rehabilitering. Det skulle vara något för de småföretag som inte alltid har förmåga och kapacitet att hantera rehabilitering. Ett omställningsavtal innebär ju att man avropar någon annan tjänst som går in, men att det redan är finansierat.

Omställningsavtalet fungerar väl när det gäller arbetslösheten. Låt oss se till att vi underlättar för parterna att teckna ett omställningsavtal med rehabilitering.

Sjukförsäkringen handlar om arbetsförmåga. Vad vore då bättre än att få en tydlig koppling till arbetsmarknaden och därmed till parternas ansvar för att man ska få rätt att återkomma i sitt gamla arbete eller möjligheten att gå till ett annat arbete, utan att man hotar med fattigdomsfällan? Hota inte den grundläggande ekonomiska tryggheten. Jag känner inte en människa som har blivit frisk eller återkommit från utmattningsdepression eller benbrott tack vare sänkta ersättningar.

Kan vi sedan få en väl utbyggd företagshälsovård som arbetar förebyggande, kan vi få ett aktivare partsengagemang, ett omställningsavtal och tydliga regler som talar om vad den enskilde har att förvänta sig i stöd från Försäkringskassan i stället för att stå på den anklagades bänk kan vi komma en bra bit på väg mot att få ännu fler människor tillbaka in på arbetsmarknaden.

I det arbetet tror jag att finansiell samordning är väldigt viktig. Vi har haft långa debatter i utskottet om finansiell samordning, och vi har kommit en bit på väg. Jag tror att vi behöver gå ännu längre. Jag tror att vi behöver hitta en ordentligt utvecklad finansiell samordning. Låt oss inspireras av Norge. Låt oss inspireras av Nav. Låt oss inspireras av det man gör när man hittar regionala organ med gemensamma insatser mellan arbetsförmedling och försäkringskassa. Jag talar inte om att slå ihop försäkringar. Jag talar inte om att slå ihop myndigheter utan att hitta en ingång så att man inte bOLLas mellan olika instanser.

Jag vill föreslå utskottets ordförande, Gunnar, att vi faktiskt gemensamt åker till Norge och lär av norrmännen och ser hur den rödgröna regeringen där bygger upp en väl fungerande struktur för omställningsarbetet. Jag tycker också att vi ska stärka företagarnas rätt till skydd vid sjukdom. Om det så småningom tillsätts en socialförsäkringsutredning – vi har väntat ett tag på den – tycker jag att småföretagarnas skydd vid

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

sjukdom ska ingå i den. Jag tror inte att man behöver hantera det separat. Jag tror att vi alla måste ta ansvar för alla medborgares rätt vid längre tids sjukdom. Det gäller även socialförsäkringsutredningen.

I samma utredning kan vi fundera över hur fler grupper kan inkluderas i våra socialförsäkringssystem. Vi har ju en oroande utveckling där ungdomar kommer in alltför sent i våra trygghetssystem till följd av timvikariat, provanställningar eller annat. Jag vill definitivt varna för den historiska SGI som regeringen planerar att genomföra men dröjer med. Om man genomför förslaget med historisk SGI – för eventuella tv-tittare och andra kan jag berätta att det innebär att man ska räkna den sjukpenninggrundande inkomsten bakåt i tiden – blir det en besparing i statsbudgeten, det är ingen tvekan om det, men det innebär framför allt väsentligt otryggare villkor för ungdomar. Inte nog med att den här regeringen har drivit igenom att ungdomar ska ha 24 månaders provanställning på arbetsmarknaden, dessutom ska man riskera att få en sjukpenninggrundande inkomst som blir oerhört mycket lägre eftersom den ska räknas bakåt under den tid då man inte ens förvärvsarbetade – man kanske studerade. Är det rimligt att hantera den kommande generationens inträde på arbetsmarknaden på det sättet?

Ni som lyssnar märker att det finns tydliga politiska alternativ. Det ska det finnas i politiken. Vi har en regering som pratar om rehabilitering, men i verkligheten genomför besparingar och besparingar. Det är dessutom en regering som genomför ett ideologiskt systemskifte utan att egentligen tala om det. Men så finns det en opposition som vågar se möjligheterna, som vågar se människan i stället för systemen, som inte tror att någon blir friskare bara för att man blir fattigare och som vågar tro att vi har ett gemensamt ansvar och inte att den enskilde ska jagas för att kunna återkomma i arbete.

Jag står naturligtvis bakom alla de socialdemokratiska texter som finns i våra motioner och betänkanden, men för tids vinnande, herr talman, yrkar jag i kammaren bifall enbart till reservationerna 5, 6, 12 och 13.

I detta anförande instämde Kurt Kvarnström, Jasenko Omanovic, Göte Wahlström och Siw Wittgren-Ahl (alla s).

Anf. 2 LISELOTTE OLSSON (v):

Herr talman! I dag ska vi debattera en av grundvalarna i den svenska välfärden, socialförsäkringarna. Regeringen angriper denna grundval kraftigt och på bred front. Den trygghet som vi alla är beroende av håller på att urholkas – den trygghet som är extra viktig för den som har oturen att bli sjuk. Det handlar om rätten att vara trygg i att veta att man kan betala hyran, köpa kläder till barnen och så vidare.

Den som blir sjuk får ju inte automatiskt ett billigare boende eller mindre behov av mat.

Vänsterpartiet tror på och vill se ett starkt och hållbart system som ger människor trygghet i förändringen och tillit när det gäller att klara olika livssituationer. Jag och Vänsterpartiet menar att stabila offentliga ekonomiska välfärdssystem skapar trygga människor som kan tillvarata sina livsmöjligheter.

Angreppet på välfärden inleddes direkt efter valet när man bland annat sänkte taket i sjukförsäkringen och sänkte antagandeinkomsten vid sjuk- och aktivitetsersättning. Privatiseringen av trafikförsäkringen har dragit ut på tiden, men det ger oss ändå en försmak av hur systemet kan komma att se ut om högerregeringen får som den vill.

Regeringen har nu gått vidare med flera angrepp. Under året har vi till exempel tagit beslut om sjukintyg från första dagen.

Den försämring – eller reformering, som högern vill kalla det – av sjukförsäkringen som presenterades i höstbudgeten är inget annat än ett kraftigt besparingsprogram. Ersättningsnivåerna sänks, särskilt för långtidssjukskrivna. En bortre gräns på tolv månader föreslås i sjukförsäkringen. Arbetsförmågan ska provas mot hela arbetsmarknaden efter sex månader. Det innebär att sjukskrivna därefter riskerar att förlora sin anställning. Nedskärningarna innebär dessutom att lagen om anställningsskydd kringgås. En ytterligare sänkt beräkningsgrund för SGI verkar i samma riktning.

Regeringens politik på detta område har som uttrycklig avsikt att försämra de ekonomiska villkoren för personer som är sjukskrivna och förtidspensionerade. Talet om att den som är arbetslös eller sjukskriven går på bidrag kombinerat med fuskdebatten gör att förtroendet och förståelsen för våra sociala försäkringar urholkas alltmer.

Den debatt som förts baseras sällan på fakta och man vill inte åtgärda faktiska problem utan syftet är att skapa osäkerhet och legitimitetsproblem kring försäkringen.

Vänsterpartiet avvisar bestämt de här försämringarna. Vi tror inte heller på de besparingar som regeringen säger sig kunna uppnå.

Herr talman! En av grundpelarna för att behålla tilliten till försäkringen är inkomstbortfallsprincipen som handlar om att i stort sett alla – inte bara de fattigaste – ska omfattas och därmed gynnas av systemet. Ju fler som är med och betalar för välfärden desto större resurser kommer samhället att ha att omfördela för att garantera inkomstbortfallet. Höjda tak är en förutsättning för att vi ska kunna stärka golven.

I och med regeringens sänkning av taket i sjukförsäkringen har antalet personer som inte omfattas av inkomstbortfallsprincipen ökat kraftigt. Ungefär 30 procent av löntagarna hamnar över taket och kommer därmed att få sänkt ersättning vid sjukdom. Vänsterpartiet vill att taket i sjukförsäkringen ska höjas till att återigen motsvara tio basbelopp.

Den modell som regeringen vill införa om historiskt fastställande av den sjukpenninggrundande inkomsten skulle innebära en avsevärd försämring, framför allt för dem som varit sjukskrivna eller arbetslösa under de senaste tolv månaderna. De ändrade beräkningsgrunder som regeringen infört motsvarar en sådan historisk SGI. Det innebär en sänkt ersättningsnivå med över 2 procent för alla sjukskrivna och föräldralediga. Vi vill att beräkningsgrunden för SGI ska höjas så att ersättningen i sjuk- och föräldraförsäkringen återställs från 77,6 procent till 80 procent.

För att stärka förutsättningarna för en ekonomiskt mycket utsatt grupp vill vi också höja ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsersättningen. Vi föreslår en stegvis höjning som uppgår till 67 procent 2010. Gruppen med sjuk- och aktivitetsersättning är, som jag sagt tidigare, en mycket utsatt grupp.

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

De satsningar som gjorts under senare år för att stärka de ekonomiska villkoren för fattiga, vanliga pensionärer, genom höjningar av bostadstillägget, har inte omfattat personer med sjuk- och aktivitetsersättning. De omfattades inte heller av den uppräkningshöjning av hyrestaken som genomförts och inte heller av regeringens föreslagna höjning av hyrestaket till 5 000 kronor.

Det är alltså stor skillnad i villkoren mellan att vara ålderspensionär och förtidspensionär. Det vill Vänsterpartiet rätta till. Vi föreslår därför en höjning av såväl ersättningsnivån som hyrestaket i bostadstillägget för förtidspensionärer. Samma villkor ska gälla antingen man är förtidspensionär eller ålderspensionär.

Vi vill, i stället för högerregeringens församringar, satsa på att stärka socialförsäkringssystemet. Vi vill att medel inom sjukpenningssystemet ska användas till ett förstärkt särskilt högriskskydd för långtidssjukskrivna. De skulle därmed undantas från sjuklöneperiod i ett år genom återgång i arbete hos samma eller ny arbetsgivare. Jag menar att det skulle leda till en ökad vilja hos arbetsgivare att anställa personer som på grund av sjukdom varit borta från arbetsmarknaden länge.

Vänsterpartiet välkomnar att regeringen avsätter medel inom anslaget till satsningar på företagshälsovård, men vi vill se en annan inriktning på denna satsning. Vi vill att medlen ska användas till en förstärkning av tillgången till företagshälsovård av hög kvalitet. Arbetet med certifiering och utveckling av medicinsk och annan arbetsplatsrelaterad rehabilitering behöver förstärkas.

Vänsterpartiet vill också införa ett obegränsat antal steg i sjukpenningen för att det i högre utsträckning ska vara möjligt att anpassa rehabiliteringsinsatser till individens olika förutsättningar och behov. Vi menar att fler steg i sjukpenningen skulle stärka individperspektivet och möjliggöra för mer individuella rehabiliteringslösningar. Det är angeläget att arbetstagaren återgår i arbete så snart som möjligt och i den omfattning som är möjlig med hänsyn till den enskilda arbetstagarens arbetsförmåga. En sjukpenning med flera steg, där den försäkrade kan vara sjukskriven på vilka procentandelar som helst, stärker dessutom möjligheten till kontakter med arbetsplatsen.

Vidare föreslår regeringen i budgetpropositionen en kraftig minskning av Försäkringskassans medel. Detta tillsammans med den låga löneomräkning som görs innebär att personalminskningarna inom myndigheten kan förväntas bli stora under de kommande åren. För att stärka rättssäkerheten och likvärdigheten i bedömningarna vill vi tillföra resurser till Försäkringskassan, pengar som gör det möjligt att anställa 1 500 fler personer jämfört med regeringens förslag. Dessa medel ska inte användas till anställning av så kallade fuskjägare, utan vi ska öka personaltäteten, den vanliga handläggartätheten på Försäkringskassan, och då företrädesvis vid Försäkringskassans lokala kontor ute i landet.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till reservationerna 2, 6 och 12, men givetvis stöder jag alla våra övriga reservationer i betänkandet.

I detta anförande instämde Kalle Larsson (v).

Herr talman! Regeringen föreslår ett antal olika åtgärder för att minska antalet sjukskrivna och långtidssjuka. Det är visserligen lovvärt, och det finns några bra förslag, såsom nyfriskjobb, coacher för ungdomar och flexibilitet i återgång för personer med sjuk- och aktivitetsersättning, men det är inte tydligt hur det ska gå till.

Merparten av inriktningen på åtgärderna är i sin helhet helt felaktig. Vi delar inte regeringens grundsyn. Regeringens inställning tycks vara att människor ska tuktas med piska, att livet ska försvåras för de sjukskrivna för att få dem att börja arbeta. Miljöpartiet står i stället för ett salutogent perspektiv, det vill säga att se det friska hos varje människa. Vi vill ge människor stöttning och hjälp till rehabilitering så att de kan få möjlighet att komma tillbaka till egenförsörjning och delaktighet i arbetslivet.

Bakom sjuktalen finns människor som faktiskt är sjuka på olika sätt, som behöver bli sedda för sina individuella sjukdomsbilder, få rehabilitering utifrån de behov de har, få ett respektfullt bemötande och ha ett värdigt liv oavsett om de kan återgå till arbetsmarknaden eller inte. Detta missar regeringen. Vi säger nej till regeringens förslag om sänkt ersättning, snävare syn på rehabilitering och urholkningen av kompletterande avtalsförsäkringar. Vi delar inte regeringens bedömning på vilket sätt förslagen förväntas spara. Snarare är det ytterligare ett slag mot folkhälsomålet om god och jämlik hälsa.

Jag ska ta upp några av punkterna. Den första handlar om en rigid rehabiliteringskedja.

Enligt dagens regler ska sjukfall prövas mot det arbete som en försäkrad är sjukskriven från. Därefter prövas möjligheten hos den egna arbetsgivaren och slutligen möjligheten till annat arbete på arbetsmarknaden. Regeringen vill snäva in den processen. Senast efter tre månaders sjukfrånvaro ska det prövas om den försäkrade kan jobba med andra arbetsuppgifter hos arbetsgivaren än sina vanliga uppgifter. Det är helt rimligt. Men Miljöpartiet anser inte att det är rimligt att arbetsförmågan senast efter sex månaders sjukskrivning ska bedömas utifrån arbetsmarknaden i dess helhet. Det är en alltför rigid gräns.

Många sjukdomstillstånd behöver längre tids konvalescens. Miljöpartiet anser att denna regel riskerar att öka ångesten och otryggheten hos de sjuka. Därmed riskerar läkningsprocessen att försämrats. En människas läkning och förmåga till rehabilitering har inte enbart att göra med de medicinska insatserna. Min erfarenhet som sjuksköterska under många år är att det också handlar om vilket hopp och vilken tro och förmåga man har till att kunna bli bra. Om man mår dåligt på grund av att man känner stress och psykisk press är det mycket svårare att komma åter.

Det regeringen försöker göra är att få över människor från sjukförsäkringen, där kostnaden för staten är högre, till arbetslöshetsförsäkringen, detta trots att sjukförsäkringen inte går med minus utan snarare med ett överskott. För den enskilde blir ekonomin i ett slag sämre. Särskilt bekymmersamt kommer det förstas att bli för de människor som inte uppfyller kraven för att få en inkomstrelaterad arbetslöshetsförsäkring, utan enbart grundersättning. De får 320 kronor per dag. Det är inte heller rimligt att krav på omskolning ska kunna ställas efter sex månaders sjukskrivning, eller vad det nu kommer att vara, vilket denna begränsnings-

regel innebär, såsom vi kan utläsa den. Dock har vi inte sett några skarpa förslag.

Jag tycker att denna politik rimmar illa med de nationella folkhälso-politiska målen. Vi har ett övergripande mål att ”skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen”. Det var vi ense om i riksdagen, men det verkar regeringen ha glömt bort.

I folkhälsopolitiken finns också målområden, alltså områden som på-verkar hur målen ska uppfyllas. Det andra målområdet är ekonomisk och social trygghet. Gäller inte det dem som råkat bli sjuka eller arbetslösa?

Socialförsäkringspolitiken är ett verktyg för att nå de folkhälso-politiska målen, och det är dags att regeringen inser det. De borgerliga parti-erna får faktiskt vakna. Nu säger ni säkert att det är därför ni driver att alla ska få jobb, för då nås ekonomisk trygghet. Och visst, det är lovvärt, men det ska gälla alla. Och vi behöver både ekonomisk och social trygg-het. I en värld med många piskor är risken stor att det blir kallt och den sociala otryggheten ökar. Vi får en värld där attityden är hård och kall.

Inte nog med att man riskerar att omskolas efter sex månader. Ersätt-ningen ska dessutom sänkas ytterligare om man är sjuk mer än ett år. Man kan fundera över hur mycket ersättningen blir i kronor.

I denna kammare pratar vi ofta om procent. Men hur ser det ut i kro-nor när det gäller det som sjuka människor får i plånboken?

Den allra högsta ersättningen är 655 kronor per dag. Det kan man få om man har en månadslön på 25 700 kronor. Som lägst kan man faktiskt få 21 kronor per dag. Om man är arbetslös kan man inte få mer än högst 486 kronor per dag.

Råkar det vara så att man inte har möjligheter att gå tillbaka till arbe-tet är den högsta ersättningen inom sjuk- och aktivitetsersättningen 16 120 kronor per månad före skatt.

Det är de här nivåerna vi pratar om.

Regeringen föreslår en sjukpenning för människor under som längst tolv månader. Därefter ska man kunna få förlängd sjukpenning som ska kunna betalas ut under 18 månader. Denna förlängda sjukpenning ska utgöra 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Det är inga höga nivåer!

Miljöpartiet anser att man med detta förslag uppenbart försämrar de ekonomiska villkoren för sjukskrivna. Eftersom sjuk- och aktivitetsersättningen ska provas redan efter ett år, enligt dagens regler, är de som efter ett år fortfarande är sjukskrivna de vars rehabiliteringsmöjligheter inte är uttömda. Det kan också vara personer för vilka sjukdomstillstån-det inte beräknas bli bestående men för vilka tillfrisknandet kan ta tid. Det kan gälla till exempel cancersjukdomar.

Det är förvånande att man dessutom inte ska tillåtas bli kompenserad för bortfallet genom avtalsförsäkringen. Man kan fråga sig varför det ska vara omöjligt om parterna är överens. Eller är det så att det handlar om att regeringen vill minska fackens handlingsutrymme, för ni är väl inte emot kollektivavtalslösningar? Eller är det så att ni i den moderatstyrda regeringen säger att ni är för men i praktiken agerar mot?

Med detta förslag tvingar ni människor till privata försäkringslös-ningar som inte inbegrips i den begränsningsregel som ni föreslår.

Miljöpartiet säger nej till den här begränsningsregeln.

Det ska också sägas att tolv månadersgränsen – den sänkta ersättning – drabbar fler kvinnor än män därför att fler kvinnor är långtidssjukskrivna. Vad tänker regeringen göra åt den ojämlikheten? Någon könsmaktsanalys finns inte i det här dokumentet. Så är det också med många andra dokument, till exempel handlingsplanen. En könsmaktsanalys saknas helt från regeringens sida.

I oktober 2007 var ohälsotalet 38,7 dagar. Försäkringskassan skriver i sina pressmeddelanden om 38,7 dagar, men de skriver inte att det är väldigt ojämnt fördelat. Inte heller regeringen skriver om det.

För kvinnor var ohälsotalet 46,6 dagar, att jämföra med 30,9 dagar för män – en ganska stor skillnad. Vad gör regeringen och vilka ambitioner har ni när det gäller att utjämna den här skillnaden?

Förslaget om en rehabiliteringsgaranti blir kanske ert svar. Men den kommer inte att gälla all rehabilitering.

Risken är stor att arbetslivsinriktade rehabiliteringstjänster försvinner. Försäkringskassans medel för rehabilitering tänker ni ju ta bort. Även om arbetsgivare haft rehabiliteringsansvar och hälso- och sjukvården stått för medicinsk rehabilitering har Försäkringskassan haft möjligheter och medel till arbetslivsinriktad rehabilitering. Även om de själva har sagt att de inte gärna vill ha det kan man fundera på varför de inte vill det – kanske därför att det är enklast så eller därför att människor egentligen behöver en sådan rehabilitering?

Regeringen vill alltså helt ta bort den möjligheten och anser att sjukvården ska ta över all rehabilitering. Jag anser inte att det är en bra idé. Vem ska betala för rehabiliteringen när man inte har en arbetsgivare som kan göra det?

Livskvalitetshöjande insatser måste gälla alla, oavsett om man har en arbetsgivare som är villig att betala eller ej.

Sedan har vi detta med flexibla nivåer. Ja, det kommer nu att finnas en möjlighet för den som har sjuk- och aktivitetsersättning att få arbeta i den mån vederbörande kan. Men det borde också kunna gälla inom ramen för sjukpenningen.

Miljöpartiet har ett förslag som går ut på att man ska kunna vara sjukskriven utifrån sin arbetsförmåga. Kan man jobba 60 procent ska man kunna få göra det i stället för att tvingas välja mellan 50 procent och 70 procent. Se alltså i stället människors möjligheter!

Det finns också ett litet förslag i budgeten om en försöksverksamhet med företag – ja, gärna det. Men sätt då individen, inte företagen, i centrum!

Regeringen vill alltså pröva att släppa in privata företag för att hjälpa människor som har sjuk- och aktivitetsersättning för att de ska få tillbaka arbetsförmågan och återgå i arbete. Till detta är vi positiva, om det görs på rätt sätt.

Nya kreativa arbetssätt ska på så vis tas till vara, skriver regeringen. Det förvånar dock att man talar så lite om individperspektivet. Fokus är helt på företagen. Det står så här i texten: ”Dessa företag bör ges stort utrymme att välja de insatser som man anser nödvändiga i de enskilda fallen.”

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

Att lyssna till individens egna tankar om vad som behövs för att komma i gång är A och O och något som behöver uttalas. Varför skriver ni inte det? Har ni helt tappat tron på individen?

Uppenbart oklart är också med vilka pengar dessa företag ska göra sina insatser. Eftersom regeringen flyttar medlen för arbetslivsinriktad rehabilitering till hälso- och sjukvården frågar vi oss hur detta egentligen är tänkt.

Summa summarum: Coachning och verklig individanpassad hjälp är vad som behövs. Kanske är det så att Försäkringskassan och arbetsförmedlingen i en framtid ska ha en dörr in, en gemensam försäkring som verkligen kan ge människor hjälp i stället för att som nu jaga med piskor och otrygghet.

Självklart står jag bakom samtliga reservationer. Men för tids vinande yrkar jag bifall endast till reservationerna 3, 5, 6 och 12.

Anf. 4 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till utskottets förslag i dess helhet.

Det kan inte vara lätt att vara opposition när man måste uppfinna egna förslag att opponera mot. Det är en tanke som slog mig efter att så här inledningsvis ha lyssnat på de tre företrädarna för oppositionen.

När Allians för Sverige för drygt ett år sedan fick ta över regeringsansvaret var det kanske främst för att bryta och ta itu med det omfattande utanförskap som hade skapats under Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets styre.

Under en lång rad år ökade antalet sjukskrivningar och förtidspensioneringar kraftigt. Sjukskrivna fick inte vård, och sjukskrivna fick inte rehabilitering. I stället permanentade Socialdemokraterna dessa människors utanförskap genom att skicka ut dem i förtidspension.

140 personer om dagen förtidspensionerades under Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets styre. Varje dag skickades alltså 140 människor ut i förtidspension. Samtidigt förlorade dessa människor möjligheten till rehabilitering. I stället för att stödja dessa människor så att de kunde komma tillbaka till arbetsgemenskapen dömde Socialdemokraterna dem till ett permanent utanförskap. 140 människor skickades alltså varje dag under tolv års tid alltså ut i utanförskap.

Bara för att klargöra hur många människor det handlar om kan jag, LiseLotte Olsson, säga att på mindre än två månader förtidspensionerar man med det tempot hela Nordmalings kommun. Och, Gunvor G Ericson, på mindre än ett halvår förtidspensionerar man med det tempot hela Katrineholms kommun. Och, Tomas Eneroth, på ett och ett halvt år förtidspensionerar man med det tempot hela Växjö kommun. Det handlar, som sagt, om 140 personer per dag.

Socialdemokraternas och de andra vänsterpartiernas politik slog också väldigt hårt mot kvinnor och kvinnors hälsa. Dubbelt så många kvinnor som män har fastnat i långtidssjukskrivningar eller har förtidspensionerats. Andelen fattiga hushåll ökade kraftigt under er tid vid makten. Inkomstskillnaderna ökade. Förtidspensioneringarna av unga ökade också kraftigt. Det var resultatet av er politik.

1 ½ miljon människor i utanförskap, varav 550 000 förtidspensionerade och ett par hundratusen långtidssjukskrivna – det var det arv som

Socialdemokraterna lämnade efter sig. Det fördes en djupt cynisk, grym och hänsynslös politik som skapade många mänskliga tragedier.

Jag har två frågor till oppositionspartiernas företrädare i dag som jag hoppas kunna få svar på. Den första är: Hur tänkte ni när ni såg att förtidspensioneringarna och långtidssjukskrivningarna sköt i höjden men när ni inte gjorde någonting? Hur tänkte ni då?

Vår utmaning nu är att ge alla dem som kan och vill komma tillbaka till arbetsgemenskapen denna chans, oavsett om de är långtidssjukskrivna eller förtidspensionerade.

Vi har under det år som gått sedan regeringsskiftet förvaltat det förtroende vi fick av väljarna. Vi har fört en framgångsrik politik för att få fler människor i arbete. Genom nystartsjobb, jobbskatteavdrag och en ansvarsfull finanspolitik har vi gjort det möjligt för fler företag att anställa, och fler människor kommer tillbaka till arbete. Över 100 000 fler människor kan i dag stå på egna ben jämfört med förra året. En person var fjärde minut har sedan regeringsskiftet kunnat ta steget från utanförskap till arbetsgemenskap.

Det är en fantastisk siffra! Aldrig tidigare har så många människor i Sverige haft ett arbete att gå till och därigenom haft makten att bestämma över sitt eget liv och söka förverkliga sina drömmar. Men detta räcker inte.

Därför presenterade regeringen i budgetpropositionen, som vi nu debatterar, ramarna för en rehabiliteringsreform som ska leda till en kortare väg till ett friskare liv för alla. Passiva sjukskrivningar ska ersättas av aktiva och tidiga åtgärder, och förändringar som leder till att människor vågar försöka att arbeta och att företag vågar anställa ska genomföras.

Sjukskrivning är i sig själv passiviserande och kan leda till ännu längre sjukskrivningar eller i värsta fall förtidspensionering. Redan efter tre månaders sjukskrivning, det vet vi, minskar sannolikheten att någon sin komma tillbaka till arbetslivet dramatiskt. För att förhindra att människor blir långtidssjukskrivna krävs aktiva åtgärder tidigt.

Det bästa sättet att bryta en långvarig sjukskrivning är genom att se till att den aldrig uppstår. Här är det viktigt att Försäkringskassan, arbetsförmedlingen, kommunerna och sjukvården samordnar sina insatser för att hitta individuella lösningar som hjälper den enskilde tillbaka till arbetslivet. Den sjukskrivnes tillfrisknande är viktigare än gränsdragningar mellan myndigheter.

Den tidigare sjustegstrappa som användes av Försäkringskassan vid rehabilitering har visat sig inte fungera. Ett år efter det att de blivit sjukskrivna befinner sig fortfarande 70 procent av de långtidssjukskrivna kvar på steg ett.

Denna arbetsmodell kommer att ersättas av tre tydliga steg som syftar till tidiga och aktiva åtgärder för att underlätta en snabb återgång i arbete. I första hand kommer arbetsförmågan att prövas mot det ordinarie arbetet, därefter mot alternativa arbeten hos den egna arbetsgivaren och slutligen efter sex månader mot hela arbetsmarknaden.

Om man efter tolv månader inte har lyckats finna ett arbete eller kunnat komma tillbaka till ett arbete som passar, men bedömningen är att man kommer att kunna återfå arbetsförmåga, kan man erhålla en förlängd sjukpeng i upp till 18 månader, i stället för att som tidigare nästan slentrianmässigt förtidspensioneras. Under dessa 18 månader har man rätt till

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

fortsatt rehabilitering, något som man förlorar om man döms till förtidspension eller utanförskap.

Samtidigt införs en rehabiliteringsgaranti, och vi ger företagshälsovården en viktigare roll i rehabiliteringsarbetet. Staten satsar 3,4 miljarder på denna reform, och tanken är att övriga intressenter även ska skjuta till ytterligare resurser. Genom dessa förstärkningar av rehabiliteringen ökar vi möjligheten för återgång i arbete.

Vi kommer även att utveckla den finansiella samordningen, Finsam, och göra den mer flexibel. Försäkringskassan kommer att ha möjlighet att finansiera rehabilitering som utförs av landstingen.

Vidare stimuleras landstingen att bidra till en minskning av ohälsotalet genom att de får dela på sjukvårdsmiljarden i förhållande till hur framgångsrika de är i detta arbete.

Allt detta görs i syfte att få en bättre fungerande rehabilitering och en kortare väg till ett friskare liv – genom att ersätta passiva sjukskrivningar med aktiva åtgärder.

Vidare vill vi underlätta för dem som varit långtidssjukskrivna, i förtidspension eller i sjuk- och aktivitetsersättning att återgå till arbetslivet. Vi vill få fler som vågar prova att arbeta och fler arbetsgivare som vågar anställa. Vi gör det möjligt att prova på att arbeta med bibehållen rätt till förtidspension i upp till ett år i stället för som i dag max tre månader.

Vi kommer även att föreslå införande av en steglös avräkning av sjukersättningen för dem som arbetar delvis, i stället för dagens kantiga 25, 50 och 75-procentsnivåer. Därmed visar vi också att varje arbetad timme är betydelsefull.

Vi ser även över möjligheten att ha förtidspension på deltid, samtidigt som man arbetar heltid, om man har till exempel en reducerad prestationsförmåga.

Vid årsskiftet införs även nyfriskjobb, som fungerar på ett liknande sätt som de framgångsrika nystartsjobben. Skillnaden är att skattesänkningen – kostnadsminskningen – för den arbetsgivare som anställer någon som varit långtidssjukskriven eller förtidspensionerad blir dubbelt så stor. I praktiken halveras arbetskraftskostnaden om man anställer någon som varit sjukskriven länge. Nystarts- och nyfriskjobben utvidgas till att gälla även offentlig sektor. Vi är övertygade om att vi genom den förändringen kommer att nå ut till fler av de kvinnor som befinner sig i långtidssjukskrivning eller förtidspension. Som jag sade inledningsvis är det kanske de som drabbats absolut hårdast av den politik som vänsterpartierna förde tidigare.

Herr talman! Detta var i korthet de viktigaste punkterna i den aviserade rehabiliteringsreformen. Vi kommer att få anledning att återkomma till den i dess olika delar under det kommande året. Sammantaget kan sägas att detta är den största satsningen på rehabilitering och på att hjälpa människor tillbaka till arbetsgemenskapen sedan 1992.

Låt mig då ställa min andra fråga till oppositionen i dag: Ställer ni upp på dessa förslag, eller kommer ni att kunna visa upp ett eget, gemensamt, alternativ? I dag står oppositionen tomhänt, man har inget alternativ att komma med. Det enda man verkar kunna enas om är lite olika nyanser och att säga nej och åter nej till regeringens politik. Får vi se ett alternativ från oppositionens tre partier? Vad vill ni göra för att hjälpa de

människor tillbaka till arbetsgemenskapen som ni ställde i utanförskap under er tid vid makten?

En sak är säker: Allians för Sverige arbetar vidare med att slå vakt om våra gemensamma trygghetssystem och för att bryta utanförskapet genom att förbättra rehabiliteringen och sänka trösklarna tillbaka till arbetslivet för dem som är sjukskrivna och förtidspensionerade. Vi genomför det som medborgarna under lång tid har efterfrågat. Kan vi dra nytta av erfarenheterna i Norge ska vi givetvis göra det.

Allians för Sverige ersätter passiva sjukskrivningar med tidiga och aktiva åtgärder. Samtidigt gör vi så att människor vågar försöka att arbeta och att företag vågar anställa. Det är så vi skapar en kortare väg till ett friskare liv.

Jag vill avslutningsvis rikta ett varmt tack till utskottskansliet för väl utfört arbete och en tillönskan om en god jul.

I detta anförande instämde Mikael Cederbratt, Mats G Nilsson, Lars-Arne Staxäng och Marianne Watz (alla m), Solveig Zander (c) samt Ulf Nilsson (fp).

Anf. 5 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Det är intressant att lyssna på vad Gunnar Axén säger, men det verkar inte som om Gunnar Axén har lyssnat på vad vi i oppositionen har sagt.

Om man läser de reservationer som finns i betänkandet, vilket är ganska många, ser man en tydlig och klar linje där vi i oppositionen har ett gemensamt synsätt: Vi vill inte slå på människor. Vi vill hjälpa människor. Där verkar det gå en klar skiljelinje mellan er och oss.

Jag begärde ordet därför att jag ville ställa några frågor till Gunnar Axén. De handlar om flexibla sjukskrivningsnivåer. Miljöpartiet har precis som regeringen föreslagit att man ska kunna ha en större flexibilitet inte bara när det gäller sjuk- och aktivitetsersättning utan också när det gäller de sjukskrivna. Varför har den moderatledda regeringen inte stött det förslaget?

Min andra fråga handlar om utredning av karensdagen. Om man nu verkligen vill göra någonting åt det här med ojämlikhet för kvinnor – kvinnor som fastnar i sjukskrivning under lång tid – skulle det kunna vara intressant att titta på en utredning av hur karensdagen tas ut.

I den socialförsäkringsutredning som Anna Hedborg gjorde finns ett förslag om att differentiera karensdagen och ta ut den över två dagar eller tre dagar i stället för den första dagen. Det tycker vi hade varit intressant. Kvinnor i offentlig sektor drabbas nämligen mycket hårt. Om man jobbar natt och kort deltid dras tre karensdagar när man är borta en natt.

Min fråga är alltså: Varför vill inte regeringen titta på det förslaget?

Anf. 6 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Allians för Sverige är beredd att diskutera och titta på alla förslag som kan tänkas underlätta för människor när det gäller att komma tillbaka till arbetsgemenskapen. I det här fallet föreslår vi en steglös avräkning när det gäller sjuk- och aktivitetsersättningen för att visa att varje arbetad timme är betydelsefull. Om det kommer fler förslag

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

ska vi givetvis titta på dem och överväga om de underlättar människors återgång i arbete.

Men jag blir bekymrad när Gunvor G Ericson säger att Allians för Sverige skulle slå på människor. Ni ställde 1,5 miljoner människor i utanförskap, varav 550 000 människor i förtidspension. 140 personer om dagen förtidspensionerades under er tid vid makten. Och ni talar om att vi skulle slå på människor!

Vad är det som är att slå på människor när vi inför en rehabiliteringsgaranti, när vi förstärker företagshälsovården, när vi gör sjuk- och aktivitetsersättningen steglöst avräknad för dem som vill återgå i arbete, när vi inför nyfriskjobb för att underlätta återgång till arbete för dem som har varit utanför länge, när vi förlänger möjligheten för förtidspensionerade att prova på och arbeta och när vi genomför den största satsningen på rehabilitering sedan 1992?

Vi gör nu det som den förra regeringen och ni som stödparti under den tiden egentligen borde ha gjort för länge, länge sedan.

Anf. 7 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Om vi ska gå in och diskutera historia kan vi diskutera ekonomisk politik och vad som hände under den förra borgerliga regeringen 1991–1994 och det ekonomiska moras som fick tas över 1994 och städas upp. Det var inte några roliga beslut som fattades under de år som kom därefter. Jag satt inte i riksdagen då, men jag jobbade i offentlig sektor och såg konsekvenserna i sjukvården på golvet.

Gunnar Axén pratar om Allians för Sverige. Det är fyra partier som har blivit ett, tydligen. Det är ett moderatparti där alla andra röster har blivit tysta.

Man tar pengar från Försäkringskassan för att lägga på företagshälsovård. Jag tycker att det kan vara ett intressant alternativ att titta på att företagshälsovården ska ha ett tydligare ansvar, men kom inte och säg att det är nya stora satsningar! Man flyttar ju bara runt pengar. Det är pengar som man tar från Försäkringskassan.

Kommer rehabiliteringsgarantin även att gälla arbetslivsinriktad rehabilitering? Och hur ska det gå till för den som inte har en arbetsgivare som kan betala? Försäkringskassan har ju inte längre några pengar att betala med.

Försäkringskassan ska finansiera rehabilitering som utförs av landstinget, sade du i ditt anförande, Gunnar Axén. Men Försäkringskassan har inte kompetens inom alla typer av rehabilitering. Det handlar om medicinsk rehabilitering. En människa består av mycket mer. Det gäller att kunna få tillbaka livskvalitet. Vem ska kunna få den möjligheten? Det handlar om livskvalitet för personer som kanske har en ms-sjukdom och en tidsbegränsad ersättning. Alla har inte fasta förtidspensioner som gäller för tid och evighet. De ska också ha rätt till rehabilitering, eller hur?

Anf. 8 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Jag är glad över att få höra att Miljöpartiet har ett nyvaknat intresse av att hjälpa människor tillbaka från sjukdom, hjälpa människor att få fullvärdiga och fullgoda liv och satsa på rehabilitering och vård. Det är ju någonting som vi inte har sett röken av tidigare under

den tid som ni stödde den socialdemokratiska regeringen. Jag är glad för att Gunvor G Ericson så kraftigt markerar att ni vill satsa på det här området nu.

När vi nu genomför den största rehabiliteringsreformen sedan 1992, det vill säga sedan den förra borgerliga regeringens tid, kommer vi att göra det genom att bland annat avsätta 3,4 miljarder kronor för införandet av en rehabiliteringsgaranti och satsningar på en utbyggd företagshälsovård.

Det är självklart att om vi ger företagshälsovården och arbetsgivaren ett större ansvar för rehabiliteringen kommer den också att var arbetslivsinriktad.

De pengar som Försäkringskassan tidigare har köpt rehabiliteringsinsatser för förefaller väldigt små i sammanhanget. Förra året köpte man rehabilitering för 90 miljoner kronor. För de andra pengarna som nämns i sammanhanget köpte Försäkringskassan i praktiken arbetsförmågeutredningar. Det var inte rehabiliteringsinsatser.

Men nu satsar vi 3,4 miljarder kronor på rehabiliteringsgaranti och på förstärkt företagshälsovård. Dessutom gör vi Finsam mer flexibelt och gör det möjligt för Försäkringskassan att köpa rehabiliteringstjänster från landstinget.

Anf. 9 LISELOTTE OLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ta upp en sak som vi har pratat lite löst om tidigare här. Det handlar om det överskott som finns i sjukförsäkringen. Jag skulle vilja veta varför högerregeringen sänker den inkomstgrundande inkomsten. Hur räknar man ut den inkomstgrundande inkomsten?

Sjukförsäkringen går med överskott. Det beror lite grann på hur man räknar, men det finns en siffra som säger att man kan räkna med 14 miljarder i överskott 2008, 19 miljarder 2009 och 22 miljarder 2010. I utskottets betänkande säger man på s. 33 att sjukfrånvaron och kostnaderna härför har under en följd av år varit ett stort bekymmer.

Jag skulle vilja ha ett svar från Gunnar Axén, regeringen och utskottets majoritet på varför man väljer att sänka ersättningen för dem som har haft oturen att bli sjuka. Det handlar om 0,6 miljarder som man vill spara på den här gruppen människor under nästa år. Jag tycker att det handlar om att slå på dem som redan ligger, precis som vi redan har sagt från talarstolen. Piskan viner över de sjuka.

Anf. 10 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Jag är glad över att höra att också Vänsterpartiet numera bekymrar sig över de människor som är sjukskrivna, långtidssjukskrivna och i förtidspension. Det var ju ingenting vi såg någonting av under den tidigare regeringens tid då Vänsterpartiet stödde den politik som ledde till att 140 människor om dagen förtidspensionerades. Den ledde till att människor ställdes i utanförskap och i långa sjukskrivningar.

Men jag är glad över att höra att Vänsterpartiet, åtminstone i ord, numera vill slå vakt om dessa människor. Däremot har vi inte sett så många förslag om hur ni vill hjälpa de här människorna tillbaka till arbetslivet.

Det är också glädjande att notera att LiseLotte Olsson har sett att socialförsäkringarna just nu går med överskott. Det är givetvis ett resultat av att så många människor nu har fått arbete. Aldrig tidigare i historien

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

har så många människor arbetat som i dag. Det innebär också att inkomsterna från socialavgifterna ökar. Det är ett direkt resultat av att det går så bra just nu på arbetsmarknaden, även om vi har en stor utmaning framför oss att få in ännu fler av de människor som befinner sig i utanförskap i dag på arbetsmarknaden.

Ja, det stämmer att vi föreslår ett införande av en historisk beräkning av SGI. Det beror på att vi tycker att det är mer rättvist och minskar risken för fusk i sjukförsäkringen.

Anf. 11 LISELOTTE OLSSON (v) replik:

Herr talman! Återigen togs fusk upp som ett argument för att försämra. Jag är väldigt bekymrad över det.

Gunnar Axén pratar om att Vänsterpartiet och vi som hade del av makten den förra perioden inte brydde oss om dessa människor. Men det är precis vad vi gjorde och fortfarande gör. Vi bryr oss om de drabbade, de som är sjuka. Och det menar jag att ni med er politik inte gör.

Jag har fortfarande inte fått en hållbar förklaring mer än allmänt prat om fusk. Varför sänker man sjukersättningen för dem som har otur att bli sjuka? Varför väljer man att göra det i det här läget då försäkringen går med ett stort överskott? Varför ska de sjuka behöva betala för skattesänkningar och överföringar till de rika? Jag skulle vilja ha ett tydligare svar på detta än vad jag har fått.

Sedan skulle jag också vilja ha svar när det gäller Försäkringskassan. I sitt anförande pratade Gunnar Axén väldigt mycket om Försäkringskassan och vikten av att man gör ett bra arbete. Det håller jag med om. Det är väldigt viktigt. Men samtidigt skär man även där. Vi har i vår budget lagt mer pengar till Försäkringskassan, vilket skulle betyda fler handläggare. I mitt hemlän Västerbotten skulle det till exempel göra en väsentlig skillnad. Vi skulle kunna rädda kontoren i inlandet. Dem kommer man inte att ha möjlighet att ha kvar i det här läget. Jag skulle vilja ha lite tydligare besked här också. Att prata väl om Försäkringskassan går bra, men att ge den möjlighet att fungera bra verkar svårare.

Anf. 12 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Jag är inte förvånad över att LiseLotte Olsson tar upp detta och vänder sig emot att vi vill bekämpa det fusk som obestridligt förekommer i de här systemen. Det är bara lite drygt en månad sedan Delegationen mot felaktiga utbetalningar visade att ungefär 20 miljarder kronor rinner ut ur våra trygghetssystem och hamnar i felaktiga fickor varje år. Det är 20 miljarder kronor som skulle kunna användas på ett mycket bättre sätt än att försvinna till människor som inte har rätt till de här ersättningarna. Vi arbetar hårt för att bekämpa och stävja det fusk eller den brottslighet som det handlar om när man begår bidragsbrott.

Därför tycker vi att det är rimligt att man i stället har en historisk beräkning av SGI som gör det lättare att följa upp och kontrollera så att man får en korrekt sjukpeng. Det blir rättvisare och mer kontrollerbart.

Sedan talar LiseLotte Olsson om Försäkringskassan och dess resurser. Då blir jag lite förvånad och lite brydd. Det verkar inte som om LiseLotte Olsson har noterat att vi i budgeten anslår ytterligare 700 miljoner kronor till Försäkringskassan. Det är medel som bland annat kom-

mer att gå till att stärka arbetet med rehabilitering och för att hjälpa människor tillbaka till arbetslivet.

Prot. 2007/08:40
10 december

Anf. 13 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Precis som jag sade i mitt inledningsanförande fick vi från Gunnar Axén höra väldigt mycket prat om allting utom det som vi faktiskt har att besluta om. Här talades om ramar för reformer, men det finns inga skarpa förslag. Ni har inte infört någon rehabiliteringsgaranti. Ni har inte satsat på företagshälsovården. Den sjukvårdsmiljard som finns införde vi däremot. Man talar om den största rehabiliteringssatsningen någonsin. Rehabgarantin är 3,4 miljarder. Bara sjukvårdsmiljarden var 3 miljarder friska pengar under vår tid. Man ska vara försiktig med att ta sådana stora ord i sin mun.

Jag funderar på varför det är så angeläget för Moderaterna och för alliansens företrädare att inte berätta om besparingarna. Jag tycker att LiseLottes fråga var befogad. Varför är det, med de överskott som finns i statsfinanserna och med de överskott som finns i sjukförsäkringen, så angeläget att göra sjuka människor fattigare? Vad är poängen med att så ivrigt arbeta för att sänka ersättningarna?

Gunnar Axén talar ofta och väl om ökad försäkringsmässighet och citerar Anna Hedborgs olika promemorior. Anna Hedborg argumenterar bland annat för höjda tak i sjukförsäkringen. Nu har ersättningarna sänkts till 7,5 basbelopp, och det är inte 80 procent längre utan väsentligt lägre. Ni går till och med in i avtalsförsäkringarna och bryter mot ILO-konventioner och sänker ersättningarna så att man inte kan ha en försäkringsmässighet. Jag antar att Gunnar Axén också skulle bli sur om vi så här efterhand satte en gräns för hur mycket av sin pensionsförsäkring han skulle få ta ut trots att han avstått en hel del utrymme under den tid då han har varit förvärvsaktiv.

Ökar försäkringsmässigheten med de beslut vi ska fatta här i riksdagen i dag? Finns det andra områden där ni planerar minskningsregler, till exempel inkomstförsäkringar eller pensionsförsäkringar?

Anf. 14 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Jag har pratat en hel del om införandet av rehabiliteringsgaranti, vår satsning på att förstärka företagshälsovården, en ny och bättre fungerande rehabiliteringskedja, underlättande för förtidspensionerade att återgå till arbete genom steglös avräkning av förtidspensionen, möjligheten att arbeta upp till ett år med bibehållen rätt till förtidspension och våra nyfriskjobb. Det är en viktig rehabiliteringsreform som regeringen har aviserat i budgetpropositionen. Vi kommer tillbaka till de olika delarna under det kommande året.

Det är roligt att höra att Tomas Eneroth är så ivrig och knappt kan vänta på att de här förslagen kommer till riksdagen så att vi får ta itu med och genomföra de här reformerna och hjälpa människor tillbaka till arbetsgemenskapen.

Man funderar bara lite på varför Socialdemokraterna inte gjorde någonting tidigare. I mitt inledningsanförande ställde jag en fråga om vad ni tänkte under er regeringstid då ni såg att förtidspensioneringarna och långtidssjukskrivningarna steg i höjden utan att ni gjorde någonting. Genom att bara beskåda hur människor hamnade och fastnade i utanför-

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

skap gjorde ni en stor mängd människor och hushåll fattigare. Ni förde till och med aktivt ut människor i utanförskap genom den mer eller mindre automatiska förtidspensioneringen efter ett års skrivning. Inkomstskillnaderna ökade under er regeringstid. Det var framför allt hushåll med ensamstående kvinnor som förlorade kraftigt i standard när ni styrde. Detta beror i hög grad på det faktum att kvinnor dubbelt så ofta som män fastnar i långtidssjukskrivningar och förtidspensioneringar.

Anf. 15 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Jag tror att det blir till att läsa på för Gunnar Axén om hur utvecklingen faktiskt har varit. Det blev till exempel färre förtidspensionärer under vårt sista år än vad det blev under den moderatledda regeringens första år. Ohälsotalet sjönk konstant från år 2003. Det redovisades vid den utfrågning som vi hade i Andrakammarsalen. Det gjordes dessutom stora insatser, till exempel sjukvårdsmiljarden som ni uppenbarligen tyckte var så pass bra att ni ville fortsätta med den även efter regeringsskiftet. Medfinansieringen och andra aktiva insatser bidrar till att pressa tillbaka sjukfrånvaron.

Men vilka aktiva beslut fattar vi i dag? Jag är otålig därför att jag blir frustrerad över att vi har en regering som bara sparar. Gunnar Axén har fortfarande inte svarat på frågan: Varför sänka ersättningarna för människor som är sjuka? Varför ska en cancersjuk få så mycket sämre ekonomi? Får man en förbättrad diagnos om ekonomin försämras?

Här pratas om att det aviseras förslag. Jojo, men det finns inga skarpa förslag i dag.

Jag förstår att det är jobbigt för Moderaterna och andra borgerliga företrädare att tala om det man faktiskt gör. I stället talar man om det man längtar efter att göra eller vill göra, alla aktiva incitament och rehabiliteringsåtgärder. Det är bra. Det är duktigt. Kul att ni kommer på sådana tankar. Men ännu så länge har ni inte levererat någonting. Cristina Husmark Pehrsson går ju hittills till historien som den socialförsäkringsminister som har gjort de största besparingarna inom socialförsäkringsområdet. Ännu så länge har Anders Borg håvat in miljarder från sjukförsäkringen i besparingar på sjuka människor. Men ännu så länge har inte några aktiva insatser presenterats.

Rehabiliteringsgarantin är gamla pengar. Sjukvårdsmiljarden är vårt gamla förslag. Besparingar på rehabiliteringspengarna från Försäkringskassan är 1,5 miljarder. Ni sparar. Ni sparar ordentligt. Men ni gör inga egna aktiva insatser.

För att göra det lite enkelt: Varför är det så viktigt att sänka ersättningarna? Ge liksom essensen i kärnan, eftersom det rimligtvis inte är av besparingsskäl. Det måste finnas någon annan tanke med att göra sjuka människor fattigare.

Anf. 16 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Tomas Eneroth talar väldigt mycket om besparingar. Jag måste säga att den största besparingen inom området gjorde väl Socialdemokraterna när de införde den automatiska förtidspensioneringen efter tolv månaders sjukskrivning. Människor tvingades gå från 80 procent i sjukersättning till 64 procent i förtidspension. Det var väl en ordentlig besparing av Socialdemokraterna.

Det ledde också till att 140 personer om dagen skickades ut i utanförskap, att många hushåll blev markant fattigare och att inkomstskillnaderna ökade i samhället, inte minst för ensamstående kvinnor som var de som förlorade mest under Socialdemokraternas tid vid makten.

Det vi gör nu för dem som har varit långtidssjukskrivna i ett års tid och som har möjlighet och förutsättningar att kunna återgå till arbetslivet genom förstärkta rehabiliteringsinsatser är att de får en förlängd sjukpeng i stället för att tvingas ut i förtidspension, som det var tidigare.

Vi genomför nu en satsning på införande av rehabiliteringsgaranti och förstärkt företagshälsovård på 3,4 miljarder kronor. Det är inga gamla pengar. Det är nya pengar som anslås. Vi kommer att fortsätta arbeta med detta intill dess att vi kan se till att alla människor som vill och som med rätt stöd kan återgå till arbetslivet också får den möjligheten.

Anf. 17 SOLVEIG ZANDER (c):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslagen i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Som rubriken förmedlar handlar det här betänkandet om att ge ekonomisk trygghet då man av någon anledning är sjuk och inte kan jobba eller om man är handikappad och förhindrad att försörja sig genom arbete. Våra socialförsäkringar har sedan slutet av 90-talet allt mindre fungerat som de var avsedda att göra. Sjuk- och aktivitetsersättningar kom i praktiken att fungera som en avstjälningsplats för dem som inte fick plats på den socialdemokratiska arbetsmarknaden. Och det blev oerhört många. Vi har redan hört här att 550 000 personer i dag är förtidspensionerade och 200 000 är sjukskrivna. Det är de människorna, de enskilda personerna, som vi vill hjälpa tillbaka i den mån de kan och har förmåga till. Därför är det nödvändigt att nu göra förändringar i försäkringen.

Som ni noterar är stora delar av förändringarna ett resultat av det Anna Hedborgs socialförsäkringsutredning kom fram till. Det handlar alltså om att värna trygghetssystemet genom att se till att försäkringarna återigen börjar fungera som försäkringar och inte som ett verktyg för att dölja arbetslöshet och en misslyckad jobbpolitik.

Jag tänker i mitt fortsatta inlägg i huvudsak beröra SGI:n, för det förefaller intressant, och företagets trygghet men också i någon mån sjukskrivningsprocessen med rehabiliteringsgarantin. Sist men inte minst vill jag ta upp Försäkringskassans roll i det här sammanhanget.

Motiveringen till att vi nu funderar på att utgå från en historisk SGI har eftersökts, och jag vill utifrån det som har diskuterats poängtera att en ekonomisk trygghet faktiskt innebär att veta att det finns pengar nu och i framtiden så att vi kan få en ekonomisk grundtrygghet när vi är sjuka eller handikappade. Vi kan inte förbruka mer nu och ta ut mer av systemet än vi kan vänta oss att få ut i framtiden. Den historiska inkomstberäkningen för SGI svarar ju bättre mot den faktiska löneutveckling vi har än det nuvarande systemet gör. Det är faktiskt fråga om solidaritet, som Socialdemokraterna brukar efterlysa.

Det viktigaste är dock fortfarande att få fler människor tillbaka till jobbet. Det går inte att vänta på rehabiliteringsåtgärder i flera år, som vissa har fått göra, eller att inte klart veta vem som har rehabiliteringsan-

svar. Den socialdemokratiskt styrda regeringen såg ju till att fler personer hamnade i utanförskap, som jag tidigare har sagt. De fick sjukskriva sig eller erhöll sjuk- och aktivitetsersättning och tvingades leva på bidrag. Det är en skymf mot människor att inte möjliggöra för dem att kunna försörja sig själva utan att i stället tvinga dem att leva på bidrag. Den socialdemokratiska politiken lämnar efter sig något av västvärldens högsta sjuktal i ett av västvärldens friskaste länder. Hur går den ekvationen ihop? Det vore cyniskt och fruktansvärt att fortsätta den politiken.

Nu när vi i alliansen jobbar för att de som har blivit sjuka ska få en ärlig chans att återgå till jobb genom rehabilitering är det inte att jaga de sjukskrivna utan att tvärtom se till deras möjligheter och ge dem en ärlig chans. Varje enskild persons vilja och ambitioner att komma tillbaka till jobbet, helt eller delvis, är det vi ska bidra till och också möjliggöra för dem att tillhöra gemenskapen.

Ingen människa ska misstros. Den som är verkligt sjuk och inte kan jobba ska ha sin ersättning. Den som är handikappad ska också ha sin ersättning och finna en plats i samhället. Om man är handikappad ska man veta att man har rätt till sin förtidspension till exempel.

Den nya sjukskrivningsprocessen innehåller, precis som Gunnar Axén med önskvärd tydlighet redan har upprepat vid flera tillfällen, en rehabiliteringsgaranti. Jag återkommer något till den mot slutet av mitt anförande. Den innehåller också att tydliggöra rehabiliteringskedjan i tre steg och ska dessutom ge möjlighet till en förlängd sjukpenning. Det har vi också hört. Till det kommer en större samordning av Finsam. Vi har också föreslagit ytterligare 700 000 kronor till Försäkringskassan som bland annat innebär att 3 000 personliga coacher ska inrättas. Det har Försäkringskassans chef berättat för oss, inte minst vid de hearingar vi har haft den senaste tiden.

I den här nya sjukskrivningsprocessen inkluderas också att läkarna och handläggarna på Försäkringskassan nu ska få försäkringsmedicinska riktlinjer att jobba efter. Sist men inte minst tror jag att Gunnar har sagt vid fyra tillfällen här nu att 3,4 miljarder är avsatta för att utveckla och förbättra rehabiliteringen och att möjliggöra för företagshälsovården att få ett större, tydligare och bättre ansvar för rehabiliteringen.

Jag är förvånad över och undrar varför socialdemokraterna, vänsterpartisterna och miljöpartisterna argumenterar emot det här, när det handlar om att enskilda människor ska få en möjlighet att få rehabilitering och komma tillbaka till arbetslivet. Det argumenterar de emot när deras eget sätt att jobba gjorde att det blev tvärtom. Då förstår inte jag varför man argumenterar emot de nya förslagen.

Jag sade också, herr talman, att jag skulle uppehålla mig vid företagarna och deras trygghet. De har som bekant inte samma möjligheter att använda sig av trygghetssystemen som de anställda har. När det gäller den historiska inkomstberäkningen av SGI, som vi också har pratat om här, är det bara ärligt att erkänna att företagare som har handelsbolag och enskild firma drabbas av den förändringen. Det är viktigt att inse att de redan i dag bygger sin sjuksättning på den historiska inkomst de har.

Därför ser jag och Centerpartiet med tillfredsställelse fram emot den utredning om trygghetssystemen för företagarna som nu äntligen har kommit i gång. Dessutom har man nu, för ett par veckor sedan, fått tilläggsdirektiv till den utredningen. De tilläggsdirektiven säger bland annat

att man ska titta på en sjukförsäkring som inryms i det nuvarande allmänna sjukförsäkringssystemet, precis som Tomas Eneroth frågade efter i sitt anförande. Dessutom säger man också att förslaget till företagarnas sjukförsäkring kan omfattas av olika avgifts- och ersättningsnivåer och att man också kan tänka sig att se en koppling mellan avgifter som betalas in och den ersättning som företagarna får ut. Det ska däremot inte vara en orimlig skillnad mellan villkoren för företagarna och för anställda, för det är viktigt att vi får ett system som är jämförbart.

Den här utredningen ska vara klar i början av hösten 2008, och jag kan uppriktigt säga att jag förväntar mig att den fortsatta handläggningen av den utredningen går fort så att vi har en möjlighet att få ett trygghetssystem för företagarna som kan träda i kraft senast under 2009.

Jag sade också att jag skulle beröra Försäkringskassans roll. Då tänkte jag på att man nu vill utöka och förändra forskningen inom socialförsäkringsområdet. Det föreslås en efterlängtat uppbyggnad av en verksamhet för utvärderingar av socialförsäkringarna vid Institutet för arbetsmarknadspolitiska utvärderingar. Vidare föreslås i betänkandet att man ska inrätta ett socialt råd som ska agera som rådgivare till regeringen och dessutom ska sprida kunskaper om de erfarenheter och resultat som är relevanta för den fortsatta handläggningen av vår välfärdspolitik. Där har det till i dag funnits brister. Den evidensbaserade forskningen inom det här området är bristfällig, och när det gäller rehabiliteringsgarantin säger man i förslagen att den ska utgå ifrån en evidensbaserad grund. Det är oerhört viktigt.

I förra veckan var flera av oss på ett seminarium på KI, Karolinska Institutet, där man med framgång berättade om den forskning man bedriver inom olika medicinska områden som direkt har bärighet på det som vi diskuterar här och de åtgärder man behöver sätta in för att rehabilitera människor tillbaka till arbetslivet. Problemet är, som man sade där, att det är svårt att få ut de här resultaten till dem som berörs. Man sade också att samarbetet med olika myndigheter inom det här området kunde bli bättre. Det fanns ett samarbete, men det kunde utnyttjas och utvecklas mycket mer.

Det är ju faktiskt så att politik, som vi bedriver i socialförsäkrings-sammanhang och som vi politiker är bra på, inte bara kan bygga på tyckanden och antaganden. Det är oerhört viktigt att vi bygger på forskning och evidens, något vi känner till. Det är väldigt viktigt att våra pengar används på rätt sätt.

Men om jag har förstått det hela rätt motsätter man sig från oppositionen allt vad vi tänker och vill om detta som har att göra med rehabilitering och att förbättra på alla områden. Det beklagar jag.

Herr talman! Jag vill avsluta mitt anförande med att återigen yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

I detta anförande instämde Mats G Nilsson, Lars-Arne Staxäng och Marianne Watz (alla m), Ulf Nilsson (fp) samt Lars Gustafsson (kd).

Anf. 18 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Tack, Solveig, för att du engagerar dig i forskningsinsatser och efterlyser evidensbaserade forskningsinsatser på detta fält. Det gjorde du även under den utfrågning vi hade. Så synd att den regering

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

som du stöder har genomfört den största besparingen någonsin på detta forskningsfält!

När ni lade ned Arbetslivsinstitutet var det 400 forskare inom arbetslivsforskningen som blev arbetslösa. En liten grupp av dessa fick jobb inom andra lärosäten. Mestadels fick de omorientera sig eller sluta med sin forskningsgärning. Det gapar tomma stolar på de internationella konferenser där Sverige förut varit världsledande. Världsledande forskare på detta område säger att de skäms.

I inledningen av ditt anförande pratade du om att det är en skymf att leva på bidrag. För det första: Om man drabbas av leukemi, blir allvarligt sjuk och inte kan återkomma i arbete har man faktiskt avstått en del av sitt löneutrymme för att få en sjukförsäkring. Det är inget bidrag. Det är en försäkring, en ersättning.

Ni talar om ökad försäkringsmässighet. Betrakta då sjukersättning och sjukpenning som de försäkringar de är, något som ska kunna finnas där som en trygghet – inte ett bidrag som man hänvisas till som en allmosa.

Jag ska gå över till företagen. Solveig sade att nu äntligen tillkommer utredningen om småföretagarnas skydd – äntligen! Ja, vi tillsatte den, men Maud Olofsson klantade till det och sparkade Lars-Olof Pettersson – dessutom fel Lars-Olof Pettersson – och har nu så småningom krupit till korset och börjar, sakta men säkert, komma med en utredning. Det är ett lite pinsamt agerande, får jag säga.

Här går man in med förslag som förhoppningsvis kan leda till ett trygghetssystem för småföretagare. Det gillar jag. Jag tycker att vi borde ha haft det sedan länge. Men det intressanta är att den minskningsregel som ni aviserar – återigen bara aviserar, för det är inga skarpa förslag – gäller just företagens sjukförsäkring.

Min fråga är: Varför ska småföretagare drabbas av minskningsregeln? Varför ska en som har företagens inkomstförsäkring drabbas av 2 700 kronor mindre i månaden tack vare de förslag som Centerpartiet nu stöder i riksdagen?

Anf. 19 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Herr talman! Det är oerhört intressant att lyssna på Tomas Eneroth och Socialdemokraternas skrämselfpropaganda om allt det som vi inför och allt det vi gör som ska leda till att det blir så oerhört mycket sämre för alla människor. Vi ska verkligen påminna oss vad som har hänt under de senaste åren med socialdemokratiskt styre, då det faktiskt var betydligt fler – 550 000 sade jag – som blev förtidspensionerade. Dessutom sade jag att det var 200 000 som blev sjukskrivna, och det är en sanning i allra högsta grad.

Ingen människa vill väl vara oförmögen att rå över sitt eget liv och leva på bidrag. Alla vill vi väl kunna styra över vår ekonomi och veta vad vi har att handskas med. Det har i alla fall de människor som jag träffar poängterat och sagt.

Dessutom vet vi att det är svårt att föregripa detta arbete och fatta beslut om enskilda små insatser som påverkar den stora helheten. Det var det som jag försökte förmedla när jag sade att jag nu är glad och tacksam över att man äntligen hade lagt till vissa saker till den här utredningen om

företagarnas trygghetssystem. Att då rycka ut en del och säga att man ska undanta den stämmer inte när man ska se på helheten.

Detta att göra enskilda små insatser har vi nog sett alltför väl från den tidigare regeringen. Vi vill göra ett systemskifte. Vi vill se till att man tar de stora greppen så att man slipper ändra på små detaljer. Så din skrämselfpropaganda, Tomas Eneroth, går vi inte på.

Anf. 20 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Detta med skrämselfpropaganda är intressant. Jag fick höra det även i valrörelsen när vi berättade om den borgerliga politiken när det gäller a-kassan och trafikförsäkringen. Nu kommer folk fram till mig och säger: Herregud, det blev ju så. De gör ju så.

Opinionssiffrorna talar väl sitt tydliga språk om att de åtgärder som ni vidtar inte är populära. Detta var inte skrämselfpropaganda, utan det var varudeklaration.

Därför får man nu fundera över det som nu genomförs eller aviseras. Stämmer det inte att vi hade en utredning om småföretagarnas trygghetssystem som ni avskaffade, och där Maud Olofsson sparkade fel Lars-Olof Pettersson? Det var ett pinsamt agerande, eller hur?

Men till sakfrågan: Jag tycker att man ska värna småföretagarnas ekonomiska skydd. Jag tycker att de ska ingå i våra gemensamma trygghetssystem om det är möjligt. Men ni aviserar att ni långt innan dess, före slutskedet 2008, ska komma fram till ett nytt förslag om att införa en minskningsregel som kommer att slå mot den företagarförsäkring som Företagarna har tagit fram och som innebär att en småföretagare ska drabbas av en försämring av sin ekonomi på uppemot 2 700 kronor i månaden. Företagarna har själva lagt undan pengar för att få en trygghet om de skulle drabbas av cancer eller någonting annat. Det handlar om en försäkringsersättning, inte bidrag. Om man har en bil som blir stulen och får ersättning från försäkringsbolaget kallar jag inte denna ersättning bidrag. Det kallar jag inte heller ersättningar från andra försäkringar.

Grundfrågan återstår: Ska småföretagare drabbas av minskningsregeln? Kan Solveig Zander ge svar på det, eller måste ni som vanligt vänta på att Finansdepartementet ska tala om hur det ska bli? Gäller det privata eller kollektiva försäkringar? Kan ni berätta hur förslaget kommer att bli? På Finansförbundet är man orolig över att medlemmarna blir av med oerhört mycket pengar eftersom det är så viktigt att skära i ersättningarna. Ge oss ett svar nu, och gläd småföretagarna genom att tala om att de inte ska omfattas av förslaget!

Anf. 21 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Herr talman! Tomas Eneroth slår sig för bröstet och säger att det som vi nu ska göra blir så dåligt. Men han minns inte själv att man i början av 90-talet från Socialdemokraterna faktiskt införde en minskningsregel, eller begränsningsregel. Det var Ingela Thalén och Ingvar Carlsson som bidrog till det, om jag inte missminner mig. Jag var inte så oerhört politiskt aktiv då, men jag kommer ihåg att det var rabalder i detta hänseende.

Dessutom berättar inte Tomas Eneroth vad deras eget budgetförslag faktiskt innebär. Tittar man på siffrorna och på åtgärderna kommer för-

Prot. 2007/08:40
10 december

Socialförsäkrings-
området

Utgiftsområde 10

slaget att innebära 60 000 färre jobb. Det kommer också att innebära att 20 000 förlorar sina jobb.

Vi har medverkat till att fler personer ska komma i jobb för att kunna bidra till att öka tryggheten för de personer som faktiskt behöver det. En bra tillväxt i Sverige bidrar nämligen till att människor kan känna en trygghet och veta att vi kan bevara socialförsäkringssystemet. Det är ändå företagen och de som jobbar som medverkar till att vi får pengar som innebär att vi också kan bekosta våra trygghetssystem.

När det gäller företagarnas trygghetssystem insåg Maud Olofsson, vilket är bra, att man måste ha ett tilläggsdirektiv till den utredning som fanns, och det har hon nu sett till. Det är alltså ingen nackdel.

Anf. 22 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Jag vill ställa samma fråga till Solveig Zander som jag ställde till Gunnar Axén om flexibla sjukskrivningsnivåer. I Miljöpartiets förslag ingår att man också ska ha möjlighet till flexibla sjukskrivningsnivåer, precis som regeringen föreslår när det gäller sjuk- och aktivitetsersättning. Vi kan inte förstå att man inte vill se över detta och göra det möjligt. Om man har 60 procents arbetsförmåga ska man kunna jobba 60 procent i stället för att vara tvingad att välja mellan 50 och 75 procent. Det vore ett sätt att lösa detta.

Varför säger ni inte heller ja till att utreda frågan om karensdagen? Den har betydelse för väldigt många kvinnor, särskilt i offentlig sektor där deltidsanställningarna är många.

Jag skulle också vilja säga till Solveig Zander att vi inte argumenterar mot att ni vill att enskilda människor ska komma tillbaka utan *på vilket sätt* de ska göra det. Vi har inte samma syn på att man ska komma tillbaka och få en ekonomiskt otryggare verklighet eller en socialt otryggare situation. Det är skillnaden.

Jag tror att om en människa känner trygghet och får möjlighet till rehabilitering har hon större möjlighet att komma tillbaka än om hon känner otrygghet.

Jag vill också poängtera att det är bra att Solveig Zander lyfter fram forskningen. Men jag får återkomma till detta i nästa replik eftersom min talartid är slut.

Anf. 23 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Herr talman! Gunvor G Ericson tar upp viktiga saker, bland annat kvinnors möjligheter att återgå till arbete och slippa vara sjukskrivna. Det är nämligen ett problem. Det tog Gunnar Axén upp i allra högsta grad.

Nu när man har gjort en tydligare rehabiliteringskedja och infört en sjukskrivningsprocess och en tydlig rehabiliteringsinriktning innebär det att företagen under de tre första månaderna har ett ansvar för att möjliggöra för människor att komma tillbaka till det ordinarie arbetet eller att finna ett annat arbete hos sin tidigare arbetsgivare. Det kommer att hjälpa många kvinnor att få möjligheter att se vad arbetsgivaren kan erbjuda så att de slipper vara sjukskrivna och gå och vänta på en rehabilitering som aldrig kommer. Under den tidigare regeringens tid såg man inte dessa kvinnor. Det är därför som så många kvinnor är sjukskrivna eller är förtidspensionerade. Det är ett problem. Därför ser jag med tillfredsställelse på att man nu möjliggör för kvinnor att få del av rehabiliteringen.

Gunvor G Ericson tog även upp frågan om karensdagar. Den kommande socialförsäkringsutredningen, som vi alla ser fram emot och som vi nu har möjlighet att tillsätta, kommer att se över allt, även frågan om karensdagar. Det som Gunvor G Ericson tog upp om möjligheter för kvinnor är kanske sant. Men en socialförsäkringsutredning ska ta hänsyn till allt. Då gäller det även i detta sammanhang att inte rycka ut frågan om en och annan karensdag.

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

Anf. 24 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Det är bra att Solveig Zander nu säger att man ska ta in detta i socialförsäkringsutredningen. Men i det som ni i utskottsmajoriteten har skrivit i betänkandet avfärdar ni idén och säger att idén att se över frågan om karensdagarna inte behöver tas upp eftersom utredningen som föreslog det karensystem som vi har i dag inte tyckte att det var nödvändigt. Det är ändå ett fall framåt. Men jag hade hoppats att ni hade kunnat skriva det i det betänkande som vi nyss har godkänt i utskottet.

När det gäller företag och rehabilitering har ni skickat signaler. När ni tog bort kraven på företagen att göra rehabiliteringsutredningar var det tyvärr en signal, och många uppfattade det som att företagen inte längre har ansvar. Företagen har ansvar. Därom är vi eniga. Men tyvärr har den signalen nått ut att företagets ansvar inte längre är lika tydligt.

Alla måste få hjälp, men det finns också många som inte har någon arbetsgivare, och de måste också få hjälp. Där finns det inte möjligheter att vara tydlig om man läser era texter. Vem har ansvaret för att sjukskrivna som inte har en arbetsgivare får en arbetslivsinriktad rehabilitering?

Tittar man på forskningen finns folkhälsoforskning. Som jag tog upp i mitt inledningsanförande är sjukskrivningen och ekonomisk och social trygghet en viktig faktor för folkhälsan.

På vilket sätt anser Solveig Zander att de förslag ni nu lägger fram bidrar till att nå folkhälsomålet att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa?

Anf. 25 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Herr talman! Det råder ingen tvekan om att företagen har en lagstadgad skyldighet att se till att man rehabiliterar. Det är vi fullkomligt överens om.

Det är som Gunvor säger. När det gäller dem som inte har den möjligheten har vi sett brister i samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen i att ta till vara dessa människor. De har fallit mellan stolarna.

Nu har vi av cheferna på de olika myndigheterna hört att man arbetar ihop. Eftersom jag inte riktigt trodde på det har jag begett mig ut i mitt eget hemlän och tittat på hur det fungerar.

Jag vet inte om det är tack vare det eller om det finns andra omständigheter, men nu börjar samverkan ske på ett påtagligt sätt mellan de olika myndigheterna. Det gäller både lokalmässigt och att ta hänsyn och jobba med personerna.

Det finns många lovvärda försök på området. Jag kan ta ur minnet Västerås, där man inte bara delar kontor utan jobbar med personer. Det kan man göra utan att sekretessen äventyras.

Det är bra exempel som vi nu med det sociala rådet vill föra ut till övriga landet. Det handlar om hur man på ett bra sätt kan ta till vara att man jobbar ihop och på det sättet också möjliggöra en bättre hälsa i vårt land.

En bättre hälsa är väl om man kan återgå till jobbet, eller hur? Det är det viktiga.

Anf. 26 ULF NILSSON (fp):

Herr talman! Jag är fullkomligt övertygad om de allra flesta människor, i princip alla människor, vill ha ett arbete. Det är grunden för trygghet och också grunden för stora delar av vårt sociala liv med olika slags mänskliga kontakter.

Det är också utgångspunkten för Folkpartiets politik när det gäller socialförsäkringar och sjukförsäkringar att alla människor vill kunna arbeta. Jag är också övertygad om att de allra flesta människor som av någon anledning måste sluta arbeta tidigt i livet faktiskt lider av det och saknar sitt arbete.

Det första året med alliansregeringen har varit verkligt koncentrerat på att fler människor ska kunna jobba och att minska utanförskapet. Det har varit väldigt framgångsrikt.

Vi kan se att på ett år har antalet jobb ökat. Antalet långtidsarbetslösa har minskat, och de långtidssjukskrivna har minskat i antal. Jobben har ökat bland ungdomar och invandrare. Även sjukskrivningarna har minskat sedan år 2006.

Herr talman! Tyvärr ligger Sverige fortfarande väldigt högt. Vi har väldigt många och långa sjukskrivningar jämfört med andra länder. Vad som framför allt har släpat efter i Sverige är just rehabiliteringen.

Det finns massor av statistik. Jag såg till exempel en siffra för genomfört rehabiliteringsarbete för värk i ryggen. Där ligger i genomsnitt tiden till lyckad rehabilitering på 55 dagar medan den i Sverige har legat på 365 dagar. Det finns flera sådana siffror. All erfarenhet visar också att tiden har en väldigt stor betydelse när det gäller att åstadkomma en lyckad rehabilitering. Det gäller att få tillbaka arbetsförmågan.

En siffra som också är väldigt tankvärd är att ungefär var tredje sjukskrivning i Sverige – 35 procent för kvinnor och 30 procent för män – har någon form av inslag av psykisk ohälsa. Det är naturligtvis mycket grymt att inte mer aktivt försöka ge alla de människorna hjälp och stöd så tidigt som det över huvud taget är möjligt. I väldigt många fall är det avgörande om man kan få en rehabilitering inom två eller tre månader, som vi bland annat hörde på socialutskottets utfrågning.

När vi har debatterat här i dag har vi hört stora angrepp från oppositionen – Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet – men vi har inte hört särskilt många förslag. Det verkar på något sätt på era inlägg som att ni är nöjda med den utveckling vi upplevt de senaste tio åren med massökningar av sjukskrivningar och förtidspensioneringar.

Ni kan ändå inte vara nöjda med att en och en halv miljon människor har befunnit sig i utanförskap och att över en halv miljon människor har varit förtidspensionerade. Jag vet inte om någon kommer att begära republik på mitt anförande. Vad jag efterlyser är förslag. Eller är det bara att fortsätta i de hjulspår som ni hittills har haft under de här åren?

Ni säger nej till våra förslag. Det har ni all rätt att göra. Men det skulle vara intressant att höra vilka förbättringar ni vill göra av den politik som historiskt sett misslyckats, för det har den regeringspolitiken. Vi har nått rekord i antal människor i utanförskap under det tolvåriga socialdemokratiska regeringsinnehavet.

Herr talman! Jag säger som folkpartist att en modern liberal välfärdsstat naturligtvis måste ha fungerande socialförsäkringar. Grundprincipen är att socialförsäkringarna ska omfatta alla. Det ska finnas ett samband mellan avgifter och förmåner. Det ska skydda vid inkomstbortfall. Det ska helt enkelt ge trygghet.

Samtidigt ska försäkringarna i så stor utsträckning som det över huvud taget är möjligt bidra till att människor också klarar en omställning vid sjukdom och får komma tillbaka till arbetslivet. Det ena är en trygghet, och det andra är en hjälp och uppmuntran till omställning.

Den debatt vi har i dag om försäkringarna kan inte bara ses lösryckt som en detalj. Hela utgångspunkten är att vända utvecklingen med en mängd åtgärder. En del av dem ser vi bara början på i dag. Men det behövs en mängd åtgärder för att komma ifrån de passiva långa sjukskrivningarna till aktiva åtgärder med hjälp och stöd.

Det behövs en kortare väg till ett friskare liv. Människor ska våga försöka, och företag ska vilja anställa. Regeringen satsar därför, som vi hört nu flera gånger, på en rehabiliteringsgaranti på 3,4 miljarder och återkommer med konkreta förslag under våren. Det är ändå tydligt att man satsar på rehabilitering.

Det är också tydligt att man satsar på företagshälsovård och att den ska få en större betydelse i sjukvården. Man inför en trestegsmodell för att helt enkelt tvinga fram att Försäkringskassan, hälsovård och landsting tar sitt ansvar och inte bara låter tiden gå. Under den tiden går människor i långtidssjukskrivning som i värsta fall övergår till förtidspensionering.

Det är väldigt bra med den första utgångspunkten, som vi naturligtvis kommer att få mer konkret beskrivet senare. Men vi har redan nu avstämningspunkterna tre månader, sex månader och tolv månader. Det ska inte kunna gå tolv månader utan att Försäkringskassan, hälsovård och landsting gör någonting för att bedöma, ompröva och fundera över vilka åtgärder som man ska göra.

Efter tolv månader har vi i det gamla systemet prövat förtidspension, eller sjuk- och aktivitetsersättning, som det egentligen heter. Alldeles för många människor har redan före 30 års ålder hamnat i förtidspensionering och därigenom fått 64 procent i bidrag.

Vi har hört kraftiga angrepp om de 75 procenten i den förlängda sjukpenningen, som ska gälla för de allra flesta efter tolv månader. Men det ska, som sagt var, jämföras med alla de människor som mer eller mindre automatiskt har hamnat i förtidspensionering och fått leva på 64 procent.

Fru talman! Vi har, som sagt, från Folkpartiets sida alltid engagerat oss i att välfärdssystemet är fungerande. Efter att ha gått in i diskussionerna i alliansen är vi väldigt nöjda med slutresultatet.

Det finns inga exakta nivåer, tror jag. Alla partier här i riksdagen ställer upp på att det ska finnas ett visst inslag av självrisk i försäkringar, även i sjukförsäkringar. Det ställer socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister upp på. Frågan är var nivån ska ligga.

Vi i Folkpartiet tycker att ungefär 80 procent är en bra utgångspunkt, och därför är vi nöjda med att man i försäkringen får behålla 80 procent av den inkomst som man har haft de första tolv månaderna.

Fru talman! Över 100 000 fler människor har ett jobb att gå till i dag jämfört med för ett år sedan, men fortfarande är betydligt mer än hälften av dem som fortfarande står utanför arbetslivet långtidssjukskrivna eller förtidspensionerade. Nu handlar det om att färre ska hamna i den här situationen och att de som är där ska få aktiv hjälp att komma tillbaka.

Därför menar jag att de förändringar i socialförsäkringarna som vi beslutar om i dag är mycket viktiga steg på den vägen, på vägen tillbaka till ett aktivt liv i arbete.

Med det yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och därmed propositionen.

(Applåder)

I detta anförande instämde Lars-Arne Staxäng (m) och Lars Gustafsson (kd).

Anf. 27 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! Jag ska inleda med en upplysning som jag tycker att hela utskottet kan uppmärksamma. Sedan regeringen Reinfeldt tillträdde har 1 600 fler personer förtidspensionerats än under föregående år. Jag sade att förtidspensionerna ökar. Skulle jag använda er retorik skulle jag säga att ni har dömt ytterligare 1 600 personer till utanförskap. Men det är naturligtvis trams att argumentera så.

Det är en bekymmersam utveckling för alla oss som är politiskt engagerade. Det visar att de förslag som ni har knappast löser det. Snarare har ni dessutom gjort den här gruppen människor fattigare.

Däremot konstaterar jag att Ulf Nilsson argumenterar för att sambandet mellan avgifter och ersättningar är väldigt viktigt. Han talar om försäkringssystemen och att det ska bli mer försäkring. Hur rimmar det med den utveckling vi sett nu? Det är ju mindre försäkring. Det är ju sänkta tak. Det är minskningsregler, som är principiellt tveksamt. Det är så långt ifrån det Folkpartiet och Bo Könberg tidigare argumenterat för i denna kammare som man kan komma. Utvecklingen går ur ett folkpartistiskt-liberalt perspektiv åt helt fel håll.

Min grundfråga skulle egentligen vara: Hur länge ska Folkpartiet låta sig köras över av den moderatledda regeringen? Eller, om man nu vill vara lite vänlig: Är det så att ni har ändrat er? Tycker ni inte längre att det är angeläget att återkomma med höjda tak? Det tycker en samlad tjänstemannarörelse, LO och många andra aktörer på arbetsmarknaden.

Lars Leijonborg har vid ett flertal tillfällen sagt: Vi slår vakt om 80-procentsnivån. Den är de facto 77,6 nu, trots ett överskott i sjukförsäk-

ringen på 14 miljarder kronor. Det finns alltså inga besparingsskäl för att göra den här typen av försämringar.

Utifrån det som sägs på Folkpartiets landsmöte måste jag ställa frågan: Har Folkpartiet fortfarande uppfattningen att vi ska ha tio basbelopp som tak i socialförsäkringarna och att det ska vara 80-procentiga nivåer? Eller har ni lämnat spåret med generella trygghetsförsäkringar som omfattar alla?

Anf. 28 ULF NILSSON (fp) replik:

Fru talman! När det gäller förtidspensionering och sjuk- och aktivitetsersättning är det inte så konstigt att det har pågått som det har gjort i ett antal år. Det är ju först nu, framför allt från och med nästa år, som alliansens åtgärder kommer att ge någon effekt.

Jag ställer samma fråga igen. Vi har ett antal förslag för att bryta utvecklingen mot att allt fler hamnar i förtidspension, men Tomas Eneroth har inte presenterat några förslag. Skulle vi bara säga nej till det som alliansen föreslår nu kommer vi att fortsätta i de gamla spåren. Inte minst den statistik Eneroth själv använder tyder på att det inte är särskilt framgångsrikt.

Folkpartiet ställer upp bakom inkomstbortfallsprincipen. Sedan kan man alltid diskutera hur höga taken ska vara, var den övre gränsen ska gå och när det är dags att höja igen. Det är ingen hemlighet att vi gärna hade högre tak, men vi är väldigt nöjda med principen om att ca 80 procent av en inkomst är garanterad, så att den är garanterad för människor som tjänar upp till 25 000–26 000 kronor. Sedan börjar man komma upp på nivåer där allt fler människor har egna försäkringar och så vidare. Det kan diskuteras, men fortfarande har vi en försäkringsprincip i det här.

Som jag sade tidigare är det också viktigt att framhålla att det inte finns någon absolut gräns. Inget parti föreslår en hundra procentig inkomstbortfallsgaranti. Vi tycker att den för de allra flesta människor ska ligga runt 80 procent, och det gör den med det här förslaget.

Anf. 29 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! För det första vill jag rätta Ulf Nilsson. Förtidspensionerna har ökat i förhållande till föregående år. Trots en fantastiskt lysande högkonjunktur och trots att väldigt många fler människor får jobb ökar förtidspensioneringarna under er regeringstid – dessutom trots era tydliga ekonomiska incitament, som gör att dessa människor har fått en ännu sämre ekonomi.

Dessutom efterlyser Ulf Nilsson förslag. Ja, ett förslag har ni ju antagit, sjukvårdsmiljarden, och det tackar vi givetvis för. Men medfinansieringen hade vi, och en gemensam ingång. Jag drog flera förslag här i talarstolen. Men alliansens företrädare har ännu inte lagt fram ett enda konkret förslag, mer än sjukintyg första dagen. Ni pratar om förslag, men ni genomför besparingar.

Sedan återkommer vi till försäkringsmässigheten. Ulf Nilsson säger sig vara nöjd med att det ändå är upp till 25 000 kronor som man får 80 procent av sin lön. För det första är det inte 80 procent, utan det är sänkta ersättningar, till 77,6. För det andra råkar 25 000 kronor vara den snittlön, meddelö, vi har i landet i dag. Det innebär att över hälften av lön-

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

tagarna inte får 80 procent. Ändå vill Ulf Nilsson karakterisera detta som en generell standard- eller inkomstbortfallsförsäkring.

Jag kallar det basstrygghet. Jag kallar det att vi sakta men säkert i både arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen hamnar i ett systemskifte som innebär att vi går mer till basförsäkringar, som gör att man måste ha kompletterande försäkringar.

Eftersom Ulf Nilsson inte vill svara om en höjning av taket – det kostar bara 700 miljoner, så det är finansierat flera gånger om – kan han då möjligtvis svara på frågan om minskningsregeln? Om man förbjuder människor att försäkra sig upp till mer än 75 procent av sin lön med en minskningsregel, på vilka andra vägar vill Ulf Nilsson råda människor att trygga sin ekonomi om man drabbas av längre sjukdom, om man inte tycker att det är rimligt att få 75 procent av 25 000 kronor eftersom man har vant sig vid en annan ekonomi? Ska det vara förbjudet på alla vägar?

Anf. 30 ULF NILSSON (fp) replik:

Fru talman! Tomas Eneroth säger att förtidspensioneringarna, de som går in i sjukersättning, har ökat. Vi måste koppla det till att vi, trots att vi har gjort försämringar, inte har genomfört några försämringar i ersättningarna för förtidspension under det här året.

Däremot har sjukskrivningarna minskat kraftigt under det här året. Vi har fått effekter i färre människor i utanförskap. Nu ska vi gå vidare med rehabiliteringsgaranti och så vidare och se till att färre människor hamnar i förtidspensionering också.

80 procent i ersättning vid sjukdom som baseras på den lön man hade när man blev sjuk, alltså bakåt i tiden de senaste tolv månaderna, är också någonting vi har accepterat. Det känns mer realistiskt än att räkna ut sjukersättningen på en förmodad, eventuell framtida lön.

Vi har i dag en minskningsregel som gäller 90 procent. Som vi hörde föreslog Socialdemokraterna för ett antal år sedan också en minskningsregel. Det kanske inte är så konstigt att vi funderar över att systemet ska vara tydligt när det gäller just långtidssjukskrivningarna, att man ska tjäna ännu lite mer på att komma tillbaka till arbetet än vad man gör i dag, och kanske även att vi inte ska göra det alltför lätt.

Tomas Eneroth talade i sitt anförande väldigt illa om alla möjligheter att privat försäkra sig, men han kanske kan förstå resonemanget att det trots allt kan vara rätt vettigt att vi inte låter de privata försäkringsbolagen bara ta den lilla grädden på moset och så står staten för resten av försäkringarna.

Jag tycker att det finns många argument för att diskutera detta. Men förslaget är inte färdigt än. Om det påverkar avtalen får man naturligtvis ta hänsyn till det i kommande förhandlingar mellan fack och arbetsgivare.

Anf. 31 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Folkpartiet sade i valrörelsen: Patienten i centrum, inte i väntrum. Men när ni nu sitter i knäet på Moderaterna verkar det som att ni har glömt individperspektivet. Hur kan ni annars gå med på skrivningar om att företagen ska välja insatsen och där det inte står en enda rad om individens makt och möjligheter att påverka rehabiliteringen? Det är min första fråga.

Den andra frågan handlar om diskussionen om 80-procentsnivån. 80 procent av vad då? Tekniskt sett sänker ni ju först den sjukpenninggrundande inkomsten. Den skulle sänkas genom multiplicering med 0,99 och så vidare, och i det förslag vi diskuterar nu sänks siffran den ytterligare till 0,97. Då får man i praktiken inte mer än 77,6 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Det är den faktiska nivån. Kom inte och säg att den är 80 procent, som den alltid har varit. Den är 80 procent av en sänkt beräknad inkomst. Detta är teknikaliteter, så de som lyssnar på den här debatten kan undra vad vi håller på med.

Sedan vill jag ta upp minskningsregeln. Minskingsregeln gäller ju bara kollektiva försäkringslösningar. De rent privata är det ingen minskningsregel på. Anser Folkpartiet att det är fel att teckna kollektivförsäkringar?

Anf. 32 ULF NILSSON (fp) replik:

Fru talman! Nej, det är inte fel att teckna kollektivförsäkringar, men om man ändrar förutsättningarna för dem får man naturligtvis ändra de avtal och de kollektivförsäkringar man har så att man inte betalar in i onödan. Hur detta förslag kommer att se ut vet vi inte än. Men detta är inget nytt eller ovanligt i svensk politik. Vi har haft sådana här förslag tidigare. Det finns en begränsningsregel när det gäller 90-procentsnivån i dag, och det har Miljöpartiet inte protesterat mot.

Vår devis ”Patienten i centrum, inte i väntrum” tycker jag att vi har viktiga steg för att förverkliga i dag. Det viktigaste är att vi inför system där patienten inte glöms bort, utan där samverkande institutioner eller företag – försäkringskassa, landsting, företagshälsovård och så vidare – tvingas ta itu med fallet och göra rehabiliteringsplaner med ett särskilt tidsschema. Det är ett första viktigt steg att inte glömma bort patienten.

Jag håller med om att diskussionen om den sjukpenninggrundande inkomsten är ganska teknisk. Jag vill återigen säga att det naturligtvis inte finns någon självklar ideologisk gräns vid 77, 79 eller 82 procent. Då hamnar vi i väldigt konstiga diskussioner.

När Miljöpartiet och de andra oppositionspartierna var med och styrde lyckades ni sista året före valet höja taket, men under många år ville ni inte alls föra den diskussionen när ni var i majoritet.

Jag tycker att det viktiga är att vi har en rimlig nivå som ger runt 80 procent. Det har vi uppnått med det förslag som vi ser framför oss nu.

Anf. 33 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! På vilket sätt uppnår Folkpartiet individens möjlighet att påverka i det här förslaget? Man skriver ju tydligt in att det är företagen som ska välja insatser. Jag tycker att detta är märkligt. Det är tragiskt att vi har tappat individperspektivet.

För Miljöpartiet handlar det om att skapa samhällseliga förutsättningar så att individen kan göra goda val. Det tycks Folkpartiet ha glömt.

I debatten i dag har det handlat mycket om taket, inte om alla dem som inte ens kommer in i systemet – alla de som har tidsbegränsade anställningar eller kanske har studerat en lång tid innan de får ett arbete. Då räknas plötsligt inte lönen, och den sjukpenninggrundande inkomsten baseras inte på det man faktiskt förlorar i dag utan på den inkomst man hade förra året, vilket kan vara en avsevärt mindre summa.

Man har ändrat i reglerna om hur man får räkna sjukersättning om man är studerande. Fortfarande är det så att den som inte lånar från CSN utan finansierar sina studier på annat sätt inte räknas. Det är bara om du har lånat med hjälp av CSN som du får räkna sjukpenninggrundande tid i sjukförsäkringen, vilket vi i Miljöpartiet tycker är helt fel. Jag tycker faktiskt att man kan säga att Folkpartiet har tappat individperspektivet.

Miljöpartiet har lyft fram ett antal förslag. Jag vill också höra hur Folkpartiet ser på flexibla sjukskrivningsnivåer och på att se över karenadsreglerna.

Anf. 34 ULF NILSSON (fp) replik:

Fru talman! Vi får naturligtvis följa när rehabiliteringskedjan ska börja förverkligas i konkreta förslag. Att individen inte glöms bort eller sätts åt sidan är självklart. Om individen är beredd att ställa upp på en aktiv rehabilitering, vilket han eller hon för det mesta är, ska man naturligtvis vara med och ha ett inflytande över hur den ska utformas. Däremot är det en annan sak om individen inte är beredd att ställa upp på rehabilitering. Då får man kräva lite mer av den personen.

Gunvor G Ericson frågar om dem som inte kommer in i systemet. Sjukförsäkringar och andra försäkringar bygger ju på inkomstbortfallsprincipen. Det är en försäkring mot inkomstbortfall. Vi införde, vilket jag tyckte var bra, ett undantag när det gäller Centrala studiestödsnämnden, som innebär att man delvis jämställer studier med arbete och att man får vissa försäkrings- och pensionspoäng för studielån. Det är bra eftersom så många människor har långa studietider och måste ha det i dagens samhälle.

Att generellt införa försäkringar som man inte har betalat in för tror jag att de flesta partier i riksdagen är främmande för att diskutera, även om man förstår alltid måste diskutera hur människor som blir kvar i utanförskap ändå ska få en social trygghet.

Det finns ett bra förslag om flexibilitet i propositionen som innebär att man steglöst ska kunna trappa ned förtidspensionen, eller sjukersättningen, som det heter. Detta har jag efterlyst länge, och jag skrev till och med en motion om det före valet. Jag tycker att det är konstigt att inte Miljöpartiet och de partier som var med och styrde förut vill införa detta.

Jag säger som flera andra har sagt: Jag är naturligtvis beredd att diskutera flexibla möjligheter även när det gäller att trappa ned den vanliga sjukskrivningen. Det är jag övertygad om att vi kommer att titta på senare.

Anf. 35 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! God middag, får jag kanske säga. Jag tänker inte bidra till någon filibusterdebatt här, som har antytts i vissa inlägg. Jag tänker förhålla mig generellt.

Grunden för alla socialförsäkringssystem är att de är utformade på ett rättssäkert sätt, att de inte skapar hinder gentemot andra trygghetssystem. När regelverk och ersättningsnivåer skiljer sig markant åt mellan olika system uppstår oönskade inlåsnings effekter som motverkar sitt syfte, ofta med kostnadsdrivande resultat. Det är därför bra att en grundlig utredning och översyn har påbörjats på socialförsäkringsområdet.

Som framgår av Socialförsäkringsutredningen har exempelvis sjukförsäkringen sådana brister att försäkringsmässigheten efter hand har urholkats. Regeringen har påbörjat ett arbete för att komma till rätta med delar av de brister i försäkringen som utredningen har påvisat. Det återstår givetvis mer att åtgärda, men det är av vikt att den utredning som nu ska tillsättas och fortsätta ges möjlighet att gå vidare där den tidigare lämnade av.

Fru talman! Det finns i alla regelverk en inbyggd fara när en del av försäkringen inte korresponderar med andra delar av försäkringssystemet, vilket tydligt visats vid de hearingar som utskottet har haft under hösten om sjukdom och rehabilitering.

För den som drabbas av en åkomma eller skada ter sig ibland en rehabilitering mer som en utflykt i myndighetsdjungeln än ett åtgärdsprogram. Till och med bland myndigheterna själva är emellanåt osäkerheten stor om vem som har det faktiska rehabiliteringsansvaret. Så får det inte vara.

Försäkringskassan, som har det övergripande ansvaret, har påbörjat en vällovlig omorganisation, men det räcker inte. Vi behöver även en bättre tingens ordning med klara och definierade ansvarslinjer.

Som ett resultat av dessa oklarheter har alltför många människor i onödan hamnat i ett utanförskap utan möjligheter till egenförsörjning. Personer med funktionshinder skulle många gånger med anpassad hjälp och med stöd kunna beredas någon form av arbete och möjlighet att få känna tillfredsställelsen av att helt eller delvis kunna försörja sig själva.

Alliansregeringen arbetar för att förhindra att fler hamnar vid sidan om arbetsmarknaden och avser att möjliggöra för fler, som finns vid sidan om, att återinträda på densamma.

Vi kristdemokrater ser givetvis positivt på detta. Vi ser också positivt på att företagshälsovården nu lyfts fram och framöver ges en större och mer framträdande roll, och vi anser att det behövs nya riktlinjer och regler för detta, inte minst i samverkan med företagen och övriga aktörer på marknaden.

Eftersom behovet av en omorientering av hela sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen är stort kommer det sannolikt att fordras en viss tid för att man ska kunna genomföra den nödvändiga omstruktureringen mot ett verklighetsanpassat system.

Fru talman! Som egenföretagare beklagar jag att det dröjt ända tills alliansregeringens maktövertagande innan småföretagarnas hela situation har kunnat få fokus som resulterar i konkreta beslut. Under många år har storföretagens villkor premierats till förfång för de små företagens villkor.

Den utredning som nu tillsatts bör få den prioritering i arbetet som de mindre företagen och företagarna förtjänar. För en solo- eller småföretagare är nödvändig sjukskrivning i dag ofta inget realistiskt alternativ, vare sig ekonomiskt eller företagsmässigt. Det finns därför goda skäl att dessa viktiga byggstenar i ett jobbskapande Företagar-Sverige ges rimliga villkor och förutsättningar, även inom trygghetssystemen. Det är sannolikt, trots ett ökat intresse för nyföretagande, att rådande villkor medför att många som vill starta eget tvekar eller avstår inför den risk som dagens regelverk innebär, både socialförsäkringsmässigt och skattemässigt.

Fru talman! Nu är det dock så här: Aldrig så väl fungerande system och regelverk fungerar inte bättre än de som brukar dessa. Den överlägset bästa garanten för ett väl fungerande samhälle och dess försäkrings-system är ett personligt ansvarstagande med en etisk kompass med inriktningen att fullgöra skyldigheter efter bästa förmåga.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Mats G Nilsson, Lars-Arne Staxäng och Marianne Watz (alla m), Solveig Zander (c) samt Ulf Nilsson (fp).

Anf. 36 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! Tack, Lars, för anförandet!

Jag uppskattar engagemanget för företagare och företagares trygghet. Jag vill bara korrigera en sak. Det är ju inte nu, efter en ny regerings tillträde, som en utredning om småföretagares trygghet har tillkommit. Den utredningen tillsatte vi. Däremot avbröt man den utredningen när en borgerlig regering tillträdde. Maud Olofsson sparkade, som bekant, fel person, fel Lars-Olof Pettersson, och har så småningom sakta men säkert kommit i gång med en ny utredning. För säkerhets skull utreder vi frågan separat inom Socialdemokraterna för att få ett riktigt bra jobb genomfört.

Desto allvarigare blir det ändå för småföretagare som har tagit en inkomstförsäkring. Kommer de nu att omfattas av minskningsregeln? Jag vet inte om Lars Gustafsson under sin tid som företagare hade en sådan försäkring. Jag föreställer mig att det även för Lars Gustafsson skulle vara arbetsamt att veta att man har varit med och finansierat en försäkring och sedan, om man väl drabbas av en sjukdom och ska få ut ersättning, kommer en regering och säger: Stopp! Det går inte an.

Hur är det? Kommer minskningsregeln att gälla även företagarnas kompletterande försäkringar? Det är min första fråga.

Det andra handlar om försäkringsmässigheten. Lars Gustafsson hänvisar till Anna Hedborg och vikten av försäkringsmässighet. Men det Anna Hedborg säger är ju att man, för att öka legitimiteten och försäkringsmässigheten, behöver höja taken i både a-kassan och sjukförsäkringen.

Med de sänkningar av taken ni gjort och de sänkningar av ersättningar som finns är det ungefär 50 procent av löntagarna som nu inte har 80 procent utan 77,6 procent i försäkring. Det är vad jag kallar en grundförsäkring. Ni har alltså medverkat till att göra om våra standardförsäkringar till grundförsäkringar. Det ökar knappast försäkringsmässigheten, eller?

Dessutom kan vi konstatera att vi för inte så länge sedan såg den samlade handikapprörelsen stå här utanför och protestera mot den regering som just nu genomför stora besparingar på sjuka och på funktionshindrade. Jag har en avslutande fråga: Varför, Lars Gustafsson, är det så angeläget för Kristdemokraterna att spara på sjuka och svårt funktionshindrade?

Anf. 37 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag fick lära mig av vår tidigare partiordförande Alf Svensson att man aldrig ska svara på en fel ställd fråga.

15 år av den tid som jag har bedrivit min egen verksamhet var under den socialdemokratiska regeringens tid. Jag hade 30 dagars karenstid. Det var väldigt bra trygghetsförsäkring; det var bara att arbeta. Jag tror att vi ska vara lite mer försiktiga i de här uttalandena hit och dit.

Då var det först frågan om det här med taken i sjukpenningen. Vi fick höra i ett tidigare inlägg att höginkomsttagare ska få högre sjukpenning för att fattiga ska få mer. Det var en märklig Robin Hood-politik.

Vi från Kristdemokraterna vill börja i botten. Vi tycker faktiskt att det är ännu viktigare att garantipensionärerna får bättre inkomst än att man höjer för dem som redan har det ganska bra. Det innebär inte att några tak är fastlagda en gång för alla, utan det är hela tiden en avvägningsfråga. Men först ska man samla i ladorna innan man betalar dem som har mer. Det är vår principiella inställning. Det innebär alltså att vi mycket väl kan tänka oss en höjning av de här taken när tiden är mogen, när vi har skapat en grund genom att fler människor kommer i arbete.

Jag läste den sista siffran. Det var väl 168 000 som fick mer förra året. Jag fick ett telefonsamtal från en tidning i Halland i dag. Det var en reporter som, precis innan jag skulle in i kammaren, undrade varför det går så bra med alla nystartsjobben just i Halland. Jag läste också att 1 300 företag hade startats förra perioden. Motsvarande period för i år är det 1 600. Det kan ju vara bra att ha lite balans på det.

För oss är det en viktig sak att man har fungerande arbetsplatser att gå till. Många som hamnar i ett utanförskap mår faktiskt mycket dåligt av att inte kunna gå till ett jobb, och då hamnar de lätt i en sjuksituation.

Jag kan återkomma till den senare frågan.

Anf. 38 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! Nu vet jag inte hur garantipensionärerna kom in i den här frågan. Men i och för sig har garantipensionärerna något gemensamt med sjuka och med arbetslösa. De får inte del av de skattesänkningar som ni nu gör. Det har de gemensamt. Ni talar varmt om garantipensionärerna. Men alla andra får skattesänkningar utom just pensionärerna. Det är för mig helt obegripligt.

Sedan gör Lars Gustafsson den fantastiska tolkningen att hälften av löntagarna, halva arbetsmarknaden, är höginkomsttagare. Uppenbarligen är ju alla som tjänar mer än 25 000 kronor höginkomsttagare. Det innebär att poliser, lärare, ingenjörer och alla andra av Kristdemokraterna betraktas som höginkomstgrupper.

Jag tycker att det är oerhört viktigt för just legitimiteten och försäkringsmässigheten i våra försäkringar att vi vågar höja taken. Det kostar 700 miljoner kronor. Ni har sparat åtskilliga miljarder på sjukförsäkringen under den här perioden. Varför inte öka försäkringsmässigheten? Varför inte ta den delen av Anna Hedborgs utredande på allvar och se till att öka taken till tio basbelopp?

Prot. 2007/08:40

10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

Talar man om försäkringsmässighet måste man också begripa att vi inte kan ha en grundförsäkring som bara omfattar halva löntagarkollektivet eller halva delen av arbetsmarknaden.

Jag fick inte något svar på den första frågan, som jag ändå tycker är intressant.

Lars Gustafsson stöder den regering som har aviserat en minskningsregel. När vi har låtit riksdagens utredningstjänst titta på minskningsregeln konstaterar vi just att småföretagare som har tecknat en försäkring förlorar pengar. Jag noterar att Lars Gustafsson inte har tecknat en försäkring. Men organisationen Företagarna har plockat fram en försäkringsmöjlighet som man kan använda sig av, och de som har tagit den kommer då att förlora uppemot 2 700 kronor i månaden, tror jag att det var.

Det är pengar som man har avstått från i sitt företag, som man har tagit ut och i stället betalat till sin premie. Där säger ni: Stopp! Varför? Varför är det så angeläget att man inte ska kunna få mer än 75 procent av sin tidigare inkomst efter ett års sjukskrivning? Även om man drabbas av leukemi eller cancer behöver man kanske kunna bo kvar i sitt hus eller försörja familjen eller på annat sätt kunna ha kvar den ekonomiska standard som man hade tidigare.

Anf. 39 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Det förefaller mig märkligt att en så erfaren socialförsäkringspolitiker som Tomas Eneroth inte förstår att ju fler som arbetar och betalar in skatt, ju mer kommer det till pensionssystemet. Det tycker jag är mycket märkligt. Därför har det en viktig effekt på garantipensionärerna, också på alla pensionärer som i dag får en kraftigt höjd inkomstpension.

Med minskningsregeln förhåller det sig så att om vi inför ett försäkringssystem som gör att man kan försäkra sig förbi det systemet använder man sig av de andra normalförsäkrades inbetalningar för att själv kunna utnyttja en överbetalning i försäkringssystemet. Då blir det en orimlighet att vi urholkar det.

Jag kan inte svara vilka nivåer eller regelverk det handlar om. Men det urholkar och gör att man längre kan gå sjukskriven. De experter som jag har talat med säger detta.

Tomas Eneroth har ingen replik kvar, men det är oerhört viktigt om vi tittar på det som vi tidigare fick höra. Gunvor kanske kommer och frågar om det. Vi ser till att även de som har olika former av deltidsanställning inte får samma sjukersättning som om de hade haft en arbetsgivare. Det tycker jag är ganska märkligt. Men det är inte något som vi är ansvariga för. Det är något som vi vill jobba emot och förändra.

Anf. 40 GUNVOR GERICSON (mp) replik:

Fru talman! I sitt anförande tog Lars Gustafsson upp att det är viktigt att det är ett rättssäkert system. Men solidaritet och värnande av dem som har det sämst ställt i samhället är minst lika viktiga byggstenar. Ställer inte Kristdemokraterna och Lars Gustafsson upp på det? Jag undrar hur man kan se att det här systemet, med de här förslagen att sänka ersättningar för dem som har varit sjukskrivna länge, rimmar med solidaritet och värnande av dem som har det sämst ställt. I folkhälsoforskningen är

det väldigt tydligt att ekonomisk och social trygghet har betydelse för folkhälsan i ett land.

Lars Gustafsson tog också upp småföretagares situation. Det är väl snarare så att översynen har försenats på grund av det sjabbel som satte broms i den utredningen. Miljöpartiet anser att det är viktigt att man gör en översyn av småföretagares möjlighet till bra försäkring.

Jag vill ställa samma frågor som jag har ställt till de andra partierna i alliansregeringen om utredning av karensdagen. Lars Gustafsson var inne på det på slutet. Det handlar om att över huvud taget se hur det ser ut för deltidsanställda. För det är som Lars Gustafsson säger. Om man har två anställningar får man dubbla karensdagar. Om man har deltidsanställning med kort deltid, även om man bara har en arbetsgivare, kan man råka ut för tre karensdagar fast man är borta en dag.

Anf. 41 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Därför behövs det utredas. Det står också i vårt svar att vi ska utreda frågan. Jag tycker att man ska nöja sig med det. Ett snabbspår på det hållet tror jag inte fungerar. Jag förstår att det är många komponenter som måste fås ihop.

Som jag sade tidigare både i inlägg och i replikskifte här har vi möjliggjort och håller på att möjliggöra för fler att få ett arbete. Dem som jag träffar som ofta är i ett utanförskap – det kan vara unga, människor med funktionshinder och så vidare – vill få möjlighet till ett arbete. Många gånger har det varit att de inte kan jobba fullt. De kan jobba deltid. Här finns regelhinder hela vägen. Det måste givetvis också utredas. Nu försöker vi i alla fall möjliggöra att de får överhoppningsbar tid i sin förtidspensionering så att de kan få prova. Det tycker jag är jättebra. Det finns flera sådana saker som kommer.

När det gäller folkhälsan är det ett ganska brett spektrum. Det kan innefatta många olika saker: sociala problem, personliga problem, också arbetsrelaterade problem. Då måste man se över detta. Arbetsgivaren har faktiskt ett ansvar för detta, ett arbetsmiljöansvar. Jag ser gärna att man skärper regelverket. Man ska ta ansvaret här. Om man inte blivit upplyst, vilket vi hörde tidigare, ska man faktiskt kunna bli det. För det är ett regelverk som vi har.

När det gäller att få människor tillbaka till arbete är det inte så att människor inte ska få hjälp. Arbetsgivaren ska i samverkan med andra parter som försäkringskassan, den enskilde och arbetsförmedlingen se till hur arbetsplatsen kan utformas. Det är inte så att man hängs ut och bara kan sopas undan. Men för små arbetsplatser är det väldigt svårt. Det finns ofta ett fåtal arbetstillfällen. Det är ganska snabbt klargjort om man kan få ett arbete på den arbetsplatsen. Det fina är att vi så snart som möjligt kan se vilken arbetssituation den här personen kan anpassas till någon annanstans. Se det som ett positivt förslag och inte ett negativt förslag!

Anf. 42 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Det Lars Gustafsson säger låter ganska bra. Man vill värna. Men i praktiken har ni inte bifallit de förslagen. I betänkandet står det att ni avfärdar utredning. Vi har inte krävt någon snabbutredning. Vi har krävt en ordentlig analys. Det är avslaget. Det står inte ens delvis bifallet. Det jag hör att ni säger nu, både Centerpartiet, Folkpartiet och

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

Kristdemokraterna, är att man ändå kan tänka sig en utredning. Det gläder mig, även om man inte vågade skriva det i betänkandet.

Vad det gäller samverkan mellan arbetsgivare handlar det om samverkan mellan de olika myndigheterna. I dag bollas individen mellan försäkringskassan, arbetsförmedlingen och trygghetsförsörjningen i kommunerna. Man blir utkastad från sjukförsäkringen för att det inte längre anses att man är sjuk, att man har en viss arbetsförmåga. Då hamnar man hos arbetsförmedlingen. På arbetsförmedlingen säger man: Tyvärr var dina arbetsförmedlingsdagar slut, att a-kassedagarna är slut. Då återstår socialbidrag i kommunen. Man bollas mellan de tre instanserna.

Från Miljöpartiets sida anser vi att det behövs en samordning. Vi kanske till och med ska göra ett större och radikalare grepp i svenskt socialförsäkringssystem så att det blir en verklig dörr in och hjälp till människor i stället för att man piskar dem.

Jag hörde inte riktigt när det gällde folkhälsan. Det handlar inte bara om individen. Jag vet inte om Lars Gustafsson möjligtvis inte känner till folkhälsopolitiken. Det är en balans mellan de strukturella systemen i ett samhälle och individens möjligheter. Det är inte bara fokus på vad individen har för förutsättningar. Det handlar också om vilka förutsättningar vi i samhället ordnar för den enskilda individen.

Anf. 43 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Som före detta talesman för folkhälsan för mitt parti känner jag väl till det, men nu trodde jag att vi var inne på och pratade om sjukförsäkringsmässigheten och arbetsmässigheten gentemot den enskilde och inte om hela spektrumet. Vi kommer in på andra strukturer som vi kan ta i en annan debatt.

Jag sade det i mitt inledningsanförande. Jag säger det åter igen. Det kan inte vara tydligare: För den som drabbas av en åkomma eller skada ter sig ibland en rehabilitering mer som en utflykt i myndighetsdjungeln än ett åtgärdsprogram.

Tydligare kan jag väl inte säga att det behöver göras något åt detta. Det måste vara tydligt vem som har det faktiska rehabiliteringsansvaret.

I vissa fall när man väcker en motion får man den avslagen fast den är införd. Jag råkade ut för det i en alkoholfråga. Den var redan införd, men de avslog den ändå. I detta fall förutsätter vi att man tittar på alla i den här utredningen. Jag antar att det är det som är svaret på frågan.

Jag är övertygad om att vi har haft en eftersläpning i myndighetsutöandet i vissa politikområden gentemot hur samhällsutvecklingen har varit. Det skapar ganska stora glapp. Ibland kan det vara bra att vara konservativ. Ibland kan det vara negativt.

Anf. 44 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Vi ska gå över till utgiftsområde 11, där vi ska diskutera pensionärernas ekonomiska situation. Då vill jag börja med att peka på vår reservation och samtidigt på vårt särskilda yttrande. Reservationen har nr 35, och jag yrkar bifall till den.

I vår reservation pekar vi på regeringens politik som ständigt missgynnar de äldre. På område efter område genomförs förslag som försämrar ekonomin och levnadsvillkoren för landets pensionärer.

Det är pensionärerna, våra äldre, som har byggt upp vårt land. De måste också få en del av den tillväxt som sker i vårt land. För oss som är socialdemokrater är det en självklarhet att alla i ett land måste få del av tillväxten, inte bara de som just nu befinner sig på arbetsmarknaden. Det är som jag säger: Regeringens förslag blir obegripliga för mig. Man återkommer ju ständigt till riksdagen med försämringar för våra äldre. Motiveringen är att det ska löna sig att arbeta. Vad har en 95-årig ålderspensionär gjort för ont? Man kan fråga sig vilken typ av arbete han skulle få för att därigenom kunna få del av jobbvadraget.

Regeringen skriver i sin budget att socialförsäkringarna i huvudsak finansieras med arbetsgivaravgifter, egenavgifter och allmänna pensionsavgifter. Det är alltså pengar vi själva betalar in under den tid vi arbetar. Det är pengar vi ska ha den dag vi går i pension för att vi inte ska behöva oroa oss för att inte klara oss ekonomiskt på ålderns höst. Vi måste alla veta att vi har ett pensionssystem som håller över tid och som vi kan räkna med i framtiden.

Detta var en av orsakerna till att det allmänna pensionssystemet reformerades. Syftet var att skapa ett pensionssystem som är följsamt och som svarar mot den samhällsekonomiska och demografiska utveckling vi står inför.

Det är med anledning av den indexering som ingår i pensionsuppgörelsen som en pensionär med ungefär 12 000 kronor får en uppräkningsav pensionen med 330 kronor i månaden. Nu när det är goda tider får man ut ungefär det som löntagarna fick i årets lönerörelse. Det är viktigt, vill jag betona, med politiska uppgörelser när det gäller så viktiga saker för landet som våra pensioner. Vi ska ha stabila pensionssystem.

Vad menar då vi socialdemokrater med vår reservation om att alliansregeringens politik systematiskt försämrar för pensionärer? Visste ni att en person som tjänar 9 000 kronor i månaden – det är inte mycket – betalar 1 385 kronor i skatt medan pensionären betalar 1 805 kronor? Det är en skillnad på 420 kronor i månaden i skatt mellan en som förvärvsarbetar och en som är pensionär. Då kan man komma fram till att regeringen använder skattesystemet för att komma åt de äldre. På ett år gör det 5 040 kronor för en ålders- eller förtidspensionär. Visste ni att den pensionär jag just berättade om, som har fått en utdelning tack vare det nya pensionssystemet, förlorar 467 kronor i månaden jämfört med en förvärvsarbetare? Det innebär 5 604 kronor på ett år. Det pensionssystem vi har är alltså bra för pensionärerna, men regeringen går via skattesystemet.

De som arbetar får lägre skatt, men pensionärerna får inget. De får vara med och betala alla avgiftshöjningar. Konkurrensen var hård bland de borgerliga partierna om att framställa sig som mest pensionsvänliga innan valet. Vad sade dåvarande ordförande Reinfeldt i Vaxholm inför valet? Vad sade han till väljarna när han stod där? Han sade bland annat att allt som vi ville ge, till exempel när det gäller bostadsbidrag, skulle ni göra, fast mycket bättre. Det sade han före valet, i Vaxholm. Några av er var säkert där och lyssnade på honom.

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 11

Man kan ändå säga att Kristdemokraterna är det största svikarpartiet. Det gäller till exempel vallöften om sänkt bensinskatt och slopad fastighetsskatt. Detta får pensionärer och förtidspensionärer vara med och betala. Pensionärerna får inga sänkta skatter, men de får vara med och betala till exempel höjningen av trafikskade- och bilförsäkringen. Är det kanske meningen att de inte ska ha någon bil i framtiden?

En del får till och med betala mer än tidigare i fastighetsskatt. En del får vara med och betala höjd reavinstskatt, fast de har betalat fastighetsskatt. En del får vara med och betala ränta på uppskjuten reavinstskatt, vilket kan orsaka en inlåsnings effekt som vi inte behöver. Många äldre borde flytta från sina stora hus och komma till mindre lägenheter och få ett bra boende i framtiden.

Detta var bostäderna, men det gäller inte minst partiets oblyga försök att framställa sig som ett parti för pensionärerna. I ett försök att reparera sitt skamfilade rykte har ledande kristdemokrater gått ut och krävt att garantipensionen ska förbättras. Har man helt plötsligt blivit ett oppositionsparti?

Fru talman! Kristdemokraterna sitter själva i den regering som anser att det är riktigt att en pensionär ska betala mer i skatt än en löntagare med samma inkomst. Det har funnits många skäl för svenska folket att oroligt fråga sig vad vi har för regering. Kristdemokraterna har haft kampanjen För ett schystare Sverige. Mot bakgrund av det ökade gap mellan människor som den borgerliga politiken leder till och deras behandling av pensionärer hoppas jag att Kristdemokraterna framför allt använder kampanjmaterialet i ett internt partiarbete. Varför inte anordna studiecirklar i regeringen?

Man kan nämligen inte säga en sak före valet och göra på ett helt annat sätt efter valet. Glöm inte att det är ni som har regeringsmakten! Det är ni som bär ansvaret för den politik som just nu utövas i Sverige.

I detta anförande instämde Tomas Eneroth, Kurt Kvarnström, Jasenko Omanovic och Göte Wahlström (alla s).

Anf. 45 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Gör det möjligt! Det är en paroll för ett av våra större bank- och försäkringsbolag här i landet. Gör det möjligt!

Men den fråga vi i dag har att diskutera kring ålderspensionssystemet är ju *vem* som ska göra det möjligt. Handlar det om att var och en ska vara sin egen lyckas smed och göra det möjligt för sig själv? Är det förresten möjligt att göra det möjligt för sig själv? Eller har vi ett gemensamt, solidariskt politiskt ansvar för att bygga ett pensionssystem som ger varje människa rätt och värdighet också som är äldre?

Här går en avgörande skiljelinje i svensk politik, och den går faktiskt inte, som i en del andra sammanhang, mellan höger och vänster. Eller gör den det? Var placerar sig Socialdemokraterna i så fall på den skalan?

Vi gör det möjligt genom kollektiva, gemensamma förslag. Vi skulle kunna besluta om en höjd garantipension. Vore inte det något, Lars Gustafsson, att kunna fatta beslut här i kammaren om höjd garantipension med 300 kronor nästa år, 400 kronor året efter och 500 kronor året efter det? Det förslaget lägger ju Vänsterpartiet fram. Kristdemokraterna läg-

ger inte fram några förslag till kammaren om höjd garantipension. Man skickar bara pressmeddelanden.

Vänsterpartiet lägger i dag fram ett förslag på riksdagens bord om ett återställande av pensionerna för dem som sveks under 90-talet och fick sina pensioner sänkta. Vi föreslår också höjt bostadstillägg för ålderspensionärer och för dem som har sjuk- och aktivitetsersättning.

Detta är några av de förslag som konkret skulle förbättra den ekonomiska situationen och därmed också livskvaliteten för hundratusentals människor i vårt land – förslag som inget annat parti i dagsläget stöder. Då kan man förstås säga just det – ingen annan stöder det. Ni är ensamma om det där, och dessutom är ni oeniga i oppositionen. Jag har inga problem att öppet redovisa för kammaren och för väljarna var de politiska skiljelinjerna ibland går. Alla är dessutom fullt medvetna om att vi i Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har förmått att på en rad olika områden samarbeta runt förbättringar och framför allt kunnat avvisa den borgerliga politik vi nu ser – en politik som innebär tydliga försämringar för vanligt folk i det här landet, och för pensionärerna, vilket var Siw Wittgren-Ahls poäng.

Vad gör då regeringen för att förbättra situationen för pensionärerna? De gör inget särskilt. Inga konkreta förslag läggs fram på kammarens bord. Vi hade hoppats mer på Miljöpartiet. Kanske får vi hoppas förgäves, eller kanske kommer det mer konkreta förslag nästa år. För 2009 vill Miljöpartiet lägga till 1 miljard. Det är lite oklart till vad – man vet inte riktigt vad som är bäst.

När det gäller Socialdemokraterna har vi redan konstaterat hur det ser ut. Jag vill ändå säga att det inte vore någon skillnad alls om man skulle anta Socialdemokraternas eller Miljöpartiets budget i stället för den borgerliga budgeten för nästa år. Det skulle inte innebära några förändringar alls. Men vårt förslag innebär betydande förändringar och förbättringar för Sveriges pensionärer.

Jag hoppas alltså att både Socialdemokraterna och Miljöpartiet i kommande budgetdebatter här i kammaren skärper argumenten och också låter de visioner man använder sig av för att beskriva pensionärernas situation omsättas i praktiska konkreta förslag. Vi har en rad sådana att erbjuda.

Gör det möjligt att spekulera bort dina pengar på börsen. Gör det möjligt att inte bli gravid, inte bli sjukskriven eller bli arbetslös med mindre än att du också får en sämre pension. Det är innebörden i det pensionssystem som man kanske inte längre ska kalla det nya pensionssystemet utan bara pensionssystemet – och som fem partier i kammaren står bakom.

Konsekvenserna av pensionssystemet är att skillnaderna, klyftorna, mellan fattiga och rika, mellan dem med höga inkomster och dem med låga inkomster, ökar. Klyftorna mellan män och kvinnor ökar. I jämförelse med det tidigare pensionssystemet råder det inget som helst tvivel på den punkten. Jag har i tidigare debatter mött socialdemokrater som förnekar detta. Borgerliga politiker brukar snarare vara tydliga och säga att det stämmer och att det måste vara så. Det ska löna sig att arbeta, säger de. Därmed döms den arbetslöse, den som vill ha barn eller den som är sjukskriven till en lägre pension.

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 11

Faktum är att systemskiftet på pensionsområdet redan är genomfört. Pensionssystemet har redan fått genomlida den privatisering som i stor utsträckning socialförsäkringarna står inför. Där hade man kanske ändå kunnat tänka sig att det inlägg som Tomas Eneroth föredömligt och förnämligt inledde den tidigare debatten med var lite samkört med det egna partiets syn på pensionssystemet. Den cancervård och cancerförsäkring som nu föreslås bli privat är vanlig på pensionsmarknaden. Där är man ju hänvisad till privata försäkringar om man ska ha en chans att få en vettig ålderdom.

Det nya pensionssystemet verkar gå under parollen: Gör det möjligt om du har råd att göra det möjligt för dig själv. Gör det möjligt om börsen går bra.

Just nu går börsen bra. Det ser så ut. Det räddar än så länge pensionssystemets försvarare från en politisk katastrof. Eller låt mig använda Göran Perssons ord – jag återger dem fritt – om hur människor skulle uppfatta pensionssystemet när människor väl förstod det: Det här blir inte populärt när människor om 15 år förstår vad vi har gjort. Nej, precis så är det. Nu börjar det gå upp för folk vad pensionssystemet faktiskt innebär.

Vi lägger fram förslag i dag inte bara om konkreta förbättringar för den ekonomiska situationen för pensionärerna utan också om konkreta förbättringar av pensionssystemet. Vi säger nej till att pengar spekuleras bort på börsen. Vi vill ha ett reformerat ATP-system, ett återinförande av 15–30-regeln, alltså att intjänandetiden är 30 år och att de 15 bästa av dessa räknas som din pension.

Vi tycker också att det borde vara dags att få bort hemlighetsmakeriet runt pensionssystemet. Genomförandegruppen har bytt namn. Nu heter den visst Kontrollgruppen i stället. Som om det skulle göra någon större skillnad. Jag är inte emot – låt mig säga det tydligt, fru talman – att partier, hur de än ser ut och vilka de än är, sätter sig ned och pratar vid sidan av de formella beslutsprocesserna. Det är en fullt naturlig och rimlig del av ett demokratiskt system. Men nu har Genomförandegruppen, numera Kontrollgruppen, gjorts till en formell instans i beslutsfattandet om pensionerna. Det är ett klart demokratiskt problem. Jag skulle vilja höra om det finns någon företrädare för något annat parti, utom Miljöpartiet som vi vet instämmer i en del av kritiken, som åtminstone är beredd att inse det demokratiska dilemmat med detta, även om man låter andra politiska överväganden väga tyngre. Kan det inte finnas en bekymmersam situation ändå? Informellt valda grupper, som inte grundar sig på den parlamentariska majoriteten i kammaren, får vara en del i den formella beslutsprocessen i viktiga politiska frågor.

Fru talman! Jag har på en rad punkter gett konkreta förslag på vad som behöver göras. Det behövs en förbättrad garantipension, återställande av pensionerna och höjt bostadstillägg för såväl dem som har sjuk- och aktivitetsersättning som ålderspensionärer. Jag förväntar mig övriga partiets respons på varför ni inte är beredda att vidta dessa åtgärder. Det kan väl inte vara så att man bara är relativt nöjd med hur det är? Vi vet att det finns många tusentals, tiotusentals, till och med hundratusentals, människor som lever som pensionärer i Sverige i dag som inte är överens med er.

Jag yrkar bifall till reservation 37. Om den reservationen bifalles av andra partier i kammaren skulle det bli möjligt för också äldre i vårt land att få en tid av värdighet.

I detta anförande instämde LiseLotte Olsson (v).

Anf. 46 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! Vi i Miljöpartiet vill göra en större satsning för de ekonomiskt mest utsatta pensionärerna. Vi vill göra detta seriöst och se på vilket sätt vi bäst kan nå det målet eftersom det finns flera olika tekniska delar i de olika trygghetssystemen för pensionärerna.

De ekonomiska hjulen snurrar alltmer i landet, men inkomstskillnaderna ökar. Även skillnaderna mellan pensionärer ökar. För den som har en inkomstrelaterad pension och tilläggspension räknas pensionen upp med ett index kopplat till löneutvecklingen. Højningen är 4 ½ procent för den gruppen under kommande år.

För garantipensionen, den pension som de som inte har tjänat in tillräckligt får, fastställs prisbasbeloppet. Regeringen har bestämt att det ska höjas från 40 300 till 41 000 kronor. Det är en ökning med 1,7 procent. En låg pension ska räknas upp med en lägre procentsats. Det kommer att i kronor innebära att de med låga pensioner får klart mindre än de med hög pension eftersom deras pensioner räknas upp med 4 ½ procent.

Återigen ser vi ett beslut från regeringen som rimmar illa med det nationella folkhälsopolitiska målet att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor i befolkningen. Målområdet är ekonomisk och social trygghet.

Av ca 1,7 miljoner pensionärer har ca 800 000 bara garantipension. För dessa blir højningarna mellan 1,7 och 2,8 procent. Exempelvis blir den högsta garantipensionen för dem som är ogifta och födda 1937 eller tidigare 7 453 kronor i månaden från årsskiftet. Den som bara har garantipension ska som ensamstående leva på lite drygt 7 000 kronor i månaden före skatt. Den som är gift får 6 500 kronor. Alltså lite drygt 7 000 kronor för ensamstående och 6 500 kronor för den som är gift.

Men det finns faktiskt de som har ännu lägre pension, nämligen de som bara får äldreförsörjningsstöd. Det är en ersättning som kan beviljas för tolv månader i taget. Det är ett slags socialbidrag för pensionärer – men statligt reglerat.

För att få garantipension måste du ha bott 40 år i Sverige före du fyllde 65. Har du bott kortare tid kvalificerar du dig alltså inte ens till garantipension. Det kan också vara så att du inte har betalat in tillräckliga ATP-avgifter. Då kan du inte heller få full garantipension.

Låt mig ge ett exempel. Anna har jobbat och betalat skatt i Sverige i 15 år. Hon får 15 firtiondelar av garantipensionen. Det blir 2 795 kronor i månaden. Den summan kan kompletteras upp till skälig levnadsnivå. Den skäliga levnadsnivån är 4 300 kronor per månad för den som är ogift eller 3 640 kronor per månad för den som är gift eller har ingått registrerat partnerskap.

Vi tycker att det är viktigt med en satsning på de mest utsatta äldre. Det är viktigt att alla pensionärer får ta del av samhällets förbättrade ekonomi, även utanför det självreglerande pensionssystem som har skapats.

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 11

Genom vårt föreslagna grundavdrag i Miljöpartiets budgetmotion får även de som inte arbetar men har skattepliktiga inkomster en viss skatte-reduktion, så även om Kalle Larsson inte tycks ha hittat dem finns det här förslag även från Miljöpartiet. Dessa grupper undantas helt i regeringens ensidigt konstruerade jobbvdrag. Vårt föreslagna grundavdrag medför en förbättring för pensionärer, men det är inte tillräckligt. Ja, jag håller med om det. Det behövs fler insatser för att förbättra för de allra fattigaste pensionärerna.

Miljöpartiet avser att avsätta 1 miljard till förbättringar för de pensionärer som får det svårast ekonomiskt från 2009. Vi kommer under året att föra diskussioner med bland andra pensionärsorganisationer för att utforma ett konkret förslag som når bäst. Det handlar om att göra avvägningar mellan höjningar i bostadstillägg, den skäliga levnadsnivån som ligger till grund för särskilt bostadstillägg, åldreförsörjningsstödet och andra förslag. Att enbart höja garantipensionen, som vissa partier tycks förespråka, ger inte förbättringar eftersom det sänker nivån på bostadstillägget. För dem som redan har bostadstillägg har det ingen betydelse i praktiken. Alltså måste man göra det här ordentligt och göra en riktig översyn.

Självklart står jag bakom samtliga reservationer men yrkar här för tids vinnande bifall endast till reservation 36.

Anf. 47 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Gunvor G Ericson för att hon påminde om grundavdraget. Det ger mig tillfälle att berätta att vi har ett liknande förslag. Då är vi båda på samma linje om ett annat grundavdrag än det som är i dag. Men det var inte riktigt svar på de frågor som jag ställde.

Faktum är att på pensionsområdet som vi här diskuterar, har Miljöpartiet, om jag förstått det rätt, för nästa år inte några konkreta förslag alls som skulle förbättra ekonomin för pensionärer. Har jag missuppfattat det? Har jag läst fel i det här fallet eller inte sett något som finns där?

Vi kan vara överens, Gunvor G Ericson och jag, precis som jag är med flera andra talare så småningom, om att läget för pensionärerna ekonomiskt sett behöver förbättras. Men skiljelinjen går vid om man är beredd att göra något konkret för det eller inte nästa år.

Jag har ganska stor sympati för att ni vill utveckla er politik tillsammans med organisationer som är aktiva på området. Precis så arbetar vi också. Vi har nära kontakter med ett stort antal organisationer som organiserar pensionärer eller som har intresse av de frågor som pensionärer har intresse av. Men det förhindrar inte att man själv också lägger fram förslag på området.

Det stora bekymret är att 1 miljard kronor 2009 inte räcker särskilt långt. Därför vill jag också fråga Gunvor G Ericson om hon inte är beredd att föreslå ett större tillskott till pensionärerna än bara denna enda miljard. Från Vänsterpartiets sida föreslår vi åtskilliga miljarder de kommande åren för att just förbättra den ekonomiska situationen för pensionärer.

Anf. 48 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Först och främst vill jag säga att pensionärer får del av Miljöpartiets förändringar. De ändrade grundavdragsregler som vi föreslår innebär en förändring som ger pensionärerna något mer än vad de skulle ha fått om vi skulle ha anslutit oss till regeringspartiernas förslag. Det är bra att Vänstern också föreslår ett förändrat grundavdrag.

När det gäller vad vi konkret ska göra för förändringar vill vi, till skillnad från Vänsterpartiet, inte skjuta från höften och bara skjuta till en summa pengar som vi inte har finansiering för. Vi vill utarbeta ett konkret förslag som vi återkommer med 2009. Det är skillnaden.

Anf. 49 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Jag föreslår med ganska stor skärpa att Gunvor G Ericson inte uttalar sig om saker som hon inte har kunskap om. Hon har en replik kvar nu. Skulle Gunvor G Ericson då vilja vara vänlig att förklara på vilket sätt det inte finns finansiering för våra förslag?

Vart och ett av de förslag som ligger i vår budgetmotion är fullt ut finansierat. Hela vår politik som vi företräder här i riksdagen är fullt ut finansierad.

Jag är van vid att borgerliga företrädare, när de inte kan möta våra argument, gärna tar till den typen av argumentation. Men jag är förvånad över att Gunvor G Ericson så tydligt sällat sig till den borgerliga skaran i det här fallet.

1 miljard kronor 2009 är ju 1 miljard mer än vad de borgerliga föreslår. Jag anklagar visst inte Gunvor G Ericson för att fullt ut vara en del av den borgerliga regeringen, men jag tycker att det är lite för lite. Det är därför som jag upprepar min andra fråga: Finns det några förutsättningar för Gunvor G Ericson att inom sitt parti föreslå att vi skulle kunna försöka få loss ännu mer pengar, fullt ut finansierade förstås, för att förbättra den ekonomiska situationen för pensionärer? Som en jämförelsesiffra kan jag möjligen ange att de offentliga finanserna bara under november månad i år gick med 19 miljarder i överskott.

Anf. 50 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Visst skulle vi kunna ta en diskussion om ekonomisk politik. Där skiljer vi oss till viss del i synen på begränsade utgifter, budgettak och annat. Men jag hade inte tänkt ha någon auktion för att se vem som bjuder mest. Jag tycker att det är viktigt att man ser över det här området och hjälper de pensionärer som har det sämst. Och det finns en ganska stor skillnad mellan pensionärer och pensionärer.

Som jag försökte ta upp i mitt inledningsanförande är det ganska viktigt att också se över principerna. En höjning med 4,5 procent spelar en ganska stor roll för den grupp pensionärer som redan har en hög pension jämfört med de pensionärer som bara har garantipension. Hur ska vi på bästa sätt komma åt detta så att det verkligen hjälper dem som har det sämst ställt?

Till skillnad mot Kalle Larsson är jag kanske inte så angelägen att hjälpa dem som redan har en bra pension, utan jag vill framför allt se till att de som bara har garantipension också får möjlighet att ta del av samhällets utveckling.

Anf. 51 MATS G NILSSON (m):

Fru talman! Det var intressant och upplyftande med lite vänstergroll.

I dag har vi fem år med det nya pensionssystemet och därmed lite möjligheter att göra några reflexioner över vad det har gett, vad det inte har gett, vad som har varit bra och vad som möjligtvis inte har varit bra. Vi kan jämföra med de fem tidigare åren, då nettopensionen var tämligen konstant. Vi har de senaste fem åren sett en utveckling med 11,1 procent i stället för 7,6 procent, alltså ett värdetillskott med 3,5 procent som Vänstern är emot.

Vi kan konstatera att när vi bytte pensionssystem fick ingen lägre pension än vad de tidigare hade haft. Vi kan också konstatera att övergången för pensionärer utan ATP innebar en ökning med i snitt 14 procent. Intressant är att de som gynnades särskilt var kvinnor och männskor med utländsk härkomst. Det var de som fick ta del av de förbättringar som Kalle Larsson är emot.

Fru talman! Nuvarande pensionärer är de första pensionärerna i Sveriges historia som har fått en real ökning av sina allmänna pensioner. Med det tidigare systemet, som följde prisutvecklingen, hade vi inte sett en sådan pensionstillväxt som vi ser nu. Den blir 2,5 procent nästa år och 3,9 procent år 2009.

Till det vänstergroll som tidigare rådde hade jag kunnat lägga till att vi inte slår Kalle Larsson på fingrarna när det gäller att skjuta till hur mycket pengar som helst. Ökar man statens utgifter med 143 miljarder och inte reflekterar någonting över att det kan påverka tillväxten, kommer man att skjuta till 143 miljarder till eller mer om det behövs.

Det intressanta är att alla pengar som ni vill pytsa ut inte i direkt mening ger någonting. Titta på den en och en halv miljard som ni vill pytsa in i ATP-systemet! Det ackumulerade värdetillskottet är nästan 5,5 miljarder på fyra års tid, och det ökar av att man tagit bort ATP-systemet och infört följsamhetsindexeringen. Nästa år innebär det att för att kompensera detta behöver Kalle Larsson skjuta till 1 ½ miljard varje år. Då har Kalle Larsson inte höjt pensionen för någon med en enda krona. Det är bara för att kompensera att man tar bort följsamhetsindexeringen.

Det kloka system vi har följer den utveckling vi har i samhället. Siw Wittgren-Ahl håller ett ganska fantastiskt anförande. Hon säger att vi får höjda pensioner på grund av indexeringen. Nej, Siw, vi får höjda pensionärer på grund av att vi har tillväxt i ekonomin. Nu skakar Siw lite på huvudet och tycker att det är väl inte så viktigt. Men det är det absolut avgörande! Förmår man inte att se det förmår man inte heller att se problematiken med att rösta för en budget som leder till 1 procents lägre bnp-tillväxt och som på sikt ger 60 000 färre jobb. Då ser man inte den problematiken, och det är ett stort fel.

Dagens bästa måste vara talet om att klämma åt de äldre. Visst var det så du sade, Siw, om den skattesats som pensionärer får betala? Med andra ord menar Siw Wittgren-Ahl att den skattesats som Socialdemokraterna satte på pensionärerna innebär att man klämmer åt dem. Det var ett klargörande som hette duga!

Alliansregeringen ser, och som jag skulle vilja uttrycka det, inser att vi behöver minska utanförskapet. Vi behöver få fart på sysselsättningen. Vi behöver få fart på ekonomin därför att vi konstaterar att det är det som ger starka och goda pensioner.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet som inte stod bakom systemet och inte röstade för följsamhetsindexeringen må vara ursäktade, men att Socialdemokraterna som har röstat för inte förstår vad det är för system man har röstat för och hur man påverkar det är tämligen märkligt.

Utanförskapet hade ett år efter valdagen minskat med 113 000 personer. Alliansregeringen har infört nystartsjobb, instegsjobb, nyfriskjobb och en massa andra jobb samt ett antal riktade sänkningar, bland annat sänkta arbetsgivaravgifter för unga, för att få fart på sysselsättningen. Det kommer att ge resultat. Det är detta som inte bara Finansdepartementet utan även Konjunkturinstitutet ser och lägger till grund för att säga att vi nu får en ännu bättre utväxling av pensionerna.

Det faktum att vi lever allt längre bör vi också tänka på. Det är bra! Äldre människor besitter en gedigen kompetens som kan föras vidare. Alla varken kan eller vill jobba när de uppnår det som i dag brukar anses som pensionsålder, men möjligheten bör finnas. Det så kallade dubbla jobbavdraget är såklart både en viktig och riktig signal.

Det finns, fru talman, inget som är så bra att det inte kan göras bättre. Något som har uppmärksamats, och som socialförsäkringsministern har uppmärksammat, är den bristfälliga informationen från Försäkringskassan vad gäller bostadstillägget. Det ska åtgärdas.

Nivåerna för grundskyddet diskuteras med jämna mellanrum. Det bör diskuteras och analyseras, och här har regeringen aviserat att det kommer förslag.

Om man inte vill vara elak och tala om den extremt splittrade oppositionen så kan man säga att ni ger en palett av tänkbara åtgärder. Socialdemokraterna talar sig varma för avdrag för alla. Det de har ägnat ett och ett halvt år åt att vara extremt emot vill de nu införa. Vänsterpartiet vill höja garantipensionen och bostadstillägget, Miljöpartiet bostadstillägget och äldreförsörjningsstödet.

Jag tror att sanningen ligger någonstans mittemellan allt detta. En klok sammanvägning är att värna om livsinkomstprincipen för legitimitetens skull i systemet samtidigt som det självfallet är de som har det allra sämst som behöver det bästa stödet.

Med dessa ord, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på alla reservationer.
(Applåder)

I detta anförande instämde Marianne Watz (m).

Anf. 52 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Mats G Nilsson var glad över att få lyssna på vad han kallade lite vänstergroll. Jag gav själv min reflexion över var man skulle placera de olika parterna i den diskussionen i mitt huvudanförande. Man kan möjligen tycka att lite kontrollgruppsgroll också kan vara intressant att lyssna till. För i detta fall är det, tvärt emot vad Mats G Nilsson vill göra gällande, så att hela den borgerliga regeringen är överens med Socialdemokraterna om pensionssystemets utformning. Sedan grälar man lite i marginalen om hur man ska se på tillväxt och ekonomisk politik.

Jag ska inte ge mig in på att jämföra partierna i det avseendet. Jag har förstås en förhoppning om att en kommande regering – tro mig, den kommer – som ser annorlunda ut än vad den nuvarande gör har en helt

annan ekonomisk politik på sin agenda än den som har förts de senaste 15–20 åren.

Först tar jag mig tid till en kommentar. Om man återställer pensionernas värde så höjer man inte pensionerna därför att man aldrig sänkte dem. Det var Mats G Nilssons fantastiska logik för en liten stund sedan. Så alla de pensionärer som under 90-talet fick sänkta pensioner – de hade blivit lovade höjda pensioner och börjat få dem utbetalda men fick dem sänkta – har nog fel i sin verklighetsuppfattning. Så måste man tolka det.

Mats G Nilsson öppnar i sitt anförande för att regeringen ska se över och återkomma med förslag, och det ligger någonstans mittemellan de förslag som oppositionspartierna – om man ska uttrycka det så – har presenterat. En variant av att göra precis det är både en satsning på garantipensionen och en höjning av bostadstilläggen. Varför inte slå till och ta det alternativet på en gång? Det ligger framför dig på bordet, Mats G Nilsson.

Anf. 53 MATS G NILSSON (m) replik:

Fru talman! Jag tror att Kalle Larsson talar om det alternativ som skulle höja statens utgifter med 143 miljarder. Nej, jag betackar mig!

Jag tror inte att du förstod, Kalle. Vi tar det en gång till. Hade man inte infört det nya pensionssystemet – vilket du var emot då och vilket du är emot nu – hade de pengar som betalats ut till pensionärerna varit ungefär 5 ½ miljard lägre. Den ackumulerade summan ökar. För att motsvara det hade man behövt skjuta till 1 ½ miljard årligen. Det är den 1 ½ miljard som ni föreslår ska in i det allmänna pensionssystemet. Det behöver ni i så fall skjuta till varje år bara för att kompensera. Det ger alltså inte en extra krona.

När det gäller 90-talsjusteringarna säger Försäkringskassan 2 procent. Vänsterpartiet säger 6 procent, och det finns några som säger 7 procent. Jag litar på Försäkringskassan som säger att det som inte är kompenserat – där tar man upp pensionstillskott och skattelättnader – är effekterna av valutapolitiken. Där har ingen annan kompenserats heller.

Det som är intressant, riktigt och viktigt i diskussionen är att ett pensionssystem som är beroende av ständiga politiska ställningstaganden och beslut, såsom det tidigare, blir också sårbart när det är tuffa ekonomiska tider. Då är det ohyggligt märkligt att det är just ett sådant system du vill återinföra. Det får du gärna förklara för mig.

Anf. 54 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Sist kom det mest värdefulla. Ett system där man fattar beslut om hur saker och ting ska fördelas är så sårbart, anser Mats G Nilsson.

På vilka andra områden ska vi se det så? Ska vi se att försäkringar, a-kassa, skolpolitik och välfärdsfrågor också helt fränkopplas politiska beslut? Ska vi uppfinna något system som också där gör automatiska justeringar så att den enda vägens politik – för den vet vi alla uppenbarligen vilken den är – ska vara gällande oberoende av människors behov? För det är det som detta handlar om.

Det finns en automatisk balansering i dagens pensionssystem som gör att om det finns en risk att man får in för lite pengar till systemet riskerar pensionerna att sänkas framöver. Den automatiska balanseringen är ju ett

sätt för personer som Mats G Nilsson och andra tillskyndare av pensions-systemet att frångå sig politiskt ansvar. Vi säger precis tvärtom. Att sysselsätta sig med politik är att våga ta beslut och att våga höja avgifterna om ett system är underfinansierat. Mats G Nilsson väljer den andra vägen. Han vill inte ha de obekväma besluten. Han vill att systemen tar hand om dem. Där har vi helt olika lösningar.

Det var just undermineringen av pensionerna under 90-talet som våra 1,6 miljarder skulle råda bot på. Vem som har missförstått vem i det sammanhanget låter jag vara osagt tills vidare.

Jag föreslår att Mats G Nilsson tar del av hela vår budgetmotion. Jag tror inte att han har gjort det. Han har i ett pressmeddelande eller i något annat sammanhang läst: De föreslår 143 miljarder och har ingen finansiering. Varje krona av det som föreslås och som vi nu lägger i vår budget är fullt ut finansierad. Det kan vi göra därför att vi avvisar de skattesänkningar som den borgerliga regeringen genomför och som ger mer pengar åt de redan välbeställda.

Anf. 55 MATS G NILSSON (m) replik:

Fru talman! Jag börjar med att be Kalle Larsson tvätta öronen. Jag är extremt kritisk till er sopiga budgetmotion, men jag påstod aldrig att den inte var finansierad. Det är första gången som jag blir hopblandad med en miljöpartist. Någonting sådant sade jag aldrig. Däremot sade jag att 1,5 miljarder är en fullkomligt meningslös överbeskattning eftersom det inte skulle höja pensionerna med en enda krona.

Han vill ha långsiktighet i pensionssystemet, säger du. Ja, det vill jag. Jag tycker att det är viktigt. Jag har aldrig träffat en pensionär som har sagt att man inte vill veta hur det ser ut nästa år.

Du sade: Vill du ha det så här i a-kassan? Vänta lite nu. Är det inte det som ni har sagt? Vill ni inte att det ska vara långsiktiga förutsättningar? Ni vill att det ska svaja fram och tillbaka hela tiden. Jag tror inte att din partiledare håller med dig. Han brukar argumentera precis tvärtom.

Kan du förklara poängen med att skjuta till 1 ½ miljard som inte ger en enda krona i pensioner? Förklara poängen med den överbeskattningen.

Anf. 56 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Jag är glad att Mats G Nilsson påpekade att det inte är själva indexeringen utan att det är för att det går bra för Sverige som vi ökar pensionerna. Det är utfallet inom pensionssystemet som vi har varit överens om. Jag sade faktiskt det. Jag kan gärna upprepa att det är det allmänna pensionssystemet som gör att pensionärerna får mer pension i Sverige i dag. Det är alltså inget fel på pensionssystemet.

Däremot sade jag att pensionärerna får betala mer i skatt än vad alla andra får göra. Tycker Moderaterna att det är ett bra system att pensionärerna får betala mer i skatt?

Anf. 57 MATS G NILSSON (m) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att be Kalle Larsson om ursäkt. Jag tappade räkningen på antalet repliker.

Alliansregeringen sade före valet – vi fick folkets mandat och vi står för det – att det viktigaste överordnade målet med vår politik är att

Prot. 2007/08:40
10 december

Socialförsäkrings-
området

Utgiftsområde 11

minska utanförskapet. Ni lämnade efter er 1 ½ miljon som inte gick till jobbet eller som inte gick till jobbet lika ofta som de ville. Vi ville få fart på tillväxten. Vi ser nu de goda resultaten av det.

Det finns en massa saker som man skulle vilja göra och som man planerar att göra – vissa saker i år, vissa saker nästa år, vissa saker på längre sikt. Vi konstaterar att om man höjer skatten på arbete med 21 miljarder så som ni gör, skapar man felaktiga ekonomiska incitament. Det kommer att drabba pensionerna.

Anf. 58 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Bakgrunden till att man gjorde om pensionssystemet var att man skulle likabeskatta pensionärerna. Innan dess hade man ett särskilt avdrag för pensionärerna. Det ligger egentligen också i pensionsuppgörelsen. Det är bra om du tar med tillbaka till den samlade regeringen att man tittar på det.

Vi vill ha en likabehandling av pensionärer och vanliga medborgare. Skatten måste ju vara lika för alla medborgare. Det tycker vi är väldigt viktigt. Vi kan inte fatta varför just en pensionär ska betala mer i skatt. För oss är det viktigt.

Pensionsuppgörelsen är väldigt viktig för oss.

När regeringen nu annonserar att man vill fullfölja satsningen på för-tidspensionärer välkomnar vi det, men vi kan aldrig gå med på att vi i det långa loppet har ett pensionssystem och ett skattesystem. Om vi gör upp om pensionerna kan man ju inte undandra pensionärerna möjligheten att ha ett bra och rikt liv. Det tycker vi är fel.

Jag vill verkligen att du tar med dig tillbaka till regeringen att det inte kan vara budskapet till landets pensionärer att det som de har jobbat in ska vi beskatta hårdare. Varför är skatten på den pension som vi har betalat in hårdare än skatten på kapital?

Anf. 59 MATS G NILSSON (m) replik:

Fru talman! Jag skulle uppskatta om Siw Wittgren-Ahl vid något tillfälle talade om kopplingen i det system som du faktiskt är för, nämligen att tillväxt, att få fart på sysselsättningen och att minska arbetslösheten är bra för systemet. Om du klarar av att konstatera det – det borde du kunna konstatera – vet du också att åtgärder för att minska arbetslösheten och få fart på tillväxten också gynnar pensionärerna. Det är det system som du egentligen är för. Du bortser helt och hållet från det.

Jag vill sänka skatten för alla. Det är en målsättning. Den skattenivå där du anser att vi klämmer åt pensionärerna är ju den skattenivå som du själv vill ha – du vill väl egentligen ha ännu högre skatter. Jag har lite svårt att få logiken att gå ihop.

Vi konstaterar att för att få goda pensioner åt våra pensionärer behöver vi ha bra fart på tillväxten. Därför har vi en politik som bidrar till en bra fart på tillväxten. Det talar du inte om. Det tycker jag är avslöjande.

Anf. 60 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Jag börjar min vana trogen med att tillstyrka förslagen i betänkandet och avslå samtliga reservationer.

Jag måste i det här sammanhanget konstatera att det märks tydligt att alliansens politik är bra för hela landet. När jag säger hela landet inklude-

rar det givetvis också pensionärerna. Alliansregeringens ansvarsfulla politik har ju sett till att det har blivit en ekonomisk trygghet för dem som bäst behöver det. När fler jobbar, färre är sjuka och företagen går bra får pensionärerna ta del av inkomstindexet.

Vi har förstått att under nästa år kommer man att höja pensionerna med ungefär 2,8 procent per månad. Det innebär, om man räknar om det i kronor och ören, mellan 3 000 och 4 000 och upp till 6 000 kronor per år. Det är, som sagt, tack vare att det går bra för Sverige.

Om man jämför Socialdemokraternas förslag, som vill nollställa jobbpolitiken, betyder det, vad jag förstått, att de i stället vill dela ut pengarna till pensionärerna. Det skulle ge 165–167 kronor per månad. Dessutom skulle det belasta statsbudgeten eftersom tillväxten inte skulle bli lika stor som den blir genom vårt jobbskatteavdrag. Det i sin tur betyder att pensionerna inte kan räknas upp på samma sätt som nu sker.

Vi har, som jag sade, sänkt arbetsgivaravgifterna och infört jobbskatteavdraget. Färre har blivit sjuka, vilket är viktigt. Allt detta har bidragit till att människor återvänt till arbetsmarknaden. Det är med andra ord ett vinnande koncept. Och nu ser vi att även pensionärerna i sammanhanget får ta del av det vinnande konceptet.

Innan jag avslutar mitt anförande, som jag inte tänkt skulle bli speciellt långt, vill jag vända mig till Socialdemokraterna och uttrycka min och Centerns uppskattning över att ni till slut anammade alliansens förslag till lösning vad gäller de förtidspensionärer som vi sänkte ålderspensionen för. Vi har under det år som gått jobbat med olika alternativ och till slut funnit en lösning som vi antligen kan vara överens om. Nu kan vi fem partier börja utveckla och förvalta den pensionsöverenskommelse som vi tycker är så viktig. Det är angeläget att ungefär 85 procent av riksdagens ledamöter står bakom pensionsöverenskommelsen, och därför vill jag uttrycka min tacksamhet över att ni ställt upp på den lösning som vi kommit fram till.

För mig och Centern är den första fråga som vi vill driva i den nya kontrollgruppen för pensioner den som handlar om att förbättra för de sämst ställda pensionärerna. Att höja garantipensionen är angeläget för oss, och jag hoppas verkligen att vi kan diskutera den i kontrollgruppen. Men, som sagt, det är ingenting som vi ska diskutera nu, utan det får ske i kommande diskussioner.

Fru talman! Jag avslutar som jag började – tillstyrker utskottets förslag och avstyrker reservationerna.
(Applåder)

Anf. 61 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Jag vill till Solveig Zander och den borgerliga alliansen säga att vi naturligtvis tycker att det är bra att det går bra för Sverige, att många arbetar och så vidare. Därför är det häpnadsväckande att inte pensionärerna ska få del av detta. Ni har valt att sänka skatterna med upp till 76 miljarder, men ni ska inte sänka skatterna för pensionärerna. Vi tycker att det är hårresande att en grupp ska bli utan skattesänkningar.

Pensionärskollektivet har gjort uppvaktningar. De har skrivit på protestlistor. Det ledde bland annat till att vi fick en uppgörelse om förtidspensionärernas villkor. Många som lyssnar på debatten tänker inte på det, men det första alliansen gjorde var att inte tillskjuta de förtidspension-

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 11

erade deras pensioner. Samtliga pensionärsorganisationer, däribland PRO och SPF, alltså det samlade kollektivet, gjorde ett jättebra arbete, och de siffror jag redovisat över hur mycket mer de betalar i skatt har vi fått från just pensionärsorganisationerna.

Man kan inte ta från de fattiga och ge till de rika. Som jag sade i förra årets debatt i kammaren kan ni väl titta på Karl-Bertil Jonssons julprogram. Då blir ni nog lite klokare.

Jag är glad att Solveig Zander tycker att det är viktigt att vi har en pensionsuppgörelse, för det är viktigt att vi vet vilka pensioner som ska gälla. Men då kan man inte komma och bakvägen ta ut skatt av vissa grupper. Och glöm inte att det i pensionsuppgörelsen, när vi höjde upp folkpensionen till garantipension, också låg en förändring av skattesystemet så att pensionärer inte skulle behandlas på ett annorlunda sätt. Glöm inte det. Gå hem och läs på, för ni är många nya i socialförsäkringsutskottet.

Det vi förhandlade om, och det vi nu talar om, måste röra samma sak. Det gäller både när vi börjar och när vi slutar.

Anf. 62 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Fru talman! Jag måste börja från början när det gäller detta med att se till det som vi är överens om, att tillväxten bidrar till att pensionärerna kan få höjd pension. Det handlar, Siw Wittgren-Ahl, om hur man får tillväxt i Sveriges avlånga land. Det får man genom att möjliggöra för folk att komma tillbaka till arbetslivet, att inte behöva befinna sig i det utanförskap som de befunnit sig i under er tid vid makten.

Vi har nu flera gånger hört att den politik som vi fört inneburit att fler personer kommit tillbaka till jobb. Det handlar om drygt 160 000 personer. För att de ska tjäna på att komma tillbaka till jobbet – det är ju inget fel med det – har vi därför infört första steget i jobbskatteavdraget och ska även införa ett andra steg. Det gynnar inte bara höginkomstagarna, som Siw Wittgren-Ahl sade, utan det gynnar alla. Alla löntagare får del av jobbskatteavdraget. Det i sin tur innebär att när alla jobbar kan man höja pensionerna. Därmed får även pensionärerna del av vinsten, trots att det inte kallas jobbskatteavdrag.

Det har varit en medveten handling från allianspartiernas sida att se till att människor ska återgå i jobb. Det är oerhört viktigt att vi håller fast vid linjen att fler ska jobba eftersom det gynnar välfärden och pensionärerna.

Anf. 63 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Det är just därför det blir orättvist, Solveig, när pensionärerna inte får del av skattesänkningarna. Om vi tar en som arbetat och har 10 000 i pension får han nu en uppräknings med 330 kronor, eftersom det går bra för Sverige. Samtidigt får han 418 kronor mer i skatt än den som arbetar. Det är däri orättvisan ligger. Det är inte så att pensionärer och förtidspensionärer inte åker bil, inte betalar höjningen av matpriserna eller höjningen av hyran. De har inte ett annat liv. Det är därför vi i vår reservation säger att man måste titta på helheten.

Jag delar beskrivningen att det är jätteviktigt för folk att ha ett arbete och att det är bra att det går bra för Sverige, men varför ska pensionärerna ställas utanför bara för att de inte arbetar? De har ju samma utgifter.

Vi är för ett lika beskattningssystem för alla människor. Man ska inte vara beroende av att skatta mer på det man betalat in, till exempel sin pension, alltså det som man betalat till sig själv. I ert Rättvis-Sverige eller sjystare Sverige betalar man mer på insatta pensionspengar. Man betalar alltså kapitalskatt.

Ni säger att det ska löna sig att arbeta. Här lönar det sig inte för pensionärer att arbeta och betala in sin pension. Det är det som är det orättvisa. Och det kallar man dessutom för en arbetarpolitik. Jag hoppas att de som arbetar och lyssnar på detta inser hur den nya tidens arbetarparti hanterar människor.

(Applåder)

Anf. 64 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Fru talman! Det är oerhört intressant att tala om orättvisor. Orättvisa, Siw Wittgren-Ahl, är att ni under er regeringstid såg till att fler personer levde på bidrag. Vi har i dag möjliggjort för människor att kunna komma tillbaka till jobbet. Det missgynnar verkligen inte pensionärerna. Tidigare fanns inget utrymme för att höja pensionerna. Vi har nu sett till att ändra på det genom att möjliggöra för pensionärerna att få det bättre.

Nu föreslår ni att man ska höja den sjukpenninggrundande inkomsten från 7 ½ basbelopp till 10. Vilka gynnar det? Jo, det gynnar personer som är sjukskrivna och har höga inkomster, det vill säga 34 000 eller mer i månaden. Det gynnar inte pensionärerna. Vi ska se till att omfördela våra pengar så att de som bidrar till att välfärden ökar också kan ta del av dem. Det är precis det vi vill ha.

När Siw Wittgren-Ahl försöker få det att låta som om det vi gör missgynnar pensionärerna är det alltså helt fel. Den politik vi fört har bevisligen bidragit till att pensionerna höjts. Och det var just dit vi ville komma.

Anf. 65 TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Låt mig inledningsvis för formens skull få yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet och avslag på samtliga reservationer och motioner.

Fru talman! Det går bra för Sverige. Ekonomin växer så det knakar. Statens finanser är goda, och landstingens och kommunernas kassakistor blir alltmer välfyllda. Fler människor kommer i jobb.

Under de kommande åren kommer, räknar man med, kanske över 200 000 människor i jobb – människor som inte tidigare hade jobb. Konjunkturinstitutet har räknat ut och pekar på att kanske ungefär hälften av de här jobben inte hade kommit till om regeringen inte hade lagt om den ekonomiska politiken.

En god ekonomi är en viktig förutsättning för trygga pensioner. Det var den insikten som ledde till att Sverige för ett antal år sedan avvecklade det gamla pensionssystemet och skapade ett nytt pensionssystem. Det gamla pensionssystemet var i praktiken att likna vid ett pyramidspel där det offentliga, det allmänna, ställde ut förväntningar. Men de som ställde ut förväntningarna visste att de inte kunde infrias.

Det var därför nödvändigt att införa ett nytt pensionssystem, vilket skedde i bred parlamentarisk enighet. Detta är en styrka för Sverige. Det är också ett pensionssystem som har vunnit stor internationell ryktbarhet

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 11

och som allt fler länder nu tittar på för att se om de ska införa det i respektive land.

Det nya pensionssystemet har varit gynnsamt för landets pensionärer. Åren 2002–2006 steg pensionerna realt sett med 3,5 procent. Det betalades ut 5,2 miljarder kronor mer till landets pensionärer än vad som skulle ha varit fallet om det gamla ATP-systemet hade gällt.

Under år 2005 ökade pensionen för en vanlig pensionär med 2 000 kronor och år 2006 med 3 000 kronor. Prognoserna för tiden framöver visar på en ökning för år 2007 på 3 500 kronor, för år 2008 på drygt 4 000 kronor och för år 2009 på nästan 6 000 kronor.

Nyligen kom en prognos från Försäkringskassan som visar att det nya pensionssystemet lett till att landets pensionärer har fått stigande pensioner inte bara nominellt utan också realt, det vill säga efter det att hänsyn tagits till inflationen sju år i rad. Sju år i rad har pensionerna i Sverige stigit realt.

Det är just mot bakgrund av hur vi ser det trygga och stabila pensionssystem som har gett dessa positiva effekter som jag blir mycket orolig när jag följer den debatt som här förs från oppositionspartierna.

Det är en väldigt ansvarslös politik. Det är en opposition som spretar. Det är en opposition där det är djupa avgrunder mellan de partier som tillhör den, alltså mellan Socialdemokraterna och Vänstern, mellan Vänstern och Miljöpartiet och mellan Miljöpartiet och Socialdemokraterna – allt i en enda röra. Låt mig ge några exempel på oenigheten.

Socialdemokraterna säger att de vill sänka skatten för pensionärer. Det vill absolut inte Vänsterpartiet, utan snarare ska väl också pensionärerna drabbas av den skattechock som alla andra svenskar ska drabbas av.

Miljöpartiet säger att de kanske vill sänka skatten lite grann; hur mycket och när är dock oklart.

Vänsterpartiet vill höja garantipensionen och bostadstillägget. Det vill varken Miljöpartiet eller Socialdemokraterna.

Socialdemokraterna värnar det nya pensionssystemet. För det ska de ha all heder och eloge. Men Vänsterpartiet vill riva upp det nya pensionssystemet. De vill återvända till någon variant av det gamla pensionssystemet, ATP-systemet, och återvända till det pyramidspel som ställde ut förväntningar som alla visste inte kunde infrias.

Miljöpartiets syn på pensionssystemet kan i bästa fall beskrivas som oklar.

Fru talman! Vilket moras och vilken avsaknad av en gemensam politisk linje! Tydligare än så kan sammanbrottet inom vänsterkartellen inte åskådliggöras.

Ett tecken i skyn var till exempel att Kalle Larsson inte använde huvuddelen av sitt anförande till att angripa regeringen, vilket väl hade varit fullt möjligt och kanske fullt rimligt från hans utgångspunkt, utan till att angripa de tilltänkta samarbetspartierna Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Fru talman! Frågan måste ställas på sin spets: Hur ska ni kunna regera tillsammans, och hur ska ni kunna skapa trygghet för framtidens pensionärer om ni inte ens kan enas om vilket pensionssystem Sverige ska ha?

Fru talman! Den generella utvecklingen för landets pensionärer under de senaste åren har varit väldigt positiv. Det är mycket glädjande. Alla ska vi vara glada över det. Men det innebär inte att ingenting mer behöver göras för landets pensionärer.

Bland landets pensionärer ser det lite olika ut. Det finns de som har det mycket tufft ekonomiskt. Det gäller särskilt kvinnor och de äldre pensionärerna. En grupp som har det särskilt tufft ekonomiskt är ensamstående kvinnor över 75 år.

Regeringen har redan höjt bostadstillägget, men naturligtvis behöver mer göras. Regeringen har vid ett flertal tillfällen utfäst förbättringar för de sämst ställda pensionärerna. Däri ligger också min prioritering. Jag tycker att det är de som har det allra tuffast ekonomiskt som måste få den största lindringen i sin ekonomiska situation. Det är de sämst ställda pensionärerna vi ska värna nu när vi ser att ekonomin tillåter förbättringar i välfärden.

I grund och botten är det ändå så att det är en klok och sund ekonomisk politik som skapar tillväxt, jobb och ökade förutsättningar för välfärden och som skapar ett gemensamt tryggt och bra pensionssystem. Det är sådant som skapar förutsättningar för goda pensioner.

Här står alliansen enad. Här står alliansen för en ekonomisk politik som skapar tillväxt, som skapar fler jobb och som bryter utanförskapet. Vi står för ett tryggt, säkert och stabilt pensionssystem.

Vänsterkartellen däremot är hopplöst splittrad. Den har ingen gemensam ekonomisk politik, och den har inget gemensamt pensionssystem som den står för.

Fru talman! Bäva månde Sveriges folk om det här gänget får makten! (Applåder)

Anf. 66 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Tobias Krantz för den lyriska beskrivningen av det pensionssystem som vi har sedan sju år tillbaka. Jag blir dock lite konfunderad när Tobias Krantz säger att det spretar på vänstersidan när det gäller pensionssystemet, men där är vi ju inte överens om pensionssystemet.

Vi var ett av de fem partier som var överens om pensionssystemet när detta infördes och när vi hade regeringsmakten. Jag förstår därför inte hur Tobias Krantz kan säga att det spretar på vänsterkanten. Miljöpartiet och Vänsterpartiet var inte med på pensionssystemet, utan det är vi andra fem partier som tillsammans står bakom det.

Eller låg betydligt mer allvar i detta, att ni inte tänkte tillföra förtidspensionärerna de 1,7 miljarderna? Ni tillför ju pengar bara för i år, inte bakåt. De sämst ställda är väl förtidspensionärerna som ju Tobias Krantz här talade om. Till dessa lägger ni tillbaka pengar bara för detta år, inte bakåt i tiden.

Tobias Krantz och Folkpartiet var ju så lyriska. Därför är det väl så att man seriöst vill gå in i den här gruppen, även med Socialdemokraterna, eller tänker ni springa i väg med en egen pensionsuppgörelse? Du frågar ju oss om regeringsalternativet.

Det är jättebra att Tobias Krantz har tittat på opinionssiffrorna. Men det är faktiskt så att vi har ett pensionssystem och att det finns en majoritet i riksdagen för det pensionssystem vi har. Eller tänker ni köra över

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 11

oss? I så fall är det bra om Tobias Krantz skickar ut en signal om det innan vi sätter oss ned och pratar. Jag hänvisar då till vad Tobias Krantz sagt här i talarstolen. I så fall vore det en allvarlig signal. Jag kan inte tänka mig att ministern skulle tycka att det var speciellt roligt om man gick ut och hänvisade till att vi, Vänstern och Miljöpartiet ska komma överens om ett nytt pensionssystem.

Pensionssystemet är viktigt. Det är viktigt för oss som bor och verkar i Sverige.

Tänker ni alltså lägga tillbaka de 1,7 miljarder som fattas för förra året när det gäller förtidspensionärernas pensioner? De är faktiskt de sämst ställda pensionärerna.

Anf. 67 TOBIAS KRANTZ (fp) replik:

Fru talman! Först om förtidspensionärerna. Där har vi träffat en uppgörelse om hur det ska se ut, och jag hänvisar till den. Jag utgår från att Siw Wittgren-Ahl känner väl till den överenskommelsen, och jag har inget annat att tillägga i den frågan i dag.

När det gäller pensionssystemet i övrigt är jag lika uppfylld av glädje över hur det fina pensionssystemet fungerar som jag hoppas att Siw Wittgren-Ahl är. Men jag tycker ändå att det är rätt intressant att föra en debatt om pensionärernas ekonomiska situation. Jag minns att orden föll så när Siw Wittgren-Ahl inledde sitt anförande. Man måste väl kunna diskutera de olika regeringsalternativen och hur de ter sig i förhållande till varandra. Då konstaterar jag att i den regering som vi nu har är man överens om vilket pensionssystem vi ska ha. Jag tycker att det är en trygghet och en stabilitet för Sverige att vårt regeringsalternativ har den grundläggande inställningen.

Men det måste rimligen vara ett problem för en regering som Siw Wittgren-Ahl vill vara med och bilda framöver att ni inte ens kan komma överens om vilket pensionssystem ni ska ha. Är inte det ett problem att tre partier som eventuellt vill bilda regering tillsammans med varandra inte kan komma överens om vilket pensionssystem man ska ha? Är det ointressant information för väljarna?

Anf. 68 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Nej, vi har styrt Sverige i sju år med den pensionsuppgörelsen, och den funkar bra. Så fort ni tillträdde sköt ni vissa delar av den i sank. Men ni återupprättar det nu efter ett år, för pensionärskollektivet gick emot er och sade att så kan man inte göra. Solidariteten mellan ålderspensionärer och förtidspensionärer var stor. Bland annat därför fick ni, tror jag, krypa till korset så att vi fick ett pensionssystem där man betalar in för de sämst ställda så att de får en bra pension framöver.

Jag tycker inte att det är något större problem med uppgörelsen. Det hade varit jättebra om v och mp hade varit med på pensionsuppgörelsen, för jag tycker att det är bra med breda uppgörelser. Men det jag tycker är ännu viktigare är att Tobias Krantz tar det på allvar och att ni, som sagt, har en studiecirkel. Helt plötsligt talade Centerns företrädare om att det bara är era två partier som hade höjt pensionerna de senaste sju åren. Men du står här och säger något helt annat. Kanske skulle man i den borgerliga alliansen, eller högeralliansen eller vad ni väljer att kalla den, gå igenom hur ni ser på pensionssystemet eftersom ni instämmer i

varandras. Ni är ju ändå, det brukar ni säga ibland, fyra olika partier. Egentligen är det bara ett alliansparti, ett högeralliansparti, eftersom ni trycker på knapparna efter var och en som är uppe och pratar. Tobias Krantz och jag har samma slags passion för pensionssystemet. Men Tobias Krantz, som är väl påläst, borde gå igenom det här med sina systrar och bröder på allianssidan, speciellt med dem som tror att det bara är de senaste åren som pensionerna har höjts.

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 11

Anf. 69 TOBIAS KRANTZ (fp) replik:

Fru talman! Jag tror att vi har en gemensam uppfattning om hur utvecklingen har varit när det gäller pensionerna de senaste åren. Det finns mycket statistik på det området, så jag tror inte att vi behöver tvista om det. Pensionerna har ökat reellt sett sedan den så kallade följsamhetsindexeringen infördes år 2001. Det är oomtvistat.

Det som jag tror det är viktigt att peka på är att det allra viktigaste för att vi i framtiden ska få goda pensioner är att vi har en god ekonomisk tillväxt, att vi får fler människor i arbete och att lönerna ökar i samhället. Det är det som är det mest avgörande för goda pensioner i framtiden. På den punkten tror jag i och för sig att vi är överens. Det som skiljer oss åt är vilka medel vi ska använda för att nå dit. Där är jag bekymrad över att Socialdemokraternas ekonomiska politik med massiva skattehöjningar riskerar att dra undan mattan för den ökade tillväxt som vi nu ser.

Sedan konstaterar jag, för att nu inte väcka onödig repliklust här, att jag inte har fått något svar på frågan om Socialdemokraterna inte anser att det är bekymmersamt att de partier som ni rimligen tänker er bilda regering med vid en eventuell valseger någon gång i framtiden inte alls har någon gemensam uppfattning om vilket pensionssystem man vill ha. Det tror jag bekymrar rätt många väljare.

Anf. 70 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Det är mycket som man skulle kunna kommentera, men debatten skulle bli för lång, så jag avstår.

Det svenska pensionssystemet har en stabil grund genom en bred politisk överenskommelse mellan fem riksdagspartier. Systemet är också genom sin konstruktion stabilt över tid, vilket är avgörande för systemets trovärdighet. Andra länder ser också vårt pensionssystem som en förebild för deras kommande pensionssystem.

Ett pensionssystem, i likhet med andra ekonomiska system, är inte fullkomligt en gång för alla utan måste vårdas och utvecklas. Det är därför bra att en ny kontrollgrupp i morgon konstitueras med uppgift att vårda och vidareutveckla pensionerna.

Det finns ett antal frågor som särskilt måste uppmärksammas, såsom garantipensionernas nivå och uppräkningstakt, för att dessa inte hela tiden ska fortsätta att halka efter gängse inkomstpensioner. Vidare finns frågor om pensionssystemets intäkter och hållbara utveckling över tid, byten av premiepensioner med mera. Det finns också anledning att värna systemet från politiska svängningar för att garantera pensionerna över tid.

Fru talman! Det är viktigt att påtala att pensioner i sig inte lever i en skyddad verkstad utan till sin konstruktion är beroende av sysselsättningsgrad och arbetade timmar i hela samhället. Ett gott exempel på detta

är den positiva utveckling av pensionsnivåerna som nu sker, som ett resultat av regeringens lyckade satsning för fler människor i arbete. Det är välkomna tusenlappar som inkomstpensionärer kan tillgodoräkna sig under kommande år och som borde glädja oss alla.

Det är därför missvisande när man försöker förringa det positiva som sker med hänvisning till att det finns delar av pensionssystemet som kan bli bättre. Den trovärdiga inställningen borde i stället vara att glädjas åt det positiva och samtidigt arbeta för förbättringar på övriga områden.

Det är ingen hemlighet att vi kristdemokrater anser att nästa viktiga steg är en förbättring av garantipensionerna. Varken nivån eller kostnadsutvecklingen för dessa är godtagbar utan fordrar insatser snarast. Samtidigt är det också viktigt att lyfta fram regeringens förändringar inom vissa skattesektorer, till exempel fastighetsskatten som förbättrar den nettomässiga ekonomin för ett antal personer genom slopad statlig fastighetsskatt och förmögenhetsskatt. Ett högprioriterat område är att minska antalet unga garantipensionärer, något som måste betecknas som ett misslyckande under gången tid.

Fru talman! Det finns några gränsöverskridande frågor mellan socialförsäkringsutskottets kompetensområde och socialutskottets område som förtjänar att uppmärksammas. Jag tänker bland annat på socialtjänstfrågor, hjälpmedel, LSS, vårdfrågor och läkemedel. Det är viktigt att vi inför framtiden på ett bättre sätt beaktar den gränsproblematik som kan uppkomma när en persons behov innehåller en multiproblematik. Ibland kontaktas vi riksdagsledamöter av medborgare som har hamnat i ett oförutsett gränsland där befintliga regler och lagar inte samverkar så som tänkt. Jag befärar att denna problematik kan öka i takt med den demografiska utvecklingen om ingenting görs. När vi i framtiden stiftar nya lagar och regler måste vi på ett bättre sätt beakta helheten av besluten och resultaten av dessa.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 71 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är bra att kd:s representant här tar upp gränslandsproblematiken när man pratar om pensionärerna. Det är därför som jag hela tiden har försökt tala om att skattesystemet påverkar pensionärernas pensioner. Om det nämner Lars Gustafsson inte ett enda ord. Men kd vill att vi ska titta på vad man gör på den sociala sidan, alltså vad minister Maria Larsson gör. Det är ingen trevlig läsning att titta på vad hon gör för pensionärerna – om vi lägger in det, men jag tror att jag ska hålla mig till vad man gör med skattesystemet som alliansen står bakom.

Lars Gustafsson pratar sig varm om garantipensionärerna och de pensionärer som är sämst ställda. Varför säger du aldrig någonting om äldreomsorgsstödet, som är ännu lägre än garantipensionen? Vad säger ni till era pensionärer? Jag kan tänka mig att någon av de 225 000 som fick högre fastighetsskatt är Lars Gustafssons grannar. Vad säger man nu till jul till många ålderspensionärer – de har inte tittat på sin skattsedel – som inte förstått att klyftorna ökar? Jag pratade med min mamma och sade: Du kommer att få en höjd pension, men de sänker skatten för mig, vilket betyder att du får högre skatt.

Det är en skev fördelning, och det kan du väl prata med dina väninnor om.

Jag hoppas att ni i alliansen säger detta på julafton: I år har ni haft en lägre utdelning, och det är bara därför att ni inte arbetar. Vi beskattar era intjänade pensioner mycket mer än vad vi gör för någon annan!

Jag hoppas verkligen att ni är ute och pratar med pensionärerna om detta. Det var därför jag tog upp det här med ett sjystare Sverige. Samtidigt som ni står och pratar om att man vill höja garantipensionen har ni faktiskt höjt skatten i stället. Detta tar ut varandra.

Anf. 72 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag trodde aldrig att jag skulle behöva säga det, men maken till felaktiga uppfattningar, missförstånd och okunnighet har jag sällan hört från en talesperson för Socialdemokraterna. Ni har inte ens förstått skattesystemet.

Om man tar en människa som tjänar 10 000 kronor och som är pensionär har den pensionären som det var tidigare, med ert skattesystem, mer över netto än vad den som arbetar har. Den som arbetar har kostnader för inkomsternas förvärv, som det heter. Bara ett SL-kort här i Stockholm kostar 620 kronor i månaden. Det ska en ensamstående mamma betala och dessutom fackföreningsavgifter, a-kassa och så vidare. Ska inte hon ha samma netto som en pensionär?

Jag skulle ha hållit med om upprördheten om man hade gjort ett grundavdrag. Om man hade sänkt grundavdraget för förvärvsarbetande skulle det ha varit orättvist; det håller jag med om. Men ett förvärvsavdrag har väl aldrig ansetts som någonting negativt, inte ens av en socialdemokratisk regering? Jag tycker att vi ska rätta till det här. Den som arbetar ska ha ett netto som är realistiskt skattemässigt jämfört med den som får sina inkomster från pension.

När det gäller det som sägs här om fastighetsskatten har jag aldrig hört maken till så märkliga påståenden. Det här måste man fundera över.

Jag kan ta exemplet med fiskaränkan som bodde i Hunnebostrand. Med fastighetsskatt, förmögenhetsskatt och alla begränsningsregler som fanns skulle hon betala 42 000 om året i skatt. Är det sjyst socialdemokratisk politik att ha det på det viset? Hon ska i dag betala 6 000 kronor och får 3 000 kronor mer i pension. Det kallar jag för en låginkomstsatsning. Jag tycker att det här är lite magstarkt.

Jag kan också ta upp en personlig bekant till mig som bor i en liten by utanför Laholm. Hon ringde till mig och frågade om hon skulle sluta med tidningar och telefon därför att fastighetskostnaderna nu ökar för henne. Men eftersom hon har en egen betald bostad får hon inget bostadstillägg. Hon får i dag 300 kronor lägre fastighetsskatt och 2 000 kronor mer i inkomst. Det är ganska bra.

Jag tycker att det är magstarkt att anklaga Kristdemokraterna för att inte försöka fullgöra sina skyldigheter. Jag kan återkomma till garantipensionen i nästa inlägg.

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 11

Anf. 73 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att Lars Gustafssons replik talar om precis vad det handlar om. Det handlar om att de som har mer får mer. Det är vad er skattepolitik går ut på. När det gäller de siffror som jag läser upp här för vad man betalar i skatt när man förvärvsarbetar och vad man betalar när man är pensionär tycker jag att Lars Gustafsson kan vända sig till pensionärsorganisationerna och fråga. Det är deras siffror, men han menar att de inte skulle vara trovärdiga. Det skiljer 418 kronor i dag. Det är vad den som är ålderspensionär eller pensionär på något annat sätt får betala mer i skatt än den som förvärvsarbetar.

Jag kan tänka mig att en del i alliansen inte bor i Stockholm och åker på SL-kort. Det är nog en del som bor i Norrland och åker bil. De kommer att få en höjd bensinskatt. Det var ju den man skulle sänka, åtminstone före valet. Det sade företrädare och riksdagsledamöter från Värmland, i alla fall. Nu blev det inget av det. Men vi kan inte förutsätta att pensionärer inte ska ha råd att ha bil och betala sin bensin. Det kan väl inte vara vår syn?

Det är därför vi vill ha ett skattesystem som är lika för alla oavsett vad man tjänar. Löneskatten eller pensionärsskatten ska vara densamma. Jag kan för mitt liv inte förstå varför man ska beskatta en inbetald pension mer än man beskattar kapital. Där finns en orättvisa. Det är ingen sjyst politik. Men den är tydligen sjyst enligt kd:s sätt att se på inkomst, kapital och människor. Jag tycker att det är så tydligt.

Anf. 74 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag tycker faktiskt att det är sjyst att en ensamstående mamma som bor i Hyltebruk och måste pendla till sitt arbete i Halmstad får åtminstone lika mycket över netto som den inkomstpensionär som bor jämte henne. Är det någon som tycker något annat vore det intressant om han eller hon gick fram och talade om det här.

Om man hade ändrat grundavdraget bara för förvärvsarbetande hade det däremot varit osjyst, precis som jag sade. Men nu pratar vi om detta.

Wittgren-Ahl! Varför ska i så fall pensionärerna i Stockholm ha lägre biljettkostnad med 3 000 kronor jämfört med andra? Man kan väl räkna på det viset, men jag tror inte att vi kommer så mycket längre. Detta är sanningen.

Vi vill höja garantipensionens nivå. Jag vill påtala att man då också får höja förbehållsbeloppet, för annars är det ingen nettomässig nytta med det. Wittgren-Ahl borde känna till att det är en överenskommelse mellan våra partier, och vi kan inte ensamma göra detta. Det skulle vara ett brott mot en demokratisk överenskommelse. Därför respekterar vi detta. Ni är välkomna till bordet för att höja garantipensionerna nästa gång.

Anf. 75 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp):

Herr talman! Jag tror att många som lyssnar tycker att vårt pensions-system är rätt så komplicerat. Då har man ändå försökt komma en bit in i det system vi har i dag. Det är väldigt komplicerat. Jag har en känsla av att ledamöterna här är bäst i hela Sverige på att veta vad det egentligen handlar om.

Själv känner jag mig mer som en representant för Sveriges befolkning och medborgare. Det är inte lätt att tränga in i det pensionssystem som vi har i dag. Det kan tänkas att det också är därför man har försökt underlätta med ett brandgult kuvert med en prognos för hur det kan tänkas se ut. En problematik med den prognosen är bara att den i likhet med många prognoser räknar bakåt i tiden, och sedan försöker man räkna fram någonting framåt i tiden. Det är alltså en prognos, och det kan man inte lita på.

Däremot vet de privata pensionsbolagen precis vad vi allihop kommer att få för pension; vi kommer allihop att få en pension som vi inte kan leva på. Därför kommer de självfallet att erbjuda olika typer av privata förslag så att vi ska kunna leva på den pension som vi får.

Jag kan konstatera att det nuvarande pensionssystemet fortfarande, i dag och i morgon, innebär att män får en högre pension än vad kvinnor kommer att få. Friska kommer att få en högre pension än sjuka och funktionshindrade. Heltidsarbetande kommer att få en högre pension än deltidsarbetande. Inte minst kommer svenskar naturligtvis att få mer än invandrare. I princip måste man ta sig i in i Sverige före 25 års ålder för att ha chansen att få en likvärdig pension med andra svenskar.

Det här kan väl egentligen inget parti vara nöjt med, speciellt inte de fem pensionspartierna. Man försöker därför förändra det här på olika sätt.

Jag vill lyfta fram en motion som är föreslagen – nr 350. Den handlar om att man har en pension som är lika för alla oavsett om man är man eller kvinna, oavsett om man har varit sjuk under sitt arbetsliv eller är fullt frisk och har kunnat arbeta mycket, oavsett om man har jobbat heltid eller deltid och oavsett om man är svensk eller invandrare.

Jag tror att det kan vara en bra utgångspunkt att fundera utifrån andra kriterier på pension. Pensionen är någonting helt annat än övriga socialförsäkringssystem. Det finns helt klart anledning att se på vilket sätt vi kan åstadkomma ett mer jämlikt och solidariskt samhälle. Jag tror att det vore oerhört viktigt om vi åtminstone när det gäller pensionen kunde komma överens om att människor ska få samma och likvärdig pension. Det kommer inte att betyda att vi inte kommer att föra sådana här debatter här, utan vi kommer säkert i så fall att diskutera hur mycket vi totalt sett ska avsätta för pensioner.

Men som enskild pensionär vore det bättre, för i det brandgula kuvertet skulle det då stå att om man gick i pension i dag skulle det ge så här mycket. Det skulle vara likvärdigt för alla. Då skulle det också vara mycket lättare att planera och tänka: Är jag nöjd med detta? Bör jag ta någon pensionsförsäkring? Är det någonting annat jag bör göra? Ska jag börja jobba mer och så vidare?

Det är mycket lättare att fatta ekonomiska beslut om man har klara riktlinjer och vet att man får korrekt information om vad som gäller. Det nuvarande systemet bör omarbetas. Jag tycker att de fem pensionspartierna bör ta sig en ordentlig funderare på att förändra delarna i detta och försöka hitta ett annat system som är mer up-to-date och mer modernt. Jag menar att ett modernt system är ett solidariskt system. Det är ett system som är likvärdigt för olika människor oavsett vad man har haft för möjligheter att arbeta eller på annat sätt skapa sig en tillvaro i Sverige.

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 11

Anf. 76 MATS G NILSSON (m) replik:

Herr talman! Jag sade tidigare när Vänstern och Miljöpartiet debatterade mot varandra att det var vänstergroll. Kalle Larsson såg inte så nöjd ut. Jag tror att han ville vara där ensam ute på vänsterkanten. Men här är han besegrad. Här snackar vi inte arbetslinjen. Här snackar vi inte en dålig arbetslinje. Här talar vi precis tvärtemot. Nu ska pengar överföras för att betala så att man inte ska jobba. Alla incitament ska tas bort från pensionssystemet.

Det finns ingen som helst koppling till samhällsekonomin. Det finns ingen som helst koppling till den egna arbetsinsatsen. Min enkla fråga till dig, Christopher Ödmann, är: Hur tror du att tillväxten i Sverige kommer att utvecklas om det här, mot alla odds, skulle bli praktisk politik?

Anf. 77 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik:

Herr talman! Det skulle naturligtvis gå mycket bättre än i dag av det enkla skälet att man vet vilken pension man kommer att få. Det är bra om jag har lyckats stimulera någon intellektuell del av Mats G Nilsson. Det är oerhört viktigt att se hur det ser ut i dag. Det är svårgenomträngligt. Man vet inte själv vad man ska göra som enskild. Man får en massa påpekanden från olika bolag som tror sig veta precis allt när det gäller pensioner. Det blir lättare att stimulera ekonomisk tillväxt när man vet vad det är man måste göra för att kunna påverka pensionen på olika sätt.

En annan del i det hela handlar om ha ett solidariskt samhälle. Vad ska vi ha pensioner till som man inte kan leva på? Det finns något i det nuvarande systemet som man kallar för garantipensioner, men det är inte så mycket till garanti egentligen. Det är väldigt svårt att leva på den. Jag vet inte vilka ytterligare förhållanden och miljö man ska ha för att kunna klara sig på garantipensionen.

Det Orwellska nyspråket, som också finns i det nuvarande pensions-systemet där man kallar saker för sådant som de kanske inte riktigt är, är inte heller något som bidrar till ett ytterligare klargörande när det gäller hur människor skulle välja olika saker i livet. Det vore nog smartare att tala klarspråk och säga att det är detta som gäller, det är de här pengarna som finns och att de är lika för alla. Då finns det möjligheter för dem som inte känner sig nöjda med detta att påverka det på ett mycket bättre och klarare sätt.

Men några kommer kanske att få lite stryk, och det är nog de fondbo-lag som erbjuder pensioner. Det kan hända att just de inte kommer att tjäna lika mycket pengar i framtiden. Men jag känner att jag kan leva med det. Det kan finnas andra delar i vårt näringsliv som är viktigare att utveckla än just den delen.

Anf. 78 MATS G NILSSON (m) replik:

Herr talman! Nja, det är nog rätt många fler än så som kommer att få stryk, Christopher.

Låt oss börja med det system som du vill avveckla. Det är det enda system som vi har haft i Sverige som har gett reellt höjda pensioner för Sveriges pensionärer. Det vill du ta bort.

Du inledde med att säga att det var svårt att förstå pensionssystemet. Det håller jag med om. Sedan sade du något ödmjukt att du inte riktigt förstod det själv, och det håller jag också med om.

Jag tror att människor, oavsett om de är från höger eller vänster, oavsett om de tycker om det eller inte, vet att man får pensionsrättigheter för de inkomster man får när man jobbar. Det är väldigt tydligt så fort man öppnar det orange kuvertet eller söker någon form av information någonstans.

Jag tycker att det är fascinerande att du vips tar bort alla former av ekonomiska incitament. Att människor jobbar spelar ingen roll. Man får pension ändå. Då förstår jag inte varför du stannar vid att höja skatten på arbete med 60 miljarder de kommande tre åren. Varför inte höja ännu mer? Någonstans är logiken sådan.

Fyll gärna i detta under den sista repliken! Ni brukar vilja höja koldioxidskatten för att minska utsläppen. Ni vill höja tobaksskatten för att folk inte ska röka. Ni vill höja skatten på alkohol för att folk inte ska dricka. Och ni vill höja skatten på arbete för att folk inte ska ...

Varsågod!

Anf. 79 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik:

Herr talman! Det är tydligen så att du inte heller förstår det pensions-system som vi har nu. Jag förstår om du vill jämföra med det tidigare pensionssystemet och att man kan finna fördelar med det. Det jag föreslår här är någonting som vi inte har haft. Det system som jag föreslår tror jag att väldigt många människor skulle tycka var betydligt bättre än det system som vi har i dag. Det här systemet skulle leda till mer ekonomisk tillväxt än ert förslag.

Visst kan man hoppas att man ska kunna skrämman människor lite grann och säga att det inte blir tillräckligt. Men jag tror att man kan nå dit med raka linjer och rak information också.

Ett annat problem är att män får en högre pension än vad kvinnor får. Har man möjlighet att jobba ett helt liv får man också en högre pension än om man inte har haft den möjligheten. Jag förstår att ni vill förmå människor att göra detta, men ni kommer inte att klara av det. Därför får människor en väldigt ojämlig sista del av sitt liv när det gäller pensionen.

Jag menar att det är lite gammaldags att tro att man kan påverka personer som får låga pensioner och som inte har kunnat arbeta ihop tillräckligt, som inte har pengar på banken, aktier på börsen eller en egen fastighet, som också gäller för väldigt många människor som får pension.

Jag kan inte se att det är ett problem att ha ett solidariskt pensionssystem som det finns möjlighet för alla att leva på. Jag tror att det är jättebra för den ekonomiska tillväxten. Det kommer förmodligen också att leda till att de har möjlighet att köpa olika produkter, och det kan vara bra för näringslivet. Vi ska inte tro att en helt borttagen konsumtion kan vara bra för den ekonomiska tillväxten. Däremot finns det anledning att ha en hållbar konsumtion, och det är viktigt.

Anf. 80 TOBIAS KRANTZ (fp) replik:

Herr talman! Jag har lyssnat med intresse på Christopher Ödmann. Som jag uppfattar det förespråkar Christopher Ödmann att vi ska införa en grundpension, alltså lika belopp för alla. Oavsett hur mycket man har tjänat in under livet kommer man att få samma pension. Det finns en hel del invändningar mot det, milt uttryckt.

Prot. 2007/08:40
10 december

Socialförsäkrings-
området

Utgiftsområde 11

Man kan tycka att det är besvärligt och krångligt att se exakt hur många kronor man kommer att få med det nuvarande pensionssystemet. Det beror på den ekonomiska utvecklingen och så vidare, men i grund och botten är systemets principer ganska enkla. En sådan enkel princip är att om man arbetar mer får man högre pension än om man arbetar mindre. Jag tycker att det är en bra princip.

En annan sak som är rätt intressant med det förslag som Christopher Ödmann förespråkar är att det är väldigt få människor, de kan säkert räknas på ena handens fingrar, som skulle nöja sig med att bara få den pension som staten erbjuder via ett sådant här system. I praktiken skulle det leda till att de allra flesta människor antingen tvingas försäkra sig inför sin pension via kollektivavtal och förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter eller via privata pensionsförsäkringar. Det blir lite pikant i sammanhanget när Christopher Ödmann säger att det är så krångligt och besvärligt med alla pensionsbesked från olika bolag i dag. Tala om vilket krångel det kommer att bli när människor måste försäkra upp sig till den inkomst de hade under livet för att få ut en rimlig pension! Tala om vilket krångel det i så fall kommer att bli i den värld som Christopher Ödmann förespråkar!

Vi ska inte heller glömma bort att ett sådant system som Christopher Ödmann förespråkar verkligen kommer att öka klyftorna mellan dem som har förmåga att försäkra sig på ett bra sätt och som har goda förutsättningar och dem som inte har det. Där kan vi se de stora klyftorna som växer.

Men den allra mest avgörande frågan, Christopher Ödmann, är vems talan du för i den här debatten. Är det Miljöpartiets samlade uppfattning att Sverige ska ha en grundpension?

Anf. 81 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik:

Herr talman! Jag tror inte att det är möjligt att få till ett krångligare system än det vi har i dag. Det har inte jag heller lyckats med. Det system som jag föreslår är betydligt lättare att förstå sig på. Det är även lättare att handha. Det ger dessutom minskade kostnader i form av minskad administration och så vidare. Det jag föreslår gäller bara den statliga pensionen. Det är den som ska vara lika.

Vi behöver inte vara oroliga för att vi får ett rättvist samhälle genom detta. Det kommer fortsatt att vara stora klyftor i samhället. Det tror jag också. Men det är väldigt många människor som bara har pensionen att leva på. Man har kanske inte de här andra tillgångarna. Man har kanske inte pengar på banken och aktier på börsen. Men möjligheten att komplettera kommer alltid att finnas om man vill göra det.

Det är klart att det förutsätter att det blir en tillräckligt bra pension. Det kommer fortfarande att diskuteras i den här salen hur stor pensionen ska vara, men den ska vara lika för alla när det gäller den statliga delen.

Men i övrigt har det att göra med vilka andra tillgångar man mäktar med att skaffa sig under sin livstid. Det är precis som i dag, och så kommer det att vara i morgon. Den enda skillnaden är att man kommer att minska skillnaderna för pensionärerna. Det kommer att finnas fler som har möjlighet att leva på sin pension med mitt förslag än med det system som vi har i dag. Det kommer att vara ett mer jämställt samhälle än vad det är i dag för pensionärerna.

Jag menar nog att det är ett betydligt modernare pensionstänkande att gå mot förenklingar i stället för att gå mot alltmer komplicerade system där man försöker överlappa. Jag tycker att man försöker göra sitt bästa utifrån det system ni har i dag. Men jag tror att det går att finna vägar som är betydligt bättre än så.

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 11

Anf. 82 TOBIAS KRANTZ (fp) replik:

Herr talman! Det Christopher Ödmann förespråkar skulle verkligen vara ett systemskifte i svensk pensionshistoria. Det skulle leda till att de allra flesta människor fick drastiskt sänkta pensioner. Om de allra flesta inkomsttagare som arbetar under ett liv inte vill ha drastiskt sänkta pensioner kommer ju allt fler människor att tvingas att antingen försäkra sig via sina avtalsområden eller skaffa sig privata pensionsförsäkringar för att täcka upp och få en någorlunda rimlig kompensation under den tid de är pensionärer i förhållande till det de hade när de var förvärvsaktiva. Det är det som kommer att hända.

Vi har kunskap från andra socialförsäkringsområden. När vi talar om sjukförsäkring vet vi ju att det är för de människors skull som verkligen behöver tryggheten i sjukförsäkringen som det är viktigt att vi har en sjukförsäkring som omfattar så många som möjligt. Likadant är det inom pensionssystemet. Det är i djungeln av olika typer av försäkringar som väldigt många av människorna i ditt system riskerar att gå vilse. Det är de som inte har de här stora förmögenheterna, de som inte har de här stora fastigheterna och de som inte har de här stora tillgångarna som gynnas av att ha ett pensionssystem som omfattar alla, som inte innebär att man bara får en liten del av staten och sedan måste fixa allting själv.

Det system som du förespråkar innebär i praktiken att klyftorna i samhället ökar. Jag tycker att det är spännande att höra en miljöpartist förespråka det från talarstolen.

Den allra viktigaste frågan i min replik fick jag inget svar på. Är det här Miljöpartiets uppfattning? Vill Miljöpartiet att alla människor, oavsett vad de har tjänat in under livet, ska ha exakt samma pension i kronor räknat när de går i pension? Kan Christopher Ödmann svara på den frågan? Det vore en väldig sensation om Miljöpartiet har kommit fram till det ställningstagandet. Är det så? Ska alla ha samma pension, oavsett hur mycket de har tjänat in under livet?

Anf. 83 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik:

Herr talman! I ett parti där alla tänker lika tänker ingen mycket. Det är klart att det finns möjligheter för oss i Miljöpartiet att fundera på andra sätt att ta sig fram när det gäller pensionssystemet när vi inte står bakom den här fempartiöverenskommelsen om pensionen. I dag har vi förmodligen ett helt annat samhälle än vi hade i går och tidigare också. Då får man ta hänsyn till det också, samtidigt som det naturligtvis är långsiktigt hållbara system man måste få när det gäller pensionen. Det är väl det som gör det extra problematiskt.

Det är fortfarande bara den statliga pensionen jag diskuterar. Om alla skulle få lika statlig pension tror jag inte att det skulle leda till att fler fick sämre pension än i dag. Det skulle förmodligen leda till att många fler skulle få en bättre pension än i dag. Det är där man ska mötas. Det är det som ändå är viktigt.

Det är fullt möjligt med ert system också. Om ni börjar tänka lite på jämställdhet mellan män och kvinnor, om ni börjar tänka lite grann på invandrare och svenskar, om ni börjar tänka på funktionshindrade och de som har varit sjuka, om ni tänker utifrån deltidarbete och heltidsarbete och ändå tycker att det är viktigt att människor kan få en pension att leva på kommer ni att kunna förändra ert pensionssystem i den här riktningen och kanske nå nästan ända fram till det jag föreslår.

Jag tycker att det är lite märkligt, men de fyra partierna är lite grann som en kennel som Socialdemokraterna är ute och går med. Ni har försökt att rycka lite i kopplet mellan varven, men då är Socialdemokraterna genast där och rycker tillbaka er. Jag har en känsla av att ni inte är speciellt nöjda med den här pensionsöverenskommelsen. Ni vill förändra rätt stora delar, men ni är inte riktigt överens inom de fem partierna om hur ni vill få till det. Jag tror att ni bör ta en funderare på om ni inte kan nå ett mer modernt system som är enklare och mer rättvist. Det är det som den här motionen de facto handlar om.

Anf. 84 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Det har varit en spännande debatt, och nu börjar den närma sig en avslutning. Möjligen kan man säga att den har spretat lite. Det är fullt begripligt att man när man ska försöka få till en slags konflikt mellan en borgerlig regering och ett socialdemokratiskt parti som är överens om pensionssystemet börjar prata om helt andra saker. Vi får till exempel veta sådana spännande saker som att Lars Gustafsson inte tycker att pensionärer ska ha rätt att åka tunnelbana. Vi får höra mycket om skattesystemet. Men det här handlar trots allt om själva pensionssystemet.

Om man lyssnar till Tobias Krantz när han säger att förväntningarna på det tidigare pensionssystemet var sådana som alla visste inte skulle kunna infrias känner man att det ju stämmer, om man med begreppet alla menar alla i Folkpartiets riksdagsgrupp vid tillfället.

Jag begärde egentligen ordet när Mats G Nilsson tappade räkningen, lite oklart vid vilken tidpunkt av vårt replikskifte han tappade räkningen, men någonstans var det. Det kan vi vara överens om i alla fall. Han sade nämligen att vi från Vänsterpartiet har 143 miljarder att slänga ut, och då kan man lika gärna slänga ut 143 miljarder till.

Det var där jag uppfattade det som att han förespråkade åsikten att vi inte hade finansierade förslag. Men nu har jag förstått att det vet Mats G Nilsson att vi har. Då kan vi snarare se det här som ett exempel på att vi från borgerligt håll får allt större uppslutning runt, inte vår politik men i alla fall för att vi har fullt ut finansierade förslag. Och det har vi. Det är riktigt iakttaget. Vi har fullt ut finansierade förslag som det kan röstas om i denna kammare, både när det gäller systemförändringen och reella inkomstförstärkningar för pensionärerna. Höjd garantipension, som några talar om men inte röstar för, höjda bostadstillägg, både för dem som har sjuk- och aktivitetsersättning och för dem som har ålderspension.

När det gäller oenigheten mellan de partier som just nu är i opposition kan man möjligen tillägga att det finns positiva saker i en kreativ debatt. Kom ihåg, som det hette inom arbetarrörelsen tidigare, att full enighet råder det faktiskt bara på kyrkogården.

Anf. 85 MATS G NILSSON (m) replik:

Herr talman! Nej, Kalle, jag har som sagt var inte kontrollräknat er motion. Därför ger jag mig inte i kast med att anklaga er för finansieringen. Tur är väl det när jag tappat räkningen även på replikskiften.

Jag ställde två frågor till dig som du inte har besvarat. Jag tänkte ge dig chansen nu. Om man anser att ett pensionssystem som är beroende av snabba politiska beslut är sårbart, varför vill du då införa ett system som blir lika sårbart? Du raljerade ju lite över det och ville få mig att framstå som lite odemokratisk därför att jag stod bakom ett system som 90 procent här inne också gör. Det är en bred uppgörelse som vi talar oss varma för minst en gång om året.

Demokratin är ju sådan, det vet både du och jag, att ibland blir man nöjd, ibland blir man det inte. Jag är nöjd nu, det är inte du. Du drömmer om ett annat scenario, det gör inte jag. Men någonstans vet vi båda om att ett sådant system blir sårbart. Det blir sårbart när ekonomin går dåligt. När man då gör besparingar tenderar de att drabba dem som har det värst.

Här har du ett system som mycket tydligt – även om Christopher Ödmann fortfarande inte har uppmärksammat det – har hjälpt framför allt människor med utländsk bakgrund. Det har framför allt hjälpt kvinnor. Det finns fortfarande ojämlikheter kvar som motsvarar de ojämlikheter som finns på arbetsmarknaden. Men det är en annan fråga.

Den här frågan saknar jag ett svar på.

Dessutom de 1,5 miljarderna, vad är egentligen själva poängen med att höja skatten med de 1,5 miljarderna? De andra 141 ½ glömmet vi just nu och talar bara om denna 1 ½ miljard. Vad är själva poängen när det inte ger en enda krona i höjd pension?

Anf. 86 KALLE LARSSON (v) replik:

Herr talman! Om man ger 1 ½ miljard till att återställa pensionernas värde därför att de underminerades under 90-talet ger det förstås återställda pensioner och därmed högre pensioner, med 6 procent enligt våra beräkningar, för de pensionärer som fick sina pensioner sänkta. Så enkelt är svaret på den frågan.

Sedan hoppas jag att jag inte har anklagat Mats G Nilsson för att vara odemokratisk. Jag bara sade att det kanske fanns ett mer demokratiskt sätt än att överlåta till system att göra nedskärningar i stället för att fatta politiska beslut om vilka prioriteringar man ska göra.

Jag antydde möjligen också att det var lite mindre demokratiskt att ha en kontrollgrupp än att låta riksdagens samtliga partier vara med i processer som har att göra med så avgörande frågor som hur pensionärernas villkor ska se ut. Men vi säger det än så länge inom parentes.

Jag vidhåller den uppfattningen, därför att det finns ett problem om man inte fattar medvetna beslut utan låter systemet genom en automatisk balansering vara det som talar om att pensionernas värde ska skrivas ned.

Ett alternativ för det politiska systemet skulle kunna vara att köra den modellen: Okej, hör ni, det ser inte ut som om det kommer in tillräckligt mycket pengar, men det går ut ganska mycket pengar ur systemet just nu, och vad gör vi då? Då kan vi – om man så väljer att politiskt besluta – låta pensionernas värde minska.

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 11

Men man kan förstås också välja andra saker. Man kan ha en valfrihet, som ju i övrigt brukar hyllas, åtminstone i ord, av den borgerliga majoriteten. Man kan ha valfrihet nog att säga: Nej, vi tycker nog inte att man ska sänka pensionerna i det här läget. Låt oss i stället använda höjda avgifter. Låt oss i stället ta in ökade intäkter till statskassan på något annat sätt och inte sänka pensionerna.

När Mats G Nilsson säger att han är nöjd nu är det möjligen en felsägning, men det han är nöjd med är att han slipper ta beslut om att människor drabbas genom försämrade pensioner. Det gör systemet åt honom.

Jag tycker att vi ska fatta medvetna beslut om vilka prioriteringar vi ska göra.

Anf. 87 MATS G NILSSON (m) replik:

Herr talman! Vi kan börja med en sakupplysning. De senaste fem åren har för första gången i Sveriges historia pensionärerna fått reellt höjda inkomster. Det är grunden i det vi pratar om, och redan där missuppfattar du, Kalle.

Det här är väldigt medvetna beslut. Jag kommer att medverka i kontrollgruppen i morgon. Jag kommer att arbeta jättehårt med detta. Det är synnerligen medvetna beslut, beslut vi är väldigt öppna med, och vi har en väldigt bred uppgörelse i den här riksdagen. Det är ingen som hycklar med detta. Det är ingen som döljer vad det är för beslut vi fattar. Det är ingenting som vi har svårt att försvara och förklara. Det är absolut inget problem att tala om att pensionerna nästa år höjs reellt med 2,5 procent och året efter det 3,9 procent.

Beträffande ditt svar: Nej, Kalle, det är inte bara jag som ibland räknar fel. Det där håller inte. Ditt svar bygger på att du utgår ifrån ett pensionssystem som du samtidigt säger ska avvecklas. Ska du nämligen skjuta till de här 1,5 miljarderna, och de ska ge något resultat, som du låter påskina, så gör du det in i ett system som du samtidigt avvecklar. Annars gör du det in i det nya pensionssystemet, och jag skulle i och för sig välkomna att du ställer upp på det – det har inte låtit så tidigare, men du är välkommen! Men om du ställer upp på det, ja, då skulle det här kanske ge någonting för pensionärerna. Men det gör du ju inte. Så problemet kvarstår. Du skjuter till 1 ½ miljard, men inte en enda krona går till höjda pensioner förrän du ställer dig bakom det pensionssystem som vi fem partier står bakom.

Anf. 88 KALLE LARSSON (v) replik:

Herr talman! Vi kan ta det här med den automatiska balanseringen igen. Jag påstår inte att det inte finns någon del av det nya pensionssystemet som det fattas medvetna politiska beslut om. Mitt problem med det nya pensionssystemet i de sammanhangen är snarare vilka politiska beslut man väljer att fatta.

Det finns någonting som kallas automatisk balansering i systemet. Det är precis det vi diskuterar, nämligen att om intäkterna till pensionssystemet riskerar att underskrida utgifterna så justerar systemet sig självt och skriver ned prognosen för de framtida pensionerna. Det där är ett sätt att styra ekonomi som är behagligt för den som inte själv vill fatta beslut och prioritera hur man ska använda samhällets resurser. Och det är ett

mindre demokratiskt sätt att använda sin beslutandebefogenhet än vad det är att fatta medvetna politiska beslut.

Jag skulle alltså till exempel kunna tycka att det är bättre att se till att de företag som går bra betalar något högre skatt eller att man kanske gör nedskärningar på något annat område inom samhällssektorn än att man just försämrar för pensionärerna. Det valet finns inte, för det har de fem partierna i genomförandegruppen tagit bort och låter systemet självt balansera. Det är ett demokratiskt problem och dilemma.

Sedan vet jag inte riktigt om Mats G Nilsson har förstått att vi vill ha ett annat pensionssystem. Jo, han har förstått att vi vill ha ett annat pensionssystem, men inte vilket. Vi vill ha ett system där man har andra in-tjänandevillkor, de som fanns tidigare, men också ett system där man följer reallöneutvecklingen och skriver upp pensionerna. Vi har ett annat system men inte ett system som de senaste åren skulle ha inneburit att man fick lägre pensioner än vad nu har varit fallet. Tvärtom är det så att med våra tillägg nu – höjt bostadstillägg, höjd garantipension och åter-ställande av pensionernas värde – skulle varje pensionär i det här landet faktiskt få bättre ekonomiska villkor.

Anf. 89 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! För att förtydliga vill jag säga att Miljöpartiet i utskottet inte har bifallit den motion som Christopher Ödmann har pläderat för.

Miljöpartiet värnar de sämst ställda pensionärerna, vilket jag tog upp i mitt inlägg tidigare. Grundpension kan man på sätt och vis säga finns via garantipensionen i det system vi har i dag. Därtill finns det en in-komstrelaterad del. Men av de 1,7 miljoner människor i Sverige som är pensionärer är det nästan hälften som bara har garantipension. Det är 800 000 individer. 900 000 har inkomstkoppling. Det är alltså nästan hälften.

Problemet med lägre pension för kvinnor är påtagligt. Det märker vi, och det måste vi rätta till, men det gör vi inte genom konstruktioner i pensionssystemet – det måste vi göra genom att äntligen få jämställda löner. Det är det som det handlar om. Tyvärr kan vi inte rätta till det som har varit ett problem under en lång, lång tid, men vi måste se till att få jämställda löner, och det kommer vi att diskutera förutsättningarna för sedan, när vi ska diskutera familjer och barn lite senare i dag.

Pensioner förutsätter tillväxtekonomi. Det ger starka, goda pensioner, sades det här förut i debatten. Ja, det är just det som kan vara problema-tiskt också. För vad är det då för tillväxt som ska till enligt Moderaterna? Konsumera mera, köp och släng, shoppa, shoppa i den nya tidens stor-marknader!

Det finns ingen evig tillväxt. Vi har inte fler jordklot att flytta till när vi har gjort slut på resurserna här. Vi måste ha en balans och långsiktigt hållbar utveckling, både ekologiskt, socialt och ekonomiskt.

Anf. 90 TOBIAS KRANTZ (fp) replik:

Herr talman! Vi hörde tidigare Christopher Ödmann plädера för en pension som är lika för alla i kronor räknat oavsett hur mycket man har tjänat in. Jag vill bara ställa en kontrollfråga väldigt tydligt till Gunvor G Ericson: Detta är alltså *inte* Miljöpartiets uppfattning?

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 11

Anf. 91 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Som jag sade i mitt anförande alldeles nyss – jag begärde ju ordet extra – är det en enskild motion från Christopher Ödmann och Karla López. Det är alltså inte en motion som Miljöpartiet har stött i utskottet.

Anf. 92 TOBIAS KRANTZ (fp) replik:

Herr talman! Ursäkta att jag envisas. Jag tyckte inte att det var ett extremt entydigt svar på frågan. Men om jag nu upprepar frågan igen, kan jag då få ett klart svar: ja eller nej?

Det här att man ska ha samma pension för alla i kronor räknat, oavsett hur mycket man har tjänat in i livet, det är alltså *inte* Miljöpartiets uppfattning?

Anf. 93 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Jag försöker igen. Svaret är att vi inte stöder detta pensionsförslag i den här motionen.

Anf. 94 JASENKO OMANOVIC (s):

Herr talman! Nu när vi är klara med utgiftsområdena 10 och 11 ska vi gå över till utgiftsområde 12, uttryckt på byråkratiskt språk. Uttryckt på lite mer svenskt språk är det familjepolitiken som vi kommer att behandla nu.

Jag är fast övertygad om att familjepolitiken är ett av de viktigaste verktygen för att skapa framtidstro. Det verktyget äger riksdagen.

För att Sverige ska kunna ha förhoppningar om en god framtid inom det familjepolitiska området har vi socialdemokrater lagt fram en del förslag till en kraftig förbättring av det budgetförslag som ligger på riksdagens bord.

Vi står bakom alla våra reservationer, men för att vinna tid yrkar jag bifall endast till reservationerna 38, 44, 60 och 66. Herr talman! Detta lät lite grann som Lottodragningen. Men i själva verket är det en protest mot en konsekvent genomförd högerpolitik.

Är du ett barn till ett par rika föräldrar, eller är du ett barn till en ensamstående morsa? Är du ett barn till friska och välutbildade föräldrar, eller är dina föräldrar sjuka och dessutom lågutbildade? Det är med den konsekventa och genomtänkta politiken som högern sorterar barnen i fack.

Sverige behöver en modern familjepolitik som grundas på barnens bästa, en generell välfärd och jämställdhet mellan kvinnor och män, en familjepolitik som bidrar till både social och ekonomisk utjämning med en solidarisk omfördelning.

Sverige räknas som ett av de mest jämställda länderna i hela världen, och Europa följer vårt exempel. Framgången bygger förstås på en väl utbyggd barnomsorg i kombination med en generös föräldraförsäkring.

I ett samhälle med höga välfärdsambitioner är arbete en förutsättning, det vill säga att både kvinnornas och männens närvaro på arbetsmarknaden är viktig, om vi vill ha en trygg generell välfärd som omfattar alla,

med en föräldraförsäkring på 80 procent av inkomsten och med en trygg och innehållsrik förskola.

Herr talman! Vad gör regeringen? Man föreslår vårdnadsbidraget som ett steg framåt i familjepolitiken.

Kristdemokraternas partiledare, tillika socialminister, Göran Hägglund säger i Svenska Dagbladet: "Syftet med vårdnadsbidraget är att skapa ökad valfrihet för föräldrar som önskar mer tid med sina små barn."

Då väcks direkt en fråga i mitt huvud som jag skulle vilja ställa till Göran Hägglund. Men tyvärr har ministern inte tid med en familjepolitisk debatt. Därför får någon annan från majoriteten besvara min fråga: Vilka är de föräldrar som inte vill vara med sina små barn? Finns de, eller kommer man per automatik att räkna alla som inte väljer vårdnadsbidraget som de som inte önskar ha mer tid med sina barn?

Jag har träffat många småbarnsföräldrar. Alla som sitter här i salen har säkert träffat en hel del småbarnsföräldrar. Men när dessa föräldrar bildade familj hade de också skaffat sig ett hus, ett hem som ofta finansieras med dyra lån. 3 000 kronor per barn och månad räcker inte ens till den stigande ränta som regeringen har orsakat med sin politik. Förutom till stigande ränta behöver föräldrarna pengar bland annat till mat, blöjor, kläder, leksaker med mera. 3 000 kronor räcker inte till det.

Dessutom sade socialminister Göran Hägglund i en radiointervju i vintras att vårdnadsbidraget går att genomföra väldigt snabbt eftersom det inte blir någon budgeteffekt. Det är strålande att det går att införa ett bidrag som ska betalas ut utan att det blir någon budgeteffekt. Det är egentligen kommunerna runt om i Sverige som kommer att stå för Hägglunds nota. Det är faktiskt skattebetalarna i kommunerna, personalen inom barnomsorgen och barnen som går i förskolan som kommer att betala Hägglunds nota. Allt detta för vårdnadsbidraget som numera hela Europa vänder ryggen till. Bra exempel är Norge och Tyskland. Det är två praktexempel.

I morse sände Sveriges Radio ett reportage om Ingo Müller, en glad och stolt pappa, en av de många pappor som genom sitt handlande har tvingat den tyska regeringen att öka anslaget till föräldraförsäkringen. Vad har Ingo gjort? Jo, han har utnyttjat sin rätt att vara föräldraledig. I Tyskland har den kristdemokratiska familjeministern infört föräldraledighet för pappor. De som inte tar ut föräldraledighet för pappor i Tyskland får bara 12 månaders föräldraledighet. Men om pappan tar ut föräldraledighet får man 14 månaders föräldraledighet. Det liknar kanske kvotering, men den tolkningen får man göra själv. Dessutom satsar den tyska familjeministern på allmän förskola.

I Tyskland har man numera en kristdemokratisk minister som tittar på Sverige på 2000-talet, och i Sverige har vi en kristdemokratisk minister som jag tror tittar på Sverige på 1960-talet och som alltså tittar bakåt i tiden – tyvärr, får jag tillägga.

Herr talman! Klass- och könsfördelningen på arbetsmarknaden är klar och tydlig, och den påverkar även familjepolitiken. Det finns i dag över en halv miljon människor med tidsbegränsad anställning. 200 000 av dem är unga LO-kvinnor upp till 25 år. Deras livsdrömmar om att bilda familj kan inte förverkligas genom vårdnadsbidraget. Det behövs kanske en tryggare anställningsform för att de ska kunna förverkliga dessa drömmar och inte att den allmänna försäkringen görs otryggare. Högerrege-

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 12

ringen kan inte ens ställa upp på att dessa kvinnor får tillgång till barnomsorg när de behöver den.

Vi socialdemokrater har medverkat till att Sverige har fått tvåförsörjarmodellen, vilket innebär att båda föräldrarna får möjlighet att kombinera föräldraskap och arbetsliv.

Tidigare i dag har vi i debatten hört många representanter från den högra sidan säga att siffrorna för sysselsättningen har ökat tack vare den nya regeringen, tack vare att man så att säga har piskat folk och att man har sänkt ersättningar eftersom det är detta som leder till nya jobb.

Herr talman! I själva verket var sysselsättningsökningen mellan oktober 2005 och oktober 2006, under det år vi hade en s-regering, 153 000 personer. Det är 153 000 fler människor i jobb.

Sedan fick vi en högeralliansregering. Mellan oktober 2006 och oktober 2007 halverades sysselsättningsökningen till bara 81 000. Det finns människor som sitter här till höger om talarstolen och nickar. Men den verkligheten har de inte berättat för oss. Det här är verklighet från SCB. Varsågod, välkommen in och läs statistiken om ni inte tror det! Det är rena sanningen.

Det kommer tillsammans med vårdnadsbidraget, försämrade villkor för föräldrar i föräldraförsäkringen och försämrade villkor i övriga försäkringar, att leda till ännu sämre och otryggare familjepolitik.
(Applåder)

I detta anförande instämde Tomas Eneroth, Kurt Kvarnström, Ronny Olander, Göte Wahlström och Siw Wittgren-Ahl (alla s).

Anf. 95 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Debatten går vidare inom ramen för detta betänkande. Nu handlar det om ekonomisk familjepolitik. Redan där går det alldeles snett. Ekonomisk familjepolitik är ett begrepp som leder tankarna, vilket det till en del också har till syfte, mot kärnfamiljen: mamma–pappa–barn. Låt oss se till att de kan hålla samman. Det är det normala, och det vi är vana vid.

Vi har föreslagit att området i stället skulle heta Ekonomisk barnpolitik. Det borde vara attraktivt för en del som talar om barnens bästa och att sätta barnen i centrum. Säg det parti som inte instämmer i den måhända floskellika formuleringen. Jag tycker att man borde ta det under övervägande. Hoppet är det sista som överger en människa.

Jag tror nämligen att man kanske kunde vrida perspektivet för en del företrädare för andra partier något om man gjorde den förändringen. Jag tror till exempel att det då hade varit lättare att argumentera för den individualiserade föräldraförsäkringen.

Det är en reform som vi sedan länge har drivit. Än så länge står vi ensamma bland partierna om att föreslå detta, tyvärr, vill jag tillägga. Det är en väsentlig reform för att förbättra jämställdheten och att se till att kvinnor, som är de som i dag tar ut det mesta av föräldraförsäkringen, inte hamnar efter i lönetrapporna, när man ska kompetensutbildas eller utses till mellanchefer eller chefer i företaget eller på myndigheten.

De slipper frågan: Ska du få barn snart? De slipper ens misstanken om att en arbetsgivare funderar över om hon ska skaffa barn. Det är en fördel ur det perspektivet. Men det är också en fördel för barnet och en möjlighet att kunna få en nära relation till två människor, de som utgör ens föräldrar. Det är betydligt bättre än att bara få det eller i huvudsak få det till den ene.

Ur ett rent barnperspektiv är det en reform som förbättrar verkligheten för många nu levande och kommande barn. Vi har också i detta betänkande öppnat för möjligheten att dela föräldraförsäkringen mellan två personer av samma kön. Det är en problematik som i dag finns att man inte uppmuntrar de människor som lever i samkönade förhållanden att också dela på föräldraförsäkringen.

Om man såg det hela ur ett barnperspektiv, skulle det då inte också vara mer naturligt att bifalla eller åtminstone överväga våra förslag om ett höjt och indexerat underhållsstöd? Det höjdes under den föregående majoriteten på förslag av Vänsterpartiet med aktivt stöd av såväl Socialdemokraterna som Miljöpartiet. Men det behövs ytterligare höjningar. Underhållsstödet går till dem som har ett genuint behov av att använda pengarna för barnens bästa.

Hade det inte varit enklare att motivera? Det är inte så att jag saknar argument i dag. Men jag letar ändå efter sätt att övertyga mina vänner, och kanske också en och annan motståndare, om betydelsen av att höja både taket och ersättningsnivån i föräldraförsäkringen. Det hade gett lite mer pengar. Det är inga stora summor vi talar om. Men det hade gett lite mer pengar för en del av de föräldrar som i dag inte har råd att satsa tillräckligt mycket på sina barn. Det handlar om fritidsaktiviteter, nya skor till hösten och en ny jacka när det behövs.

Hade det inte också möjligen varit en försvårande omständighet om det varit ekonomisk barnpolitik vi diskuterade att hux flux överföra bostadsbidraget till detta utgiftsområde? Nog är det en märklig ordning. Under området Ekonomisk familjepolitik ska vi diskutera bostäder, som om bara familjer behöver bostäder. Men hur är det då med ensamstående? Är det ointressant hur de bor? Är bostadspolitiken ointressant ur ett socialt perspektiv? Är det bara att varje familj ska ha sin egen bostad? Ja, just sin *egen* bostad, om vi nu betona det på det sättet. Är det inte betydelsefullt att också kunna använda bostadspolitiken för att häva segregationen med en social bostadsplanering?

Herr talman! Hade man kunnat formulera om rubriken för området så hade man inte vunnit debatterna bara av den anledningen. Så pass svårargumenterade är nog de flesta på den borgerliga sidan och också en och annan från den andra sidan här i kammaren. Men det hade ändå varit ett välgörande perspektivskifte.

Det som nu sker är den raka motsatsen. Det är reformer som försvårar för jämställdheten och gör situationen sämre för många barn. Jag ska inte anklaga ens den borgerliga majoriteten för att vilja göra det sämre. Det kan jag möjligen göra för jämställdheten, men definitivt inte för barn. Det tror jag inte är en seriös argumentation. Ändå är det i den riktningen som dagens förslag från majoriteten drar.

Prot. 2007/08:40
10 december

Socialförsäkrings-
området

Utgiftsområde 12

Man sänker ersättningen i föräldraförsäkringen och ger mindre pengar som föräldrar kan använda för sina barns bästa. Är det verkligen rimligt om man sätter barns intressen i centrum och vill värna barnperspektivet i politiken? Man inför en jämställdhetsbonus. Socialdemokraterna försökte kohandla i den frågan och säga: Vi kan gå med på jämställdhetsbonus om ni säger nej till vårdnadsbidrag. Så kan man formulera sin politik, eller så utgår man från vad man vill och driver detta.

Vi säger nej till vårdnadsbidraget. Vi avvisar också jämställdhetsbonusen. Eller ska vi kalla den vid dess rätta namn: fjäskbonusen? Det är vad det handlar om. Män är inte hemma med barnen om vi inte fjäskar lite för dem, om vi inte säger: Var nu lite sjyst, du kan väl ändå? Kan du inte ta en månad till? Vi behöver ju det för statistikens skull.

Vi avvisar fjäskbonusen. Vårt alternativ är en individualiserad föräldraförsäkring. Det är just därför att det inte ska gå att överlåta föräldraskapet på kvinnan i familjen. Vi kan inte fortsätta att ha en ordning där barn är en fritidssysselsättning för oss män men något obligatoriskt för alla kvinnor som föder barn. Så länge vi har det skapar det också strukturella problem på arbetsmarknaden, i privatlivet och på samhällets samtliga områden.

Jag står förstas bakom samtliga yrkanden från Vänsterpartiet i detta betänkande, men jag yrkar bifall till såväl reservation nr 60 som 44. Det rör vårdnadsbidraget, eller det som egentligen borde kallas vård av frisk man i hemmet. Det är vad det kommer att utgöra.

Dessa 3 000 kronor är ett litet extra tillskott i kassan. De får företrädesvis kvinnan i familjen, och så kan hon stanna hemma, eller hur? Då behöver vi inte ha alla krångliga problem med att någon ska hämta, hinna handla eller vara tvungen att göra det ena eller det andra ärendet. Det blir ju lite krångligt att få vardagslivspusslet att gå ihop. Så är det förstås, herr talman! Det är inte enkelt för någon. Om man inte köper hemtjänst och köper pigor för pengarna – men det är väldigt få, kan vi konstatera, som är beredda att göra det.

Vardagspusslet är ett problem. Och här hittar man då ett utmärkt sätt, tycker man från den borgerliga majoritetens sida, att lösa problemet med vardagspusslet. Män kan fortsätta att jobba hur mycket de vill, och kvinnor får 3 000 kronor för att vara hemma med barnen.

Vad är då problemet? Det är att man tappar år i arbetslivet, vilket ger sämre pension. Man tappar år i arbetslivet, vilket ger sämre karriärmöjligheter. Man tappar år i arbetslivet och kommer kanske inte tillbaka. Vi inte bara cementerar och permanentar kvinnors underordning i samhället, utan vi göder den med nya politiska förslag.

Jag tror, herr talman, att man är relativt väl medveten om det här, men det är en så attraktiv känsla för många borgerliga politiker att kunna klara det här vardagspusslet, att kunna få till en lösning som gör att man inte behöver utmana mäns makt över kvinnor i samhället utan kan lösa det ändå. Då slipper vi konflikterna om makten, om lönen, om karriären, om professuren.

Därigenom bidrar den borgerliga regeringen, med de förslag som vi har att diskutera i dag och fatta beslut om under den kommande veckan, inte bara till att cementera och permanenta kvinnors underordning utan också till att öka den.

Både för barn och deras möjligheter till sina föräldrar, till sina rimliga krav på att man ska ha en värdig levnadsnivå, och för jämställdheten och möjligheten att bryta kvinnors underordning, är det viktigt att åtminstone se att det finns en annan väg, att den är möjlig. Den är till och med möjlig att rösta om här i Sveriges riksdag. Det gör man i så fall företrädesvis genom att bifalla Vänsterpartiets reservation.

I detta anförande instämde LiseLotte Olsson (v).

Anf. 96 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Regeringen vill ändra målet för hela politikområdet Ekonomisk familjepolitik på ett olyckligt sätt. Det är namnet, men i dag lyder målet: Skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn ska minska inom ramen för den generella välfärden.

Detta mål vill regeringen ändra till: Den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till förbättrade förutsättningar för en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer. Helt plötsligt tar man bort perspektivet att vi ska ha en god och jämlik levnadsstandard oavsett vilken familjekonstellation vi har, och med eller utan barn. Det är anmärkningsvärt.

Visst kan fokus på alla barnfamiljer tyckas lovvärt, men vi menar att det verkligen är viktigt att skillnaderna mellan barnfamiljers ekonomiska situation och den övriga befolkningen inte ökar. Relationen i sig har en forskningsmässigt klarlagd betydelse för folkhälsan, vilket regeringen helt bortser ifrån.

Miljöpartiet anser att det tidigare målet bör kvarstå. Det är viktigt att se att utvecklingen mellan barnfamiljer och familjer utan barn har betydelse, oavsett hur familjekonstellationen ser ut, om det är mamma, pappa och barn, en ensamförälder och barn eller två föräldrar av samma kön. Skillnaden mellan barnfamiljer och övriga familjer har betydelse.

Inte minst visade en forskningsrapport från News – ett institut som är kopplat till Chess på Karolinska – nyligen en väldigt intressant modell, där den nordiska familjepolitiken har betydelse för spädbarnsdödlighet. Jag rekommenderar er på den borgerliga sidan att läsa den rapporten.

Förlängd föräldraförsäkring: Att ha tid tillsammans med sina barn är en av de viktigaste uppgifterna i livet. Miljöpartiet har länge drivit kravet på en förlängd föräldraförsäkring från dagens 16 månader till 18 månader. Det är en jämställdhetsreform, som även påverkar pensionen. Det har vi debatterat tidigare i dag. Om alla förväntas ta ut föräldrapenning, både män och kvinnor, kommer lönerna att bli mer jämställda i framtiden, när det är lika förväntningar på både män och kvinnor att ta ut den.

Miljöpartiet föreslår nu att föräldraförsäkringen i ett första steg byggs ut med ytterligare en så kallad pappamånad 2010. Kostnaden för den utökade föräldraförsäkringen beräknas till 1 ½ miljard. Men det är viktigt att prioritera. På sikt vill vi se den tredelad genom att reservera sex månader för vardera föräldern. Det är viktigt ur både ett barn- och ett jämställdhetsperspektiv. Föräldrarna ska kunna anpassa sin föräldraledighet i förhållande till barnets individuella behov. En tredelad föräldraförsäkring ger också förutsättningar för att det ses som lika självklart på arbetsmarknaden att män tar ut föräldraledighet som att kvinnor gör det. Barnen får större tillgång till båda sina föräldrar. På sikt leder en jämnare

Prot. 2007/08:40
10 december

Socialförsäkrings-
området

Utgiftsområde 12

könsfördelning när det gäller omsorgen om barn till ett samhälle där fler sätter barns behov i fokus i olika sammanhang.

Vi anser att det ska vara möjligt för föräldrarna att ha en månads föräldraledighet samtidigt. Vi vill också att andra än vårdnadshavaren, till exempel mor- och farföräldrar, ska kunna ta ut föräldrapenning. Det kan vara särskilt viktigt för den som är ensamförälder och som inte kan ta ut eller överlåta det till en annan när ens barn blir sjuk och man själv är sjuk. Ensamföräldrars situation är mycket pressad i dag. Därför är det viktigt att kunna göra en sådan överlåtelse.

Barntid är bättre än vårdnadsbidrag. Många småbarnsföräldrar upplever en enorm stress över att de inte i den utsträckning de vill kan vara tillsammans med sina barn under småbarnsåren och samtidigt förena det med arbete. I dag finns en möjlighet till deltidsarbete under den tid barnen är små. I realiteten är den dock begränsad till människor som har råd att gå ned i arbetstid.

För att skapa möjligheter för fler att gå ned i arbetstid de första åren föreslår Miljöpartiet en ny del i föräldraförsäkringen som vi kallar barn-tid. Reformen gör att fler människor kommer att ha möjlighet att minska sin arbetstid utan att samtidigt förlora kontakten med arbetsmarknaden.

Barntid innebär en rättighet att gå ned till 75 procent mot en ersättning på 2 500 kronor per månad. Ersättningen är pensionsgrundande till skillnad mot vårdnadsbidraget. Uttaget kan ske av en eller två föräldrar tillsammans eller var och en för sig. Den här reformen har vi finansierat i statens budget till skillnad mot vårdnadsbidraget, som lämpas över till kommunerna.

Vi anser att barntid är ett mycket bättre förslag än regeringens. Med vårdnadsbidraget riskerar vi en konservering av könsroller. Barntidsförslaget möjliggör för båda föräldrarna att gå ned i arbetstid och dela det praktiska föräldraskapet ger fördelar ur både barn- och föräldraperspektiv, något som vårdnadsbidraget saknar. Att barntidsersättningen är skattepliktig innebär också att den är pensionsgrundande, vilket vårdnadsbidraget inte är, som sagt var. För ensamstående är det ett hån. Vilken ensamstående kan leva på 3 000 kronor i månaden? Med barntid kan man jobba 75 procent och därtill få 2 500 kronor i månaden.

Vårt att kommentera är också den diskriminerande hållning regeringen har gentemot föräldrar som uppbär ersättning. En person som har arbetslöshetsersättning ska till exempel inte kunna ha vårdnadsbidrag för sitt barn, detta trots att regeringen öppnat för möjligheten att vårdnadsbidraget ska innebära att man själv ordnar barnomsorgen "på annat sätt". Om den arbetslöse har en idé om hur detta bäst ska kunna ske utifrån barnets behov finns det inte plats i regeringens värld. Det är bara de arbetande som ska kunna göra detta val.

Förslaget innehåller bristande tilltro och en diskriminerande hållning, och om man i andra sammanhang lyfter fram barnets bästa är det underordnat. Troligt är att regeringen tänker likadant i förhållande till familjer som uppbär försörjningsstöd.

Bostadsbidrag har man också lagt in under det här området. Tyvärr har inte regeringen sett att bostadsbidrag är ett verktyg för bostadspolitik, utan tydligen hör det bara hemma inom någon form av familjepolitik. Det är för mig väldigt konstigt.

Ensamstående föräldrar har ofta en ekonomiskt svårare situation än andra. Det gäller särskilt för dem som arbetar i yrken där löneläget är lägre, till exempel många kvinnor. För att förbättra deras situation ekonomiskt vill vi göra en höjning av det särskilda bidraget, som utgör en del av bostadsbidraget, med 300 kronor per månad. Konstruktionen av bostadsbidraget är sådan att särskilt bidrag och bidrag till bostadskostnader minskas om inkomsten är högre än 117 000 kronor för ensamstående.

Vi vill alltså se till att göra det enklare för de föräldrar som har låga inkomster. Det innebär en höjning med 300 kronor.

Vi vill också förenkla genom att ta bort åldersgränsen i bostadsbidraget, så att även de studerande som är över 29 år ska kunna få ersättning. Enligt Centrala studiestödsnämnden är det ca 40 000 studerande med studiemedel per halvår som är över 29 år. Miljöpartiet anser att dessa personer bör ha samma rätt som de yngre studenterna att få en ansökan om bostadsbidrag prövad. Slopa åldersgränsen!

Ett annat stort problem för många som söker bostadsbidrag är att man vid ansökan måste göra en uppskattning av hur mycket man kommer att tjäna det närmaste året. Bidragets storlek beror bland annat på hur stor inkomst man uppger att man räknar med att få. Om det visar sig att man tjänat mer än man trodde att man skulle göra blir man återbetalnings-skyldig. Det är i och för sig en riktig princip, men det kan bli kännbara belopp för studenten. För att förhindra detta skulle man kunna ändra rutinerna så att man söker bostadsbidrag halvårsvis. Då blir det lättare att uppskatta vad man kommer att tjäna, och blir det fel så blir det inte ett lika stort belopp att betala.

Tyvärr har majoriteten inte tittat på den möjligheten.

Självklart står jag bakom samtliga reservationer men yrkar här för tids vinnande bifall endast till reservationerna 38 och 43.

I detta anförande instämde Christopher Ödmann (mp).

Anf. 97 LARS-ARNE STAXÄNG (m):

Herr talman! Familjepolitiken är en central och mycket viktig del av den svenska välfärdspolitik. Den ska täcka in flera huvudområden. Den ska ge möjligheter för föräldrar oavsett livssituation att ge en materiell bas för alla barn. Den ska också främja ett jämställt förhållande mellan föräldrarna, inte minst för barnens bästa.

Regeringen föreslår att följande mål ska gälla för politikområdet: ”Den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till förbättrade förutsättningar för en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer.” Den ska också ha ett tydligt barnperspektiv.

Det är allom bekant att Socialdemokraterna alltsedan Alva och Gunnar Myrdals dagar pratar länge och väl om vilken framgångsrik barn- och familjepolitik vi har här i Sverige. Det gör man i dag också. Det är riktigt att Sverige ligger före de flesta länder när det gäller social ingenjörskonst, inte minst på familjeområdet. Många av de reformerna har varit bra och har förbättrat för familjer så att de har kunnat få ett bättre liv. Det finns en bred förankring över partigränserna för dessa välfärdsreformer. Men det finns också rejäla skönhetsfläckar under ytan, som vi måste hantera och göra något åt.

Om detta har Socialdemokraterna dock inte pratat lika högt. Många barn och ungdomar mår inte bra i dag. Det finns både ensamstående familjer och parförhållanden som har svårt att få ihop en helhet som fungerar. Den psykiska utsattheten har ökat väsentligt på senare år. Det är i dag inte ovanligt med människor som svälter sig redan i unga år, som känner sig utanför, ensamma och till och med mobbade. Det finns också alldeles för många som har destruktiva tankar om sig själva i riktigt unga barnår. Antalet människor – och då handlar det framför allt kvinnor, vilket vi har fått höra tidigare här i dag – som är sjukskrivna för olika utmattningssymtom är i Sverige högst i hela världen.

Alla dessa saker indikerar var och en för sig att utsattheten och påfrestningen är stor i många förhållanden och andra familjekonstellationer. Läger man då till att många människor har svårt att få ekonomin att gå ihop kan detta räcka för att man inte ska orka längre.

Detta är allvarligt för ett samhälle. Det är också allvarligt för de vuxna föräldrarna. Men det är framför allt allvarligt för de enskilda barnen och ungdomarna.

Herr talman! Ett decennium av socialdemokratiskt maktinnehav tillsammans med de andra vänsterpartierna har lett fram till en skrämmande likriktning på det familjepolitiska området, där makten över den enskilda familjens väl och ve låg mer hos politikerna än hos föräldrarna. Anpassade man sig till politikernas önskemål och likriktning fick man full utdelning. Kunde man inte det fick man vara helt utan.

För oss moderater och för våra vänner i alliansen är det lika självklart då som nu att detta förhållande är i grunden ohållbart och torde i stället vara det omvända. Det är hos föräldrarna som makten ska ligga, och politiker ska snarare tillhandahålla verktygen och möjligheterna än att komma med pekpinningar och bestämmelser. Vi ska i alla lägen alltid ha barnens bästa för våra ögon.

Det är mycket man måste fråga sig efter vänsterkartellens kritiska anföranden om alliansregeringen här i dag. Socialdemokraterna har regerat i tolv år, i huvudsak tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet. Varför har ni inte infört det som ni nu i opposition säger att ni vill göra och nu kritiserar? Varför har ni inte redan gjort detta?

Ska ni införa en fast, kvoterad föräldraförsäkring för alla föräldrar om ni kommer till makten? Det finns olika signaler från era olika partier. Kommer ni att ta bort vårdnadsbidraget månaden efter att ni – om det nu mot förmodan skulle bli så i nästa val – kommer tillbaka till makten?

Herr talman! För drygt ett år sedan gick vi moderater tillsammans med alliansen till val på att vara ett tydligt alternativ till den tidigare förda socialdemokratiska familjepolitiken. Vi anser att det måste ske ett införande av ett antal familjepolitiska reformförslag. Förslagen är som bekant vårdnadsbidraget, en kvalitetsförstärkning i förskolan, barnomsorgspong för att öka valfriheten och en jämställdhetsbonus, som kommer nästa år. Förutom detta finns de föräldraförsäkringsreformer som alla ivrar för här i dag. Maxtaxan är kvar. Underhållsbidragen, barnbidragen och mycket annat är kvar sedan tidigare. Detta tillsammans är en modern och flexibel familjepolitik som ger föräldrarna möjlighet att hitta den bästa lösningen för den unika familjen, för just deras barn.

Men det viktiga är inte själva moderniteten utan hur de olika förslagen kompletterar varandra, vilket verkligen leder till en rejäl valfrihet

som familjerna inte har kunnat dra nytta av förut. Planen för regeringen är att i juli nästa år införa ett för kommunerna frivilligt vårdnadsbidrag samt en jämställdhetsbonus om den i ett parförhållande som tjänar mest är hemma mer hos barnen.

Vårdnadsbidraget är förutom en valfrihetsfråga en fråga med mycket stort barnperspektiv. Genom att ge möjlighet för de föräldrar som anser att just deras unika barn behöver en nära relation till föräldrarna i tidiga år bidrar man till att barnet blir tryggare även senare i livet. Detta är ett faktum som vi varken kan eller får blunda inför. Barn är, som alla föräldrar vet, väldigt olika. Vissa är dagismogna redan efter ett år medan andra kräver en nära föräldrakontakt mycket längre för att bli trygga och harmoniska människor för resten av sina liv. Men det kan också vara sjukdomar och svåra allergier som gör att man vill ha möjlighet att hitta andra alternativ åt sina barn.

Herr talman! Alliansregeringen har hittills prioriterat att få fler människor i arbete, vilket har varit mycket lyckat och helt nödvändigt. Därför är det med stor glädje som jag nu står här och kan presentera första steget i denna familjereform som gagnar valfriheten för vanliga barnfamiljer att hitta sin bästa lösning.

Det är förutom det förut nämnda vårdnadsbidraget också en jämställdhetsbonus. Det kommer att bli max 3 000 i månaden i som mest 135 dagar. Det kommer att ge en bra morot åt jämställdheten och medverka till att barn får tillgång till båda sina föräldrar.

Det har skrivits en rad motioner av framför allt den socialistiska oppositionen inom hela området familjepolitik. En del förslag är gamla kända vänstermotioner om att föräldraförsäkringen ska göras om till individuella potter där familjen inte får fördela ledigheten fritt. Det har vi redan fått redovisat förut här i dag. Men det finns också flera andra motioner. Flera av dessa frågor är under behandling och utredning i Socialdepartementet. Därför kommer dessa motioner att få sina svar inom de närmaste åren. Därför föreslår jag att alla motioner avslås tills vidare.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag till riksdagsbeslut under utgiftsområde 12. Det gäller punkterna 36 till 61. Jag yrkar även avslag på de motioner och reservationer som har inkommit under dessa punkter.

Slutligen vill jag vara extra tydlig. Alliansregeringen har med detta förslag skapat förutsättningar för en ny och bättre familjepolitik som kommer att gynna barnfamiljerna. Det är alliansens familjepolitik. Det är Moderaternas familjepolitik, men det är framför allt barnens och föräldrarnas politik här i Sverige.

(Applåder)

Anf. 98 KALLE LARSSON (v) replik:

Herr talman! Det är fascinerande hur Lars-Arne Staxäng får det att gå ihop. Vi får höra – det är lätt att instämma i det – att det finns barn som mår dåligt, att det finns familjer som har svårt att få det att gå ihop. Så är det. Jag ägnade en del av mitt anförande åt att beskriva detta.

Men då föreslår den borgerliga regeringen nedskärningar och försämringar. Blir det då inte ännu fler barn som riskerar att må dåligt och ännu fler familjer som får svårt att få det att gå ihop? Det är den första frågan.

Prot. 2007/08:40

10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 12

Sedan skulle jag kortfattat – vi har så kort om tid i de här replikskiftena – vilja höra Lars-Arne Staxängs inställning till män, kvinnor och barn. Min uppfattning är att både män och kvinnor är föräldrar och ska ha ett obligatoriskt föräldraskap, att det är viktigt att ett barn har nära relationer till båda de personer som utgör vårdnadshavare. Det kan vara personer av samma kön, men oftast är det en man och en kvinna.

Man ska alltså inte som pappa i en familj kunna säga: Jag tjänar mest; därför blir det lättast om du, som är kvinna och tjänar mindre, stannar hemma med barnen under den längsta tiden. Den vetskapen, att kvinnan tjänar mindre, har vi trots allt.

Detta är min uppfattning. Jag vill höra vad Lars-Arne Staxäng tycker om det här.

Tycker han kanske att det är mer naturligt att kvinnor är hemma med barn? Anser han att det är så olikheterna mellan män och kvinnor ser ut? Eller finns det något annat skäl till att inte förespråka att man delar föräldraskapet lika?

Avslutningsvis tror jag faktiskt att jag för vår del kan våga mig på att gå så långt som att avge ett löfte. Vi kommer att göra allt vad vi kan för att så snabbt det över huvud taget är möjligt avskaffa vårdnadsbidraget efter regeringsskiftet, som kommer efter nästa val. Jag är rätt säker på att vi är tre partier som gemensamt har den uppfattningen.

Anf. 99 LARS-ARNE STAXÄNG (m) replik:

Herr talman! Tack för det klara svaret när det gäller det sistnämnda!

Jag hade nog inte räknat med något annat än just den här frågan som Kalle Larsson ställer när det gäller familjen, vårdnadsbidraget och det han var inne på.

Att det finns en ideologisk spärr mot begreppet familj hos ert parti är väl känt. Det gäller i synnerhet just ordet kärnfamilj. Vi har ju följt utvecklingen när det gäller er politik fram och tillbaka mellan ledarskiftena. Ni står faktiskt för – ni har gått tillbaka till det – en gammaldags planekonomisk ideologi där styrning och kvotering är vardagsmat för trilslande föräldrar som inte vill följa det här partiprogrammet.

Jag ska också ge svar på din första fråga. Vi vill att familjen i sin unika situation ska hitta den bästa lösningen för att kunna klara sin vardag. Ni vill, precis som jag har sagt tidigare, bestämma hur många månader respektive förälder ska ta ut i föräldraledighet. Det kanske inte stämmer för den enskilda familjen att göra detta. Därför måste den här valfriheten finnas, för att familjen ska kunna fungera.

Jag hoppas verkligen inte att Kalle Larsson någonsin ska få den här makten över svenska barnfamiljer.

Anf. 100 KALLE LARSSON (v) replik:

Herr talman! Det var mycket ord, men vad var det egentligen Lars-Arne Staxäng sade? Jo, han sade att han välkomnade att vi kommer att avskaffa vårdnadsbidraget. Bra, det får han gärna välkomna. Han sade att det är naturligt att den enskilda familjen väljer och bedömer hur man ska använda föräldraförsäkringen. Där skiljer vi oss åt. Så enkelt är det.

Den position Lars-Arne Staxäng här intar – och det gäller faktiskt i varierande grad nästan samtliga debattörer i den här debatten – handlar om att inte öppet vilja bryta med den maktordning som råder i samhället och i familjen och i arbetslivet.

Det lätta valet är att låta det fortsätta vara som det har varit. Det lätta valet är att låta kvinnan vara hemma, för hon tjänar mindre. Hon har ju ändå redan hunnit skaffa sig en nära relation till barnet. Den svåra vägen, men likväl den som leder såväl till ökad jämställdhet som till att ett barn får rätt till nära relationer med båda sina vårdnadshavare, är att vilja bryta med de normer och uppfattningar som säger att vissa, nämligen kvinnor, är mer lämpade att vara hemma med barn än andra, det vill säga män.

När Lars-Arne Staxäng säger att han inte vill vara planhushållare är det lätt att förstå ur ett semantiskt perspektiv, men det han i praktiken avsåger sig är ju den politiska möjligheten att påverka hur barnpolitiken ska utformas. Han överlämnar det åt normer som är formade under många århundraden. Det är beklagligt.

Jag tror inte att jag fick svar på min första fråga, nämligen hur sänkta ersättningar och mindre pengar till barnfamiljer ska göra att färre barn mår dåligt och att familjerna får det lättare att gå ihop.

Anf. 101 LARS-ARNE STAXÄNG (m) replik:

Herr talman! Kalle Larsson tar upp ett par frågor, men han svarar egentligen inte på det huvudsakliga. Det han framför är att rättvisan eller jämställdheten går över barnperspektivet. Det är ju ur barnperspektivsynpunkt som just frivilligheten och valfriheten måste finnas.

Det är viktigare för Kalle Larsson och hans vänsterparti med kvoterings- och andra tvångsmedel för att uppnå just partiprogrammet än att vanliga föräldrar ska få sin vardag och ekonomi att gå ihop. Det ser ju så olika ut. Det ser inte lika ut för några av oss. Fortfarande finns ca 71 procent av Sveriges barn i den av Vänsterpartiet så illa omtyckta kärnfamiljen. Kärnfamiljen är däremot en upphöjd och viktig funktion i världen, enligt FN, för att minska fattigdomen och annat elände.

Anf. 102 JASENKO OMANOVIC (s) replik:

Herr talman! Det var ganska roligt att få höra Lars-Arne. Frågan om vårdnadsbidraget måste jag besvara direkt. Frågan var om vi skulle avskaffa det om vi får makten 2010. Självklart ska vi avskaffa det! Varför ska vi skilja oss från hela Europa, från hela den civiliserade världen? Varför ska vi göra det när alla vet att detta inte är någonting bra, när alla vänder det ryggen? Varför ska vi ha vårdnadsbidraget? Självklart ska vi avskaffa det – absolut.

Men vad är egentligen familjen för Lars-Arne? Hur ser den ut? Det skulle jag vilja ha ett svar på om det går. Hur ser en familj ut för Lars-Arne och Moderaterna?

Lars-Arne pratar även om bostadsbidraget. Moderaterna vill avskaffa bostadsbidraget. Det står i partiprogrammet. Vad tycker Lars-Arne Staxäng? Ska vi ha kvar bostadsbidraget, eller ska vi avskaffa det?

Man har nu tagit ett första steg till det. Lars-Arne nämner alliansen. Alliansen innebär att det är flera partier som tillsammans bestämmer. Men vi ser att det bara är moderater som bestämmer, tyvärr, för de andra.

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 12

Anf. 103 LARS-ARNE STAXÄNG (m) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret, Jasenko. Jag vill också gärna ha ett svar om kvoterad föräldraförsäkring. Står ni för den? Har du möjlighet att ge svar i ditt nästa anförande?

Hur ser familjen ut? Det är precis som jag sade i mitt anförande. Den kan se väldigt olika ut. Den kan se ut som en gammal klassisk kärnfamilj med mor och far, men den kan se annorlunda ut också med en massa olika konstellationer. Det viktiga är – det är min bestämda tro – att det finns en trygghet runt barnet. Det ska vara både manliga och kvinnliga förebilder i olika konstellationer. Det kan vara farföräldrar, morföräldrar, en massa personer runt om. Så ser en familj ut. Det är inte bara den klassiska kärnfamiljen. Den kan se olika ut.

Det är därför vi vill ha bostadsbidraget på samma ställe som de övriga här. Vi ser det som en del av familjepolitiken, det är riktigt. Det är en viktig del i familjepolitiken.

Jag tänkte också tala om för dig, eftersom du tog upp det, att familjebegreppet är djupt rotat. Det betyder ytterst en familjerelation som finns och bryr sig även när inga andra samhällsinstitutioner har tid och kraft, som finns även när det är ob-tid eller när människor är sjuka, som finns även om allt annat har försvunnit i ett samhälle. Det är just därför FN har satt upp familjebegreppet som så viktigt för att bekämpa fattigdom och annat elände.

Anf. 104 JASENKO OMANOVIC (s) replik:

Herr talman! Jag instämmer med Lars-Arne. Familjen är jätteviktig. Det är viktigt att familjen känner sig trygg, att det finns jobb för föräldrarna. Vi skapade 153 000 på ett år i ökad sysselsättning, i förhållande till era 81 000. Det gäller att man känner att man är trygg både när man har jobb och när man inte har jobb. Föräldrarna ska inte känna sig piskade utan ha tryggheten i att kunna ta hand om sina barn. Jag håller med dig, Lars-Arne. Familjen är viktig. Föräldrarna är viktiga för barnen, de allra viktigaste. Därför ska föräldrarna ha en trygghet att luta sig mot som samhället ska stå för när det börjar darra under benen.

När det gäller kvoteringen lät det intressant. Med nöje ska jag upplysa Lars-Arne om att föräldraförsäkringen redan är kvoterad. Det finns två månader som är avsedda för pappan. Så den är redan kvoterad, om du inte visste det tidigare.

I Tyskland har det på mindre än två år gått från 0 till 10 procent när det gäller att papporna använder tiden. Trots att företagarna i Tyskland är emot det finns det många pappor som önskar att vara med sina barn. De vill ge barnen den trygghet som du pratar om. De vill vara med när barnen växer. Självklart vill även pappor i Sverige det.

Anf. 105 LARS-ARNE STAXÄNG (m) replik:

Herr talman! Det sista är självklart. Det är viktigt att hela tiden se det ur barnsynpunkt. Det är bra för ett barn att träffa både sin mamma och sin pappa.

Men jag fick egentligen inget riktigt svar på om ni är för full kvotering eller inte. Jag vet redan att det finns två månader här i Sverige. Det har man även infört i Tyskland.

Det har varit ologiska angrepp på framför allt vårdnadsbidraget men också på alliansens familjepolitik som helhet. Jag säger att det är ologiskt, för den ligger i botten för att man ska kunna få ett tydligt barnperspektiv.

Det har också varit angrepp tidigare i interpellationsdebatten om pensionsfrågan och vårdnadsbidraget om att vårdnadshavaren inte får någon pensionspoäng. Det har funnits bland annat från er gruppleddare.

Det finns en barnpensionspeng som vi betalar in varje år. Nästa år är den 4 833 000 000. Så den frågan försvinner.

Det är ologiskt. Först kritiserar ni att det inte går att leva på vårdnadsbidraget. Du var inne på det i ditt anförande. Sedan beklagar ni – har gjort det många gånger tidigare och så även i dag – att ensamstående inte kan utnyttja det. Det måste nästan vara höjden av inkonsekvens. Å ena sidan går det inte att leva på vårdnadsbidraget, å andra sidan beklagar ni att ensamstående inte kan ta del av det.

Anf. 106 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att berätta för Lars-Arne Staxäng som pratade om socialister som hade väckt motioner att jag är miljöpartist, inte socialist. Däremot samarbetar jag väldigt bra med både Vänsterpartiet och Socialdemokraterna. Vi har lagt fram ett antal förslag där vi har höjt golvet i föräldraförsäkringen, och vi byggde ut föräldraförsäkringen med ytterligare en pappamånad under förra mandatperioden. Jag vill bara påminna om att sådana reformer har gjorts.

När det gäller jämställdhetsbonusen kan den vid en första anblick se bra ut, men vad är syftet med jämställdhetsbonusen? Vad är det man vill uppnå? Få fler pappor att ta ut ledighet, hoppas jag. Men redan i dag är det de med höga inkomster som tar ut fler pappadagar än män med lägre inkomster. Så om man verkligen vill nå det målet undrar jag om det är rätt medicin.

Hur ska ni ge de barn tillgång till sina pappor som har pappor som inte tjänar lika mycket? Det handlar om de pappor som ligger i inkomstlägen mellan 18 000–22 000. De har med det här förslaget inte någon större möjlighet. Om man tittar på statistiken finns det två hopp när det gäller pappor som har börjat ta ut fler dagar. Det är när den första pappamånaden infördes, och det är när den andra pappamånaden infördes. Det kanske är dags se att det finns andra bättre sätt att göra det här på.

Det pratades här förut om en god ekonomisk levnadsstandard för barnfamiljer, men familjer med barn och utan barn har ju olika förutsättningar. Varför vill man då ändra på målet? Vill ni inte ta till er den folkhälsoforskning som finns?

Anf. 107 LARS-ARNE STAXÄNG (m) replik:

Fru talman! Jag noterar detta. Jag ska försöka svara på frågorna. Mer pappa – ja, självklart. Men om man gör det i form av kvotering kan det slå fel i de enskilda familjer där de inte har möjlighet. Det kan arbetsmässigt vara omöjligt för någon av parterna. Så därför ställer jag samma fråga till Gunvor G Ericson som de övriga: Är ni för kvotering av föräldraförsäkringen fullt ut?

En annan fråga som jag fick av Gunvor G Ericson är om målet är ändrat. Det föreslås ju från alliansregeringen att man ska ändra målet. Nu

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 12

är det ensidigt fokus på skillnaden i ekonomisk standard mellan hushåll med och utan barn, medan man enligt den nya skrivningen från alliansregeringen vill jämföra inom familjeområdet.

Alliansregeringen har föreslagit detta, för det är egentligen ett mer relevant sätt att jämföra. Man måste titta på det relativa begreppet familj och olika typer av familjehushåll och se till att barnen får en basinkomst. Att hela tiden jämföra med andra hushållstyper i samhället blir väldigt konstigt.

Anf. 108 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Det var ett mycket intressant klargörande. "Det relativa begreppet familj". Är det också två pappor med två barn? Är det tre föräldrar med två barn? Vad är en familj?

Vi måste ha en syn där även andra politikområden vävs in i detta. Vi måste kunna se samhället som en helhet med goda och jämlika villkor för alla. Barn ska också ha rätt till trygga uppväxtvillkor. Trygga och goda uppväxtvillkor är ett av målområdena i folkhälsopolitiken, något som jag har pratat mycket om i debatten här i dag.

Hur ska man då kunna uppnå detta? Jo, man måste se på hela samhället. Eller ska familjer som består av två vuxna utan barn ha en högre standard än familjer med barn? Är det Moderaternas mål?

Angående kvotering sade jag i mitt inledningsanförande att vi är för en kvotering som innebär en tredelad föräldraförsäkring med sex månader till mamman, sex månader till pappan och sex månader som kan tas ut på det sätt som familjen själv önskar.

Att överlåta föräldrapenning har vi också föreslagit, men det har ni sagt nej till. Vi har lagt fram förslag om att man ska kunna överlåta föräldrapenningen så att någon annan kan ta ut dagar om inte föräldrarna kan göra det själva, till exempel för tillfällig vård av barn om man är ensamstående och själv råkar vara sjuk. Men det har ni sagt nej till.

Anf. 109 LARS-ARNE STAXÄNG (m) replik:

Fru talman! Jag ska försöka sammanfatta svaret på frågorna.

Det är viktigt att familjerna får en inkomstförstärkning och att de också får del av höjningen i samhället i övrigt. Enligt den statistik som också finns med i vår proposition har ensamstående med barn fått en 10-procentig ökning av levnadsstandarden de senaste fem åren. Sammanboende har fått 14 procent. Detta finns med i texten.

När vi talar om familjepropositionen låter det på oppositionen som att det ska bli försämringar. Om vi tittar på helheten är det i stället förbättringar som alliansen lägger till. Vi har i princip kvar det gamla paketet med föräldraförsäkringar. Det är ingen som har föreslagit några ändringar annat än att man går ned och lägger sig på 7,5 basbelopp som förut. Kommunerna får införa ett vårdnadsbidrag om de vill. Jämställdhetsbonusen kommer. Barnomsorgspengen och förstärkning av kvaliteten i förskolan finns där.

Man borde tycka att det är bra att det finns ett större kartotek att välja ur för de vanliga barnfamiljerna.

Fru talman! Det är oerhört intressant att man kan lägga ned så många ord och så mycket energi och våltalighet på att förfasa sig över att föräldrar får flexibilitet och möjlighet att själva bestämma mer över hur man ska ta hand om sina barn. Jag måste säga att det är oerhört intressant!

I det här avsnittet behandlar vi familjernas och barnens trygghet. *Barnens* trygghet, vill jag verkligen poängtera. Familjepolitiken syftar nämligen till att underlätta för familjerna och för barnen. Det ska bli bättre för våra barn. För att det ska bli verklighet behövs en kursändring i familjepolitiken. Det vi kan ändra på här och nu är faktiskt de ekonomiska incitamenten. Det är dessa vi i socialförsäkringsutskottet rör över.

Men det som är grundläggande för alltihop är just det mål som har diskuterats. Det innebär att familjer med barn, oavsett antal, jämförs med samma grupp. Annars kan ju faktiskt målet lura oss till att tro att *alla* familjer har fått det bättre, om man jämför med det tidigare målet.

Jag ser med tillfredsställelse fram emot att förverkliga denna kursändring som nu är annonserad och föreslagen i betänkandet. Jag menar i första hand vårdnadsbidraget och, givetvis, jämställdhetsbonusen. Jag skäms inte ett ögonblick för att stå här i talarstolen och säga att det var 1964 som Centerpartiet för första gången, inte i den här kammaren men ändå i kammaren, föreslog att man skulle inrätta ett vårdnadsbidrag.

Det har flutit oerhört mycket vatten under broarna sedan 1964, men nu är vi här. Jag ska också erkänna att mina första politiska steg togs i mitten av 80-talet. Det första jag uppmärksammades för bland annat i medierna var att jag i Enköpings kommunfullmäktige motionerade om att ett kommunalt vårdnadsbidrag. Å Centerns vägnar är jag glad att detta nu blir möjligt.

Ungdomar mår dåligt. Det har vi hört tidigare. Det leder till problem med våld och kriminalitet i samhället. Det innebär för mig att föräldrarna måste ta ett större ansvar för sina barn och deras uppföstran och inte överlämna ansvar för barnen till samhället. Detta är något som vi i Centern tänker jobba vidare med och utveckla.

Men nu handlar det om vårdnadsbidraget. Jag förmodar att oppositionen har tagit del av det förslag som nu finns om hur vårdnadsbidraget ska utformas. Det innebär att man inser att familjer med barn har olika möjligheter, beteenden och behov under den tid barnen är små. Alla barn är inte stöpta i samma slev och en form av utrymme eller barnomsorg passar inte alla. Vilka är bättre än föräldrarna på att se barnens behov?

Förslaget om vårdnadsbidrag innebär *inte* att man måste stanna hemma för att få del av det, utan det innebär att även den som inte använder sig av kommunal barnomsorg ska kunna få ta ut vårdnadsbidraget om man jobbar heltid. Så säger förslaget. Det betyder alltså – lyssna noga nu – att man kan bekosta en annan form av barnomsorg. Varför skulle det inte få vara möjligt för en förälder att själv kunna bestämma över hur man vill ha barnomsorgen?

Vårdnadsbidraget är en frivillig åtgärd för kommunerna. Det innebär inte på något sätt att man tar bort det kommunala självstyret, utan det är väl tillgodosett i sammanhanget. Kom nu inte från oppositionen och säg att detta bara gynnar de rika! Om vi tittar på hur man utnyttjade – nyttjade, tog del av – vårdnadsbidraget som vi hade en kort tid 1994 var det

två tredjedelar av barnfamiljerna med barn mellan ett och tre år som tog del av det. Det var 1994 med Bildt-regeringen.

Den socialdemokratiska regeringen avskaffade detta omedelbart. De tog bort självbestämmandet från familjerna. De tog bort flexibiliteten i barnomsorgen, och jag beklagar det.

Nu ska vi inte se vårdnadsbidraget som en enskild familjepolitisk ekonomisk reform, utan vi måste koppla den till jämställdhetsbonusen – det är det intressanta – och till de andra två områdena som Lars-Arne Staxäng nyss sade också hör ihop med familjepolitiken. Med jämställdhetsbonusen är det meningen att om den som tjänar minst går ut i arbete och medverkar till att den som tjänar mest är hemma och tar hand om barnen ska den som är ute och jobbar få en större inkomst. Det är det som medverkar till att vi ska få en helt annan möjlighet för till exempel den med lägst inkomst – som vi alla säger är mammorna.

Jag tror att det var Gunvor G Ericson som poängterade att det inte är familjepolitiken, föräldraförsäkringen, som skapar jämställdhet inom arbetsmarknaden. Det är inte socialförsäkringssystemet som ser till att våra inkomster blir lika. Jag sade så förra året, och det ifrågasattes. Det är arbetsmarknadens parter som bär ett oerhört stort ansvar för att vi ska få jämlika löner, inte socialförsäkringssystemet.

När föräldrarna separerar är det meningen att de ska styra sina liv så att de tillsammans kan ta fortsatt aktiv del och aktivt ansvar för sitt barn, även om föräldrarna bor på olika ställen. Vi har i Sveriges riksdag bestämt att det i första hand är mamman som ska få barnbidraget om föräldrarna inte är överens. Det här är något som jag och Centern kan ifrågasätta. Jag ser med andra ord fram emot det som står i betänkandet om att tillsätta en utredning om hur bidragen styr familjernas liv. Det har förannonserats att en bidragsutredning ska tillsättas. Det är viktigt att vi får se om bidragen till familjerna gynnar, missgynnar eller påverkar – och i vilken riktning – hur barnfamiljerna har det. Jag hoppas verkligen att den utredningen tillsätts snart. Det går inte att göra allt på en gång, men jag hoppas och föreslår att den ska komma snart.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 111 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Det är möjligt att det inte var Solveig Zanders avsikt, men jag väljer ändå att ta till mig av berömmet för vältalighet. Hon nämnde att vi i oppositionen var så värtaliga i vår argumentation. Jag tror att det stämmer. Jag kan dessvärre inte återgälda berömmet. Det är inte lite bristande logik bakom det vi nu får höra från talarstolen.

Faktum är att Solveig Zander just från riksdagens talarstol sade att i alla fall en av orsakerna till att det finns våld i samhället och att ungdomar mår dåligt är den kommunala barnomsorgen och förskolan. Det är ett smått häpnadsväckande påstående. Det är möjligt att det var ogenomtänkt, att det inte var det som Solveig Zander syftade på när hon sade att vårdnadsbidraget öppnar för minskat våld i samhället och att man ska få det bättre i allmänhet. Då får hon i så fall chansen att klargöra att hon inte har några sådana synpunkter på personalen i den kommunala barnomsorgen och förskolan, det vill säga att de skulle uppmuntra till kriminalitet och våldsbrottslighet.

Vi är väl medvetna om, fru talman, att det finns möjlighet för den som så önskar att fortsätta att arbeta heltid, ta ut vårdnadsbidraget och ge det till någon annan. Vem är den andre? Vi har sett exempel i andra länder på hur detta utnyttjas. Det är barnflickor vi talar om. Solveig Zander behöver inte gå tillbaka till 60-talet. Hon får gå längre tillbaka än så för att hitta det samhälle som vi i så fall är på väg att skapa i Sverige igen. Vilka pensionspoäng får man då? Vilka karriärmöjligheter har man då? Vilka möjligheter har man att klättra i lönestegen om man är barnflicka hos någon eller själv som kvinna tar ut vårdnadsbidraget och stannar hemma? Vad säger Solveig Zander till den som efter 15 år, 10 eller 5 år inser att man har förlorat mycket av sin position på arbetsmarknaden?

Anf. 112 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Fru talman! Man tar alla tillfällen i akt till att sänka något, till att se negativa effekter, till att säga att den familjepolitik som vi vill förändra leder till alla tänkbara negativa effekter i vårt samhälle.

Något som måste sägas är att den politik som den socialdemokratiska regeringen tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet har drivit de senaste 15 åren har bidragit till att vi har det samhälle vi har i dag. Det stämmer i allra högsta grad. Det är det som har medverkat till att det ser ut som det gör för många ungdomar i dag.

Då måste vi hitta ett nytt sätt, något som möjliggör och förändrar. Det ska bidra till att barnen får det bättre. Jag måste uppriktigt sagt säga att jag inte tror att maxtaxan eller att alla barn ska vara inom den kommunala barnomsorgen bidrar till att vi får en förändring i vårt samhälle. Det har vi inte fått. Tvärtom.

Kalle Larsson besökte mig för att säga fel, och jag kan själv inte återge vad du påstår att jag har sagt. Jag menar – och det har jag sagt med all önskvärd tydlighet – att föräldrarna ska, på ett helt annat sätt än vad som har varit möjligt nu, kunna påverka barnomsorgen själva.

Nu hinner jag inte svara på frågan om vilka som ska ta hand om barnen.

Anf. 113 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Det vet vi redan. Det blir i första hand kvinnor som kommer att vara hemma. I de fall vårdnadsbidraget överläts till någon blir det en annan kvinna som kommer hem och vårdar barnet i hemmet. Det finns flera negativa effekter för dels den enskilde som har ett sådant arbete under en period eller hela sitt liv, dels för den kvinna som under en period är hemma med barnet på det sättet. De förlorar lönesteg, möjligheter att få bättre positioner på arbetsplatsen och pensionspoäng. Det är den situation som Solveig Zander och regeringens förslag placerar kvinnor i.

Dessutom är det här ett problem för det enskilda barnet. Låt oss se det här ur barnets perspektiv. Barn har ett behov av och mår bra av att möta andra barn, att socialiseras inte i den socialistiska bemärkelsen som Solveig Zander nu möjligen uppfattar detta som och blir negativt inställd till utan att lära sig att umgås med – ett mer vardagligt uttryck – andra barn. Det är en positiv sak för ett barn att få många relationer med andra barn och vuxna än bara de som befinner sig i den allra närmaste kretsen. Det är en stor fördel för samhället att det fungerar så.

Solveig Zander ska få ytterligare en möjlighet att förklara vad hon menade när hon pratade om samhällsutvecklingen. Hon sade att den har varit negativ under så många år. Nu ska vi vända samhällsutvecklingen. Det ska bli mindre våld i samhället, och barn och ungdomar ska börja må bättre. Ett viktigt medel i processen, om jag förstod det rätt, är vårdnadsbidraget.

Kan Solveig Zander tydligt och klart förklara på vilket sätt detta skulle gå till? På vilket sätt ska vårdnadsbidraget göra att ungdomar mår bättre än tidigare, att barn ska få det bättre? Kan du samtidigt slänga in några formuleringar som förklarar varför ni på samma gång skär ned inom föräldraförsäkringen? Hur gör det att barn mår bättre?

Anf. 114 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Fru talman! Det är oerhört intressant att lyssna på Kalle Larsson; det måste jag verkligen säga. Man kan undra om vi lever i olika världar, jag och Kalle Larsson. Jag har barn. Jag vet inte om Kalle Larsson har det.

Det finns olika former av dagis, till exempel. Det finns personaldrivna och föräldradrivna dagis och andra former. En utveckling av det innebär inte att man har en barnflicka hemma hos sig. Man kan ju bidra på olika sätt till att utveckla alternativen inom barnomsorgen och på det sättet göra att föräldrarna blir mer delaktiga i den barnomsorg som finns.

Det är viktigt att poängtera det jag sade, men jag förstår att Kalle Larsson inte vill lyssna på det: Man kan ta ut vårdnadsbidraget även om man jobbar heltid. Det är viktigt, för då kan man använda de pengarna till att betala barnomsorgen, precis som jag sade. Men det gäller inte den kommunala, utan en annan form. Detta är viktigt för mig; det vill jag verkligen hävda.

Det är också viktigt att se att samhället i dag förändras. Därför kan man inte jobba med de förslag som man har haft hittills. Man kan inte stå fast vid saker och ting som man ser inte fungerar. Uppenbarligen gör det inte det med den familjepolitik vi har i dag. Annars skulle alla barn må oerhört bra. Vi skulle inte ha det scenario vi har ute på gator och torg om det vore så förskräckligt bra med den familjepolitik vi har i dag. Nu gör vi ett försök till en förändring. Jag är övertygad om att det kommer att bli bättre.

Anf. 115 JASENKO OMANOVIC (s) replik:

Fru talman! Det var intressant att lyssna på Solveig Zander. Jag måste börja med att säga att jag uppfattade det hela exakt likadant som Kalle när det gäller kriminaliteten och vårdnadsbidraget, så det kan inte vara någon slump. Jag tror också att det är fler som har uppfattat exakt samma sak när du nämnde att om barn inte går i förskola blir det förmodligen bättre – mindre våld och kriminalitet. Men nu har du förklarat dig lite grann, så vi ska inte gå in på det där.

I mitt anförande sade jag att vi har en socialminister som drömmer sig bort till 60-talet. Nu ser vi att vi också har riksdagsledamöter som drömmer sig bort till 60-talet och vill vrida Sverige tillbaka dit med vårdnadsbidraget. Det är intressant. Barnens trygghet är alltså vårdnadsbidraget. Så sade du ungefär, men kanske inte ordagrant.

Barnens trygghet är först och främst trygga föräldrar. Det är det som är det första som bygger upp barnens trygghet. Barnen ska ha trygga föräldrar som inte behöver känna sig piskade av en majoritet i riksdagen som raserar den trygghet som de har.

Socialministern säger att syftet med vårdnadsbidraget är att öka valfriheten för de föräldrar som önskar mer tid med sina barn. Nu säger Solveig Zander att det handlar om att köpa sig annan barnomsorg. Vad menar Solveig? Är det någonting helt annat än vad socialministern menar?

Anf. 116 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Fru talman! Om man vill missförstå och vända det ena ordet mot det andra lyckas du bra i den argumentation och retorik som du har, Jasenko. Det vill jag verkligen påstå.

Det jag försökte förmedla till er var att vårdnadsbidraget inte bara innebär att vara hemma. Det innebär också att kunna välja. Det är precis det som socialministern och jag är fullkomligt överens om.

Det är oerhört viktigt att vi har trygga föräldrar, Jasenko. Då handlar det om att medverka till att föräldrar har jobb och att föräldrar kan försörja sig och sina barn. Det är oerhört viktigt. När man nu tittar på hur det ekonomiska utslaget var under den socialdemokratiska regeringen såg vi att några som förlorade under den perioden, från 1995 till 2006, var ensamstående kvinnor med barn. Det hade ni kunnat göra någonting åt, när ni nu pratar om trygga föräldrar i det här sammanhanget. Jag tror att det var 10 procent som deras inkomst minskade med.

Vi säger nu att vi vill ändra målet. I målet kan man tycka någonting annat när man jämför med alla föräldrar. Då upptäcker man inte enskildheterna. Det är därför det är viktigt att formulera om målet, där man tittar på barnfamiljer över huvud taget. Då upptäcker man sådana här avvikelser. Det är viktigt.

Jag vill upprepa det som Lars-Arne Staxäng frågade dig och Socialdemokraterna om. Vill ni kvotera föräldraförsäkringen fullt ut från Socialdemokraternas sida?

Anf. 117 JASENKO OMANOVIC (s) replik:

Fru talman! Jag måste börja med att säga detta till Solveig Zander: Det innebär alltså att man ska kunna köpa sig en barnflicka hemma om man vill ha mer tid för barnen så att någon annan än förskolan tar hand om barnen. På förskolan kanske det finns invandrarbarn eller barn som inte kommer från sociala umgänge som ens egna barn. Därför ska man kunna köpa en barnflicka till hemmet, så att barnen inte ska umgås med de andra barnen. Då får de inte se vilka andra barn som finns i vårt samhälle, och de får inte värderingar som är gemensamma med andra barn. I stället formar man barnen utan att de får se hur Sverige ser ut. Det är den vägen ni väljer.

Solveig Zander nämner ensamstående föräldrar. Visst – de hade de minsta marginalerna 1995 när vi tog över ett Sverige i ekonomiska ruiner efter er. De som hade de minsta marginalerna fick förstås mest stryk, tyvärr. Om man har tagit över en sådan ekonomisk ruin efter er får man bara beklaga att det är så. Men nu får du själv svara på varför ni gjorde Sverige till en ekonomisk ruin under de tre år som ni regerade.

Jag har ett förslag till Solveig Zander. Det gäller delat barnbidrag. Varsågod, yrka på reservation 49! Nu har du din sista replik. Rösta på delat bidrag! Det finns ett förslag. Du ville ha det.

Anf. 118 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Fru talman! Det är så intressant att lyssna på Jasenko Omanovic. Han säger nu att ni fick överta det här efter den borgerliga regeringen i början på 90-talet. Då var det de ensamstående kvinnorna med barn som drabbades mest av den politiken. Ni hade många år på er att rätta till det. Men det gjorde ni inte. Det vi kunde åstadkomma och som du påstår var så negativt på tre år lyckades ni inte sedan rätta till på alla år. Jag beklagar verkligen att ni har den handlingsförklaringen inom socialdemokratiet.

Jag hoppar inte på första bästa förslag, utan jag vill se en helhet. Det har jag sagt tidigare i debatten i dag. När det gäller hur bidragssystemet påverkar barnfamiljerna handlar det inte bara om delat barnbidrag. Det handlar om alla de bidrag som vi ger till barnfamiljerna. Jag vill se en helhet för hur det slår – inte bara för ensamstående utan för en-, två- och trebarnsfamiljer, för dem som lever tillsammans med sina biologiska föräldrar och för dem som inte gör det.

Det är därför jag i dag inte är mogen för att tillstyrka vare sig det ena eller det andra. Eftersom utredningen om hur bidragen slår inte är tillsatt än hoppas jag att jag med all önskvärd tydlighet i dag har sagt att jag hoppas att utredningen kommer till.

Anf. 119 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Det är bra att Solveig Zander håller med om att lika löner har stor betydelse för jämställdheten och att arbetsmarknadens parter har ansvar för lika löner. Men ser inte Centerpartiet att socialförsäkringens utformning, till exempel när det gäller föräldrapenningssystemet, påverkar spelreglerna på arbetsmarknaden? Om styrsystemen är sådana att kvinnor förväntas ta ut föräldraledighet påverkar det lönesättningen. Håller inte Centerpartiet med om det?

Jag lyssnade på det förra replikskiftet om vårdnadsbidraget, och jag måste säga att blir förvånad. Det är alltså inte barnen som ska få mer tid med sina föräldrar, utan man ska kunna få statliga bidrag för att köpa barnflickor. Var inte ni emot bidrag? Jag förstår inte logiken i det här.

I sitt inledningsanförande sade Solveig Zander att vi som regerade tidigare hade haft chansen att genomföra reformer i 15 år. Jag vill påminna mig att det fanns ett annat parti som stödde den socialdemokratiska regeringen 1994–1998. Miljöpartiet stödde regeringen från 1998. Jag har för mig att det satt centerpartistiska ledamöter i Finansdepartementet under en viss tid. Var de inte med och påverkade regeringens ekonomiska politik?

Anf. 120 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Fru talman! Ja, jag skäms inte för att Centerpartiet tog ett ansvar för att Sverige skulle komma på fötter ekonomiskt, Gunvor Ericson. Men när ni blev marionetter till den socialdemokratiska regeringen hade ni möjligheter att driva på för att förbättra för dessa ensamstående kvinnor som vi nu diskuterar. Det gjorde ni verkligen inte.

Jag har tagit del av era reservationer. Om jag har förstått dem rätt, och det tror jag att jag har, skriver ni där att ni inte stöder alliansregeringens förslag på det här området. Ni tycker inte att man ska jaga fuskare, står det. Då undrar jag om du, Gunvor Ericson, tycker att det är rätt att man tar ut delar av föräldraförsäkringen om man är hemma utan att ens barn är hemma. Man tar ut det för att man själv vill göra någonting annat. Tycker inte du att det är bra att alliansen medverkar till att ett sådant felaktigt uttag inte ska ske och att man använder pengarna på rätt sätt så att de kommer barnfamiljerna eller välfärdssystemet till del? Är ni även emot att försöka få fram personer som fuskar?

Anf. 121 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Nu svarade inte Solveig Zander på mina frågor utan ställde frågor om fusk. Jag förstår faktiskt inte vad Solveig Zander menar. I ena stunden pratar hon om att man inte ska få ta ut föräldrapenning om man är hemma eller om man vill göra någonting annat, och i nästa sekund säger hon att vårdnadsbidrag ska kunna tas ut av de föräldrar som vill överlämna barnomsorgen till någon annan och göra någonting annat. Jag förstår inte den logiken. Man ska alltså få statliga bidrag för att köpa barnomsorg någon annanstans ifrån. Det viktiga är tydligen att man inte är på dagis. Jag förstår inte vad detta betyder.

Jag förstår faktiskt inte, uppriktigt sagt, vad Solveig Zander frågade om i sista meningen.

Men däremot uppmärksammar jag att jag inte fick svar på frågan om socialförsäkringssystemet påverkar spelreglerna på arbetsmarknaden och därmed möjligheten till jämställda löner.

Det finns folkhälsoforskning. Solveig Zander var tidigare i debatterna i dag en varm förespråkare för forskning. Det är jag också. Det har gjorts en mycket intressant studie på den nordiska modellen med ett generellt stöd till barnfamiljer vid forskningsinstitutet Chess på Karolinska. Det är ett forskningssamarbete mellan flera länder i världen som leds av FN. Det visar tydligt att generella stöd ger låg spädbarnsdödlighet. Är inte Solveig Zander för de generella stöden?

Anf. 122 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Fru talman! Vad jag förstår har jag inte sagt någonting om att vi ska ändra föräldraförsäkringen på något annat sätt än att vi nu också vill införa vårdnadsbidrag och jämställdhetsbonus. Det är ett komplement till den föräldraförsäkring som finns nu och som ni lovprisar så mycket.

Jag tycker att jag tydligt har förklarat, och det gjorde Lars-Arne Staxäng också, att vårdnadsbidraget handlar om att föräldrar ska få möjlighet att själva bestämma mer över hur barnomsorgen ska se ut. Man behöver inte ta ut vårdnadsbidraget om man inte vill och om man tycker att det är bra som det är. Med vårdnadsbidraget får familjerna en chans till att själva bestämma över hur barnomsorgen ska se ut. Vad är det för fel? Vad är det för fel med att människor själva får bestämma över sin vardag? Varför är ni så oerhört mycket emot att man får bestämma mer själv?

Jag vet att föräldrar är fullt kapabla att själva ta ansvar för sina barns barnomsorg eller omsorg över huvud taget. Då är det väl inte fel om man väljer att vara hemma helt eller på deltid eller låter barnen vara i barnom-

sorg. Ni får det att låta så att det är totalt fel när man själv får bestämma över hur man ska ta hand om sina barn. Jag delar definitivt inte den uppfattningen.

Anf. 123 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Familjepolitiken är ett väldigt viktigt och väldigt intressant område. Det är också väldigt ideologiskt intressant. I familjepolitiken ska vi försöka förena väldigt många olika värderingar som ibland, när man tänker snabbt, kan tyckas stå delvis emot varandra.

För det första ska vi naturligtvis försöka säkra barnens trygghet och deras möjligheter till en positiv utveckling. Där tangerar familjepolitiken förskolepolitik, skolpolitik, barnhälsovård med mera.

Sedan har de flesta av oss någon slags uppfattning om att föräldrarna själva ska ha ett inflytande över hur de vill ordna sin vardag och hur de vill kombinera arbete, barn och ledighet.

Slutligen ska familjepolitiken också garantera att män och kvinnor får samma möjligheter att forma sina liv.

Jämställdheten är av tradition en viktig politisk fråga för oss i Folkpartiet sedan liberaler arbetade för jämställdhet i mitten av 1800-talet. Vår utgångspunkt är att vi inte vill ha några strukturer i samhället som gör att kvinnor och män har olika förutsättningar för att kombinera arbete och barn.

Vi tycker också att det är viktigt att utgå ifrån att familjer kan se olika ut. Det kan vara ensamma föräldrar med barn, föräldrar som är två män eller två kvinnor med barn. Familjepolitiken måste successivt utveckla en politik som täcker alla typer av familjer.

När vi i allianspartierna före valet började diskutera familjepolitiken hade vi – vi är ju fyra olika partier – delvis olika utgångspunkter, men samtidigt hade vi en gemensam grundsyn att öka de enskilda människornas och de enskilda familjernas valfrihet. Resultatet av allianspartiernas diskussioner blev väldigt bra, tycker jag. Vi har presenterat fyra tunga inslag i den framtida familjepolitiken. Det är utvecklingen av en förskola med hög kvalitet, en barnomsorgspeng för ökad valfrihet, jämställdhetsbonus och vårdnadsbidrag.

Det här innebär att vi nästa år kommer att få se en satsning på en mer pedagogiskt förstärkt förskola och större möjlighet att välja barnomsorg. Redan i årets budgetunderlag har vi konkreta förslag om vårdnadsbidrag och om jämställdhetsbonus.

Då kommer vi tillbaka till frågan: Hur ska vi uppnå jämställda förutsättningar i familjepolitiken? Det kan, när man tittar snabbt på det, tyckas att olika principer står mot varandra. Människor ska få bestämma själva, tycker vi, men vi vet som sagt att det finns strukturer som gör att kvinnor hellre avstår från arbete än män. Det finns sådana inbyggda sociala strukturer.

Samtidigt vet vi att barn mår bra av kontakt med båda föräldrarna. Det har också skett en utveckling. År 2000, för sju år sedan, var det 12 procent av männen som tog ut föräldraförsäkring i riktig utsträckning. År 2006 var det faktiskt 21 procent. Vi har sett en förändring.

För mig blir det, utifrån en liberal ideologi, en avvägning mellan att låta individen bestämma och samtidigt uppmuntra jämställdhet, med morot, inte bara med piska.

Vi har infört pappamånaderna. Bengt Westerberg införde dem. Vi är överens om att de ska vara kvar. Men där tycker vi att det räcker med kvotering.

Jämställdhetsbonusen, som vi nu är överens om, tvingar ingen men ger uppmuntran. Den enkla grundprincipen är att för varje föräldraledig dag som delas lika blir bonusen max 100 kronor. Sammanlagt kan man, om man har en månadsinkomst på 6 000 kronor och delar helt lika, öka sin föräldraförsäkringsinkomst med 13 500 kronor.

Jämställdhetsbonusen uppmuntrar både mammor och pappor att ta aktivt ansvar för barnen. Det är naturligtvis bra. Det vet vi. Det är inte bara för föräldrarnas skull, utan det är bra för barnen också att ha kontakt med båda föräldrarna. Vi vet också att om det blir en mer lika återgång till arbetet motverkar det löneskillnader mellan män och kvinnor, och det stärker kvinnors förankring i yrkeslivet.

Jag tycker att det här är en bra avvägning mellan att uppmuntra jämställdhet i föräldraansvaret och samtidigt inte låsa föräldrarna vid en stenhård kvotering där de tvingas dela föräldraförsäkringen till hundra procent.

Vi har hört att Vänsterpartiet vill ha en strikt individualiserad föräldraförsäkring. Däremot har vi ännu inte fått reda på vad Socialdemokraterna och Jasenko Omanovic tycker i denna fråga. Jag är väl den tredje som frågar om detta i den här debatten. Jag tror att de andra har frågat två gånger i repliker och så vidare, så det blir femte eller sjätte gången vi ställer frågan: Hur ser Socialdemokraterna på en strikt kvotering av föräldraförsäkringen?

Som jag ser det finns det tre möjliga svar. Ja, ni vill ha en kvotering. Nej, ni vill inte ha det. Eller: Ni har inte bestämt er ännu utan diskuterar frågan. Det skulle vara intressant för oss att få reda på vilket av de här tre svaren som gäller.

Fru talman! Sedan införs också ett vårdnadsbidrag med rätt för kommunerna att införa ett bidrag på max 3 000 kronor i månaden. På det sättet kan föräldrarna få ännu större möjligheter att tillbringa mer tid med barnen. De kan välja och pussla för att få ihop och förlänga föräldraleligheten lite grann som de själva avgör.

Ofta framställs jämställdhetsbonusen och vårdnadsbidraget som två motsatta reformer. Men jag tycker tvärtom. Som nu föreliggande förslag ser ut blir de tillsammans en bra reform genom att de ökar både jämställdheten och friheten för föräldrarna. Fler vardagsbeslut om hur vi ska ha det med barnpassningen och med vardagstillvaron kan fattas hemma vid köksbordet än vi kan göra i dag.

Det är också osäkert om det bara kommer att bli kvinnorna som kommer att ta ut vårdnadsbidraget. Lyckas vi med hjälp av jämställdhetsbonusen och med hjälp av den allmänna samhällsdebatten att öka pappornas ansvar för barnen är naturligtvis sannolikheten också större att även de utnyttjar en del av vårdnadsbidraget.

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 12

Fru talman! Det har protesterats från oppositionen att vi har ett nytt mål i familjepolitiken. Det nya övergripande målet är ju att familjepolitiken ska bidra till förbättrade förutsättningar för en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer. Jag tycker att det är ett väldigt bra och tydligt mål som tar sikte på de faktiska förutsättningarna. Barnfamiljer som har det dåligt ska få det bättre.

Det gamla målet var att skillnaderna mellan barnfamiljer och andra familjer ska minska i samhället. Det är ett extremt otydligt mål. Om jag är fattig och den person som jag jämför mig med är rik, och vi säger att målet är att skillnaderna mellan oss ska minska, behöver jag inte få det ett dugg bättre för att han blir fattigare. Det här målet är ett typiskt feltänkt mål, menar jag, som inte säger någonting om hur man ska uppnå en förbättring och som dessutom utgår från att ekonomin är statisk, att vi har en kaka som vi bara kan ta av. Det nya målet är tydligare, enligt min mening.

Fru talman! Utgångspunkten måste som sagt vara att hushållen ska få större handlingsfrihet och föräldrar bättre möjlighet att tillsammans planera för småbarnstiden. Jag tycker att det här förslaget innebär det.

Satsningen på en utvecklad förskola i kombination med jämställdhetsbonus och vårdnadsbidrag tycker jag, avslutningsvis, förenar valfrihet med en politik för jämställdhet och en bra utvecklingsmiljö för barnen.

Därmed vill jag yrka bifall till förslagen i betänkandet och avslag på de reservationer och motioner som finns.

Anf. 124 JASENKO OMANOVIC (s) replik:

Fru talman! Det var jätteroligt att lyssna på Ulf Nilsson. De första tre fyra minuterna pratade en riktig folkpartist. Resten var det som han fått i uppdrag av Moderaterna att säga, som den övriga alliansen får i uppdrag att leverera det Moderaterna vill. Men de första tre fyra minuterna pratade han som en riktig folkpartist, om jämställdhet för båda föräldrarna. Det var riktig liberal, folkpartistisk politik. Men, som sagt, snart gick det över till att leverera Moderaternas politik, tyvärr.

Det var ingen av debatttagarna som instämde. Det var absolut ingen som instämde. Tidigare, när Moderaterna pratade i pensionsfrågor, instämde alla. Där var det en annan linje. Här var det ingen som instämde i Ulfs anförande. Den i salen som kanske var närmast att instämma i de första två tre minuterna var nog jag. Ingen på den här sidan ville instämma.

Frågan är faktiskt: Är du verkligen för vårdnadsbidraget? Tycker Ulf Nilsson att vårdnadsbidraget är så bra? Under de första fyra minuterna hörde man inte ett ljud om vårdnadsbidraget, man märkte inte alls att vårdnadsbidraget är någonting bra. Då pratade han riktigt ur hjärtat. Därför undrar jag: Är vårdnadsbidraget bra?

Anf. 125 ULF NILSSON (fp) replik:

Fru talman! Jasenko Omanovic sade att inga instämde. Vi har faktiskt inte instämt så mycket i den här debattvändan. Det kan bli lite tjatigt att bara instämma, så jag känner mig inte särskilt mobbad på grund av det.

Jag uppskattar att Jasenko Omanovic satte värde på mina första tre fyra minuter. Men jag tycker också att det var synd att han missade po-

ängen i det jag sade, att det faktiskt finns en spänning mellan att vara medveten om strukturer som motsvarar jämställdhet och att samtidigt respektera människors frihet. Det är den balansen vi måste hitta. Det är den balansen jag tycker att vi hittar med det här förslaget. Vi uppmuntrar jämställdhet men går samtidigt inte in i detalj och bestämmer vad människor ska besluta för varje månad.

Teoretiskt sett skulle man naturligtvis kunna besluta hur mycket som helst. Man skulle kunna säga att män i snitt ägnar sig åt fritidsaktiviteter som fotboll och golf i stället för att passa barn. Vi skulle kunna börja lagstifta om att män skulle vara hemma minst så och så många timmar varje dag och så vidare. Någonstans går ju en gräns, och jag anser att gränsen går här. Jag tycker att om vi skulle ha en kvoterad föräldraförsäkring och över huvud taget inte skulle öppna för den typen av vardagsbeslut som vårdnadsbidraget öppnar för så skulle vi få för lite frihet i familjerna.

Vårdnadsbidraget ensamt kan jag tänka mig skulle bidra till sämre jämställdhetsutveckling, men vårdnadsbidraget i kombination med jämställdhetsbonusen ser jag bara som något positivt.

Jag vill för vad det nu blir – femte eller sjätte gången i rad – fråga Jassenko Omanovic: Vad anser Socialdemokraterna om att till hundra procent kvotera föräldraförsäkringen så att den måste delas exakt lika? Är vi för det, är ni emot det eller har ni inte bestämt er?

Anf. 126 JASENKO OMANOVIC (s) replik:

Fru talman! Jag fick inget riktigt svar på min fråga. Vårdnadsbidraget – nej, det var inte bra, men i kombination med jämställdhetsbonusen kanske det mildras. Kanske blir det en soppa som kommer att smaka någonting ändå.

Nej, fru talman, det är inget riktigt svar. Ska man göra som statsrådet Hägglund sade och ägna mer tid åt barnen? Ska vårdnadsbidraget vara till det? Eller ska det var som Solveig Zander säger, någonting som man kan köpa tjänster för? Eller blir det som det förslag som några ivriga folkpartister i riksdagen kom med i somras om att man ska kunna lägga ut VAB-dagar på entreprenad? Vilken familjepolitik kommer vi nu att få?

Som sagt: De första tre fyra minuterna talade Ulf Nilsson ur hjärtat – sedan levererades bara moderatpolitik. Jag tycker att det är synd att man ska anklaga oss för att ha bildat en vänsterkartell, medan det på andra sidan bara är ett postorderföretag som levererar det som Moderaterna vill ska levereras. Det är verkligen synd att man inte ser det.

Det ska bli mera tid för barnen, en tryggare familjepolitik och trygga familjer – men hur då? Genom att köpa tjänster eller att avlöna en barnflicka? Är det jämställd familjepolitik att avlöna en barnflicka? Det tycker jag inte är någon jämställd politik.

När det gäller kvoteringen vill jag upplysa igen om att föräldraförsäkringen är individuell. Där finns det två pappamånader redan i dag.

Anf. 127 ULF NILSSON (fp) replik:

Fru talman! Jo, det finns två pappamånader i dag, som Folkpartiets Bengt Westerberg var med om att driva igenom. Vi i Folkpartiet och i alliansen har kommit till den slutsatsen att det räcker med den kvotering-

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 12

en. Nu prövar vi andra, mer positiva metoder, som jämställdhetsbonusen, för att uppmuntra föräldrarna att dela lika.

Jag tror att mitt svar är ganska tydligt, Jasenko Omanovic. Föräldraförsäkringen ska gälla i den omfattning den har i dag. Förutom de redan bokade 60 dagarna ska den kunna fördelas fritt mellan föräldrarna. Man får en ekonomisk uppmuntran om man delar lika. Vårnadsbidraget har kommit till som en positiv möjlighet att i viss utsträckning öka föräldrarnas möjlighet att bestämma hur de vill ha det med barnen: förlänga ledigheten helt eller delvis eller gå ned i arbete helt eller delvis. Jag kan inte se det som något negativt utan bara som något positivt.

Detta är som helhet en politik som både uppmuntrar jämställdhet och ger föräldrarna ännu större möjligheter än i dag att bestämma hur de vill ha det med sina barn.

Vi fick faktiskt inget svar. Vi fick svaret av Jasenko Omanovic att vi i dag har två månader som är kvoterade. Det vet vi alla, men min fråga gällde om Socialdemokraterna vill gå längre, som Vänsterpartiet, och införa en fullständig uppdelning av månaderna. Men där får vi gå härifrån i kväll i alla fall och sväva i ovisshet om vad Socialdemokraterna avser i den frågan.

Anf. 128 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Det är många ord om jämställdhet, men mycket lite innehåll. Jag undrade ändå när jag satt och lyssnade både på anförandet och på den senaste replikomgången: Vart tog jämställdhetsambitionerna vägen? Det som började så bra i anförandet landade i något slags ambivalens.

Ni folkpartister har nu fått svälja kd:s och konservativa moderaters familjesyn. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att utforma sina liv, men ser inte Folkpartiet liksom Miljöpartiet att samhället har ett ansvar att bidra till det?

Det är intressant att Ulf Nilsson tar upp frågan om strukturer. Jämställdhetsministern sade ganska nyligen här i kammaren att hon inte anser att det finns en könsmaktsordning som styr strukturerna i samhället. Hur är det med Ulf Nilsson? Anser du att det finns en könsmaktsstruktur i samhället?

Anf. 129 ULF NILSSON (fp) replik:

Fru talman! Jag ska inte ge mig in på sociologiska vetenskapliga resonemang som lekman och politiker, men generellt sett utgår vi ifrån – det har vi gjort som liberala politiker i alla år – att det gäller att vara uppmärksam på strukturer som på olika sätt binder män och kvinnor i vissa roller och gör det svårare för dem att fatta fria val. Det är därför jämställdhetsfrågor alltid har varit viktiga för oss.

Jag vill betona att jämställdhetsbonusen är – även om jag inte menar att vi på något sätt har monopol på den – en idé som Folkpartiet drev väldigt tidigt. Vi drev den redan inför valet 2002. Vi är väldigt glada att vi har fått igenom en familjepolitik som innehåller en jämställdhetsbonus.

Vi tycker att den ytterligare valfrihet som kommer av det ganska begränsade vårdnadsbidrag vi har här, men som ändå ger föräldrar möjlig-

het att i upp till två år fundera över hur de vill disponera sin tid, bara är positiv.

Jag kan hålla med om att vi inte hade varit särskilt förtjusta i ett ensamt vårdnadsbidrag, men i den här kombinationen tycker vi att det är en mycket bra lösning. Vi tror att den här jämställdhetsbonusen kommer att betyda så mycket att den tillsammans med den övriga positiva utveckling som vi redan har sett – att papporna tar ut mera av föräldraförsäkringen – kommer att leda till stora förändringar de närmaste åren.

Sedan är jämställdhetspolitik mycket annat som vi inte diskuterar nu – hur man bemöter pojkar och flickor i skolorna och hur vi arbetar med jämställdhetsperspektiv och genusperspektiv i förskolor och så vidare. Det finns alltså annat än bara familjepolitik, även om den är viktig.

Anf. 130 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Tack, Ulf Nilsson, för att du tar upp att jämställdhetspolitik är mycket mer. Det är det – det håller jag med om. Men en mycket viktig pusselbit är faktiskt hur man utformar föräldraförsäkringen, eftersom det lägger grunden för möjligheten för barnen att kunna få känna att både mamma och pappa har tid tillsammans med barnen.

Det är inte så att pappor *passar* sina barn. Både mammor och pappor *har* barn.

Även om det nu är så att Ulf Nilsson inte riktigt vill tala om ifall han står för att det finns en könsmaktsordning eller inte så förnekar han det inte, vilket jag ändå tycker är glädjande. Om man ska införa åtgärder och ha politiska ambitioner så är det också viktigt att man gör en analys av vad som är verksamt eller inte. Tyvärr har Folkpartiet fått gå med på vårdnadsbidraget för att kunna införa jämställdhetsbonusen, men det handlar också om att se vad som har effekt. Individuell föräldraförsäkring, individens möjlighet att utforma sitt liv, har haft effekt. Tittar man på statistiken ser man, som jag sade tidigare i debatten, att det finns tydliga markeringar i uttaget av föräldrapenningdagar för pappor. Det var när det första pappamånaden infördes av Bengt Westerberg, och det var när den andra månaden infördes under den förra mandatperioden, när Miljöpartiet var med och stödde den utvidgningen.

Anf. 131 ULF NILSSON (fp) replik:

Fru talman! Som jag har sagt här hela tiden finns det en balans som vi måste eftersträva mellan hur mycket vi ska begränsa friheten och vad vi ska åtgärda för att försöka komma åt de ojämslidda strukturer som finns. Som det ser ut nu, med den positiva utveckling som vi ändå har haft när det gäller hur män och kvinnor delar på ansvaret, tycker jag inte att vi ska gå längre med att detaljstyra dessa beslut. Vi har haft den här diskussionen i mitt parti också, och det finns de som tycker annorlunda, men vi har landat på att ha denna modell.

Jag träffade till exempel några föräldrar som berättade att de hade haft en situation i sitt liv då mamman precis var inne i ett viktigt led i arbetet och hade svårt att vara hemma från jobbet mycket och att pappan tog ut större delen av ledigheten. Tre år senare när de fick sitt andra barn var situationen den omvända. Då var det pappan som behövde sköta sitt arbete och sin karriär medan mamman kunde vara hemma.

Prot. 2007/08:40
10 december

Socialförsäkrings-
området

Utgiftsområde 12

Att gå in och detaljstyra och på det sättet förstöra möjligheterna för två människor som lever ihop att planera sitt liv och yrkesliv tycker jag är att gå för långt.

Däremot menar jag att jämställdhetsbonusen skapar bättre möjligheter både för mammor och för pappor att ta ett aktivt ansvar. Jämställdhetsbonusen och vårdnadsbidraget tillsammans ska inte uppfattas som två motstående reformer. Tvärtom är de tillsammans starka genom att de ökar både jämställdheten och valfriheten.

Anf. 132 EVA JOHNSON (kd):

Fru talman! Det är oerhört roligt att få komma upp i talarstolen så här efter drygt sex timmars debatt. Man känner hur inspirationen flödar i kammaren, och vi är alla fyllda av nya friska argument som vi gärna vill ventileras med varandra.

Jag vill inleda med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner. Då har jag sagt en viktig sak i alla fall.

Fru talman! Vi ska i dag diskutera fördelningen när det gäller utgiftsområde 12, som vi ska fatta beslut om på onsdag. Vi har väl alla klart för oss att det handlar om ekonomisk trygghet för familjer och barn. Argumenten har ventilerats, och vi har vänt och vridit på dem under ett antal timmar.

En av de absolut viktigaste faktorerna för att utjämna de ekonomiska villkoren är naturligtvis möjligheten till arbete. Konjunkturuppgången med ökad tillgång på arbete och ökande löner samt reformer inom den ekonomiska familjepolitiken har också påverkat familjernas disponibla inkomster positivt under de senaste åren.

Vid en inventering av resultatredovisningen kan vi konstatera att både sammanboende med barn och ensamstående med barn under de senaste åren har fått en standardökning som ligger mellan 10 och 14 procent. Det är naturligtvis mycket glädjande. Det är framför allt ett resultat av den tydliga arbetsmarknadspolitiken och dess inriktning.

I detta sammanhang är det emellertid mycket viktigt att betona att den ekonomiska familjepolitiken måste utformas så att en kombination av arbete och familjeliv underlättas och möjliggörs.

Den moderna familjepolitiken som vi gärna vill tala om måste ta sin utgångspunkt i det faktum, som tidigare har nämnts ett antal gånger under debatten, att familjer är olika. Man har olika önskemål under olika perioder i livet. Men alla behov är lika mycket värda och värda respekt. Respekt för olika livsval, flexibilitet i utformningen och möjlighet till valfrihet är därför en huvudlinje i familjepolitiken. Att stödja, inte styra, är ett viktigt mål och en inriktning.

I det nya förslaget till mål finns det också ett mycket tydligt barnperspektiv då det handlar om att respektera alla föräldrars möjligheter att möta sina egna barns olika behov. Vi tror bestämt att föräldrarna är de som både har huvudansvaret för barnets välbefinnande och uppfostran och bäst känner sina egna barns behov och utgångspunkter.

En modern familjepolitik måste ta sin utgångspunkt i just det faktum att föräldrarna kan sina barn bäst. Det handlar om att politiken ska utformas så att barn i ekonomiskt utsatta hushåll får stöd men också om att stödja till exempel familjer med sjuka och funktionshindrade barn.

Fru talman! I budgetpropositionen 2007 aviserade regeringen en familjepolitisk reform. Drivkraften fanns hos otaliga småbarnsföräldrar som hade tagit kontakt med oss och gång på gång konstaterat att de kände sig förfördelade i den familjepolitik som bedrevs. Kommunerna kommer nu att ges en möjlighet att införa ett vårdnadsbidrag. Vårdnadsbidraget riktas, som vi alla vet, till föräldrar som har barn mellan ett och tre år och som vill vara hemma lite längre, efter att föräldrapenningen är slut.

Många föräldrar vittnar om tidsbrist. Det handlar om det så kallade livspusslet, som vi har talat om tidigare. Det är svårt att få tiden att räcka och svårt att få livet att gå ihop. En del fixar det bättre, medan andra tycker att de inte klarar av den frustration som det skapar. Vi måste respektera att människor upplever samma situation på olika sätt. Småbarnsföräldrar upplever det. Även barnen upplever naturligtvis det.

Vi vet att småbarnsåren är en mycket kort period. Det är några få år, sedan är den perioden förbi. Barndomen går knappast i repris, och en del föräldrar vill på inget sätt avvara den utan vill stanna hemma en längre period. Det måste man väl kunna kräva respekt för? Är det så provocerande att det finns föräldrar som vill göra ett val som innebär att de är hemma några månader till? Är det verkligen det?

Vi måste väl kunna konstatera att familjer är olika, föräldrar är olika och barn är olika. En del barn trivs i stora grupper. De mår bra och utvecklas. Andra barn behöver av olika anledningar längre tid, en lugnare situation och en annan miljö. Detta kan naturligtvis föräldrarna avgöra bäst.

Mot denna bakgrund har det varit naturligt för alliansregeringen att lägga fram det förslag som just ger föräldrarna en ökad valfrihet, inte en minskad. Det är de fyra delarna i reformen som vi har kommit överens om. Vi är helt överens om dem. Det är vårdnadsbidraget, det är jämställdhetsbonusen, det är barnomsorgspengen och det är det ökade pedagogiska inslaget i förskolan.

Fru talman! Sammantaget bidrar naturligtvis dessa satsningar till en ökad valfrihet, förbättrade förutsättningar för jämställt uttag av föräldrapenningen och stärkt kvalitet i förskolan. Till sommaren kommer de första delarna – vårdnadsbidraget och jämställdhetsbonusen – att realiseras. Äntligen, säger många småbarnsföräldrar. För en del kommer det inte att innebära någon som helst förändring därför att de är helt nöjda med den omsorg som de redan har valt. Andra får ytterligare en möjlighet. Observera att detta inte är en begränsning utan en utökning av valfriheten. De föräldrar som vill vara hemma lite längre kommer att kunna vara det. För andra gör detta ingen skillnad alls.

Tydligt är det oerhört provocerande att det finns föräldrar, män och kvinnor, som möjligen kan tänka sig att göra detta val. Lyssnar man på debatten häpnar man när man hör argumentationen. Jag kan inte tolka den på något annat sätt än att de kvinnor eller män som väljer att vara hemma inte har förstått sitt eget bästa. De gör ett oklokt val utan möjlighet att göra en klok analys av familjens situation. Och de måste ha hjälp att styras om så att de tänker på det kollektiva sättet, enligt mittfåran och de direktiv som framför allt den socialdemokratiska vänsterkartellen har bestämt är bäst för alla.

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 12

Det är inte en väg som vi tycker är bäst. Vi litar nämligen på vuxna människors kloka val. Det är ingen obligatorisk reform som vi inför. Jag förstår inte riktigt argumentet som tidigare har framkommit i debatten.

En utökad föräldraförsäkring skulle tydligen vara helt okej. Om man förlänger den med ett halvår eller ett år hamnar man inte efter på arbetsmarknaden. Då skulle det vara okej att vara hemma med sina barn. Men om man har ett annat namn på det halkar man efter. Man gör ett oklokt val, och man förstår inte sitt eget bästa.

Det har också talats om summan ett antal gånger här. Det är jättebra. Vi kommer överens om att vi höjer summan. Det är inga problem. Om nu Socialdemokraterna, Miljöpartiet eller Vänsterpartiet är så oerhört frustrerade över att nivån är så låg är vi öppna för förhandlingar. Kom och tala med oss.

Samtidigt ska vi också komma ihåg hur det är. Jag träffar kvinnor och män. Hör och häpna, det finns män som också är hemma med sina barn. Min man är en av dem. Det finns män som har valt det, och de är inte helt unika.

De säger att det skulle vara en otrolig skillnad att få 3 000 kronor till. Det är 3 000 procent mer än vad ni vill ge dem, och det tycker vi är bra. (Applåder)

Anf. 133 JASENKO OMANOVIC (s) replik:

Fru talman! Alla män som är hemma med barn är inte gifta med en riksdagsledamot som tjänar dryga 50 000 kronor, eller hur? Så är det. Det kan vi konstatera.

Det var roligt att få höra att Eva Johnsson börjar med arbetsmarknadspolitik som skapar jobb. Det nämnde jag också i mitt anförande. Med vår arbetsmarknadspolitik skapade vi 153 000 jobb på ett år. Med er piskpolitik skapade ni 81 000 jobb. Med en bra och trygg arbetsmarknadspolitik skapar man självklart jobb. Det är vi överens om. Men det gör man inte med piskpolitik.

Jag håller med om Eva om att det har varit en lång debatt. Den enda man kan säga om vårdnadsbidraget efter debatten är att man känner större förvirring och otrygghet än före debatten. Före debatten läste jag socialministerns artikel. Nu har jag fått intrycket att det går på lösa boliner.

Det enda som ni tycks vara överens om på den sidan när det gäller vårdnadsbidraget är att om man tar barnet från förskolan gör man sig berättigad till ett bidrag på 3 000 kronor. Det är fortfarande lite oklart om det gäller per månad och barn eller bara 3 000 kronor per familj. Men någonstans där är ni överens. Sedan spricker det. Ska man anlita någon, eller ska man själv ta hand om barnet? Det går på lösa boliner.

Anf. 134 EVA JOHNSON (kd) replik:

Fru talman! Nu ska jag först och främst be att få tala om att mina barn är 20, 22 och 24 år gamla. Min man är inte hemma och passar dem nu. Jag kom in i riksdagen för ett år sedan. Då var de 19, 21 och 23 år.

Det är några år sedan min man var hemma med våra barn. Jag läste då på komvux. Jag kan garantera att jag inte hade någon hög inkomst. Det var en strid på marginalen för att få ekonomin att gå ihop.

Jag vet vad det vill säga att under många år knappt ha fått pengarna att gå ihop. Ändå valde vi till och från ibland jag och ibland min man att vara hemma. Jag vet att vi inte är unika. Det finns många som väljer att göra precis så.

Vi får nu höra talas om piskan. Det är ju spännande. Piskan innebär att vi öppnar för ytterligare en möjlighet. Vi avskaffar ingenting. Allt som ni tycker är jättebra är kvar. Vi har kvar det.

Sedan kommer då piskan i form av ytterligare en valfrihetsreform. Vi får nästan slå upp vad piska betyder i en ordbok. Det är ett missbruk av ordet helt enkelt.

Jag tycker att det är mer berättigat att tala om piska när man talar om kvotering. Ett antal av mina kolleger har varit uppe i talarstolen och frågat Socialdemokraterna vad de tycker om kvotering. Det är tydligen helt omöjligt att få svar på den frågan.

Jag tolkar det som att ni kommer att genomföra en kvotering men vågar inte säga det rakt ut i kammaren.

Anf. 135 JASENKO OMANOVIC (s) replik:

Fru talman! Vi har här i kammaren stenografer som skriver ned vad vi säger när vi berättar våra egna memoarer. Jag ska därför också berätta mina memoarer.

När jag kom till Sverige och min fru och jag fick en liten bebis accepterade arbetsmarknaden mig men inte en mor med en liten bebis. Vi låg strax över socialnormen. Tänk om vi legat strax under den sociala normen och vårdnadsbidraget hade funnits. Den politiken skulle ha cementerat min fru vid spisen.

Tack och lov fanns inte vårdnadsbidraget. Min fru har en egen inkomst i dag och kan försörja sig och är inte beroende av mina inkomster. Jag är faktiskt stolt över att vi inte hade något vårdnadsbidrag då. Det skulle ha cementerat invandrarkvinnor vid spisen som det nu kommer att göra när det införs.

Det är många invandrarkvinnor som kommer att hamna i den fälla som ni nu bygger. Ni bygger en fälla som cementerar för kvinnor. Ni vill gå tillbaka inte till 60-talet som Solveig önskade utan till ännu längre tillbaks i tiden. Ni vill få invandrarkvinnor dit där de här hemma, i köket. Det är vad ni vill.

Vi vet att det är just den gruppen som står längst från arbetsmarknaden. Det är just den gruppen som skulle behöva stöd att komma in på arbetsmarknaden mer än alla andra grupper. Moderata och kristdemokratiska kommunpolitiker kommer kanske att välja att ge dem vårdnadsbidrag som egenförsörjning.

Anf. 136 EVA JOHNSON (kd) replik:

Fru talman! Nu talar vi om livshistorier. Om vi hade haft kvoteringen i er situation hade du varit tvungen att vara hemma, och din fru hade fortfarande inte fått något jobb. Det hade varit en härlig situation. Det är så som ni vill göra.

Ett alternativ är att man är egen företagare. Jag har träffat ett antal kvinnor som är ensamföretagare. Jag har träffat både kvinnor och män. De har uppgivet sagt till mig: Vi kan inte dela. Vår situation är sådan att

företaget kommer att gå i konkurs. Är det det ni vill? Ska ni försätta småföretagarna i ohållbara ekonomiska situationer? Det är faktum.

Faktum är att majoriteten av Sveriges befolkning inte jobbar åtta till fem eller sju till fyra. Det finns en oändlig mängd varianter på hur man jobbar, hur man löser livet när man jobbar. Det måste vi acceptera, och då vill man också skapa olika lösningar.

Fru talman! Jag kallar det olika lösningar. Vi talar i debatten om att kedja fast kvinnor vid spisen. Jag ser det inte så. Är barn ett straff? Är det ett straff att vara hemma och ta hand om sina barn? Oavsett om man är man eller kvinna, oavsett om man väljer en kort eller lång period, är det väl ingen bestraffning. Det är ett aktivt val som en del, inte alla, föräldrar gör. Det vill jag respektera.

Anf. 137 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Debatten börjar lida mot sitt slut, men jag ville ändå begära replik på Eva Johnsson. Jag blir väldigt förundrad när jag lyssnar på diskussionen från allianspartierna.

Föräldrar ska få vara hemma. Ja, men var det inte barnperspektivet som var det viktigaste?

Respekt talas det om. Respekt för vadå? Är det respekt för att få köpa annan barnomsorg, som Solveig Zander pratade om? Är det respekt för att barnen får tid med både mammor och pappor?

Vad är det allianspartierna vill egentligen? Är det Kristdemokraternas vårdnadsbidragsvariant, eller är det Folkpartiets och Centerns jämställdhetsambitioner? Man kan ju undra.

Miljöpartiet har föreslagit barntid, en möjlighet att förena både arbete och mer tid för barnen. Kan Eva Johnsson se att det finns en större valfrihet i barntidsreformen?

Valfrihet finns om man har råd. Frågan är då om det ska vara ett bidrag för dem som vill köpa annan barnomsorg, att det egentligen är det som vårdnadsbidraget kommer att innebära. Är det så ni vill se det?

Anf. 138 EVA JOHNSON (kd) replik:

Fru talman! Det här är en riktigt bekymmersam debatt. Jag vet inte hur många gånger under de här timmarna som vi har hört ordet bekymmersamt. Det verkar lite tungt i oppositionen. Jag är inte fullt så bekymrad av mig utan ser verkligen den här reformen an med tillförsikt. Så olika kan det bli.

Så var det frågan om barnperspektivet. Har vi ett barnperspektiv eller inte? Det är frågan. Det är klart att vi har ett barnperspektiv. Men jag är också hundra procent övertygad om att det finns en stark koppling mellan barnens välbefinnande och föräldrakontakten. Jag tror nämligen att det är så. Då tror jag inte heller att vi till hundra procent ska ersätta kvalitet med kvantitet när det gäller små barn. Det kan vara bra att göra det, men barn behöver också tid, och de behöver tid med sina föräldrar.

Det är klart att det är ett barnperspektiv när vi ger barn möjlighet att vara med sina föräldrar om föräldrarna tycker det. Men de kan också, som jag sade tidigare i mitt anförande, göra ett annat val. De kan välja att ha kvar sina barn i offentlig barnomsorg, som kommer att få mycket högre kvalitet nu när vi sätter till pengar där också. De kan välja att placera barnen hos mormor och morfar, farmor och farfar, någon tant, någon

Anf. 139 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Jag får inte den här retoriken att gå ihop. Den ena pratar om valfrihet att kunna få vara hemma med sina barn. Den andra pratar om att kunna köpa barnomsorg. Vad är det egentligen man vill nå? Är det trygga uppväxtvillkor för familjer och barn? Det är min utgångspunkt.

Frustrerade föräldrar som får livspusslet att spricka – jag tror mer att det är viktigt att se att livspusslet ska kunna gå ihop.

Eva Johnsson sade att det ska vara kvalitet, inte kvantitet. Det håller jag med om. Då är det viktigt att ge förutsättningar för att kunna kombinera och förena, med en arbetsmarknad som främjar jämställdheten, så att man som förälder ska kunna ta ansvar för sina barn och att barnen får tillgång till båda sina föräldrar.

Strukturerna i samhället påverkas av föräldrapolitiken. Om man förväntar sig att fler kvinnor ska vara hemma med barnen påverkar det lönestrukturerna i samhället. Vårdnadsbidraget kommer tyvärr att bidra till det såsom det är utformat.

Jag tror att det är en mycket bättre lösning att ge möjlighet till en barntidsreform. Det svarade Eva Johnsson tyvärr inte på.

Anf. 140 EVA JOHNSON (kd) replik:

Fru talman! Jag ska vara lite öppenhärtig – det är ett väldigt lämpligt tillfälle att vara det här i talarstolen – och säga att jag tycker att bland oppositionspartierna har Miljöpartiet ett antal ganska trivsamma inslag i sin familjepolitik. Jag tycker också att ordet barntid är rätt så trevligt. Men man måste fylla ordet med ett innehåll.

Jag tycker att det är synd att Miljöpartiet inte har haft större framgång i sina förhandlingar bland oppositionspartierna när det gäller just de familjepolitiska inslagen. Vi ser tyvärr alldeles för lite spår av dem. Ni har en hel del kloka tankar – det ska jag säga till er.

Vi tror naturligtvis att det utarbetade familjepolitiska paket som vi nu har plockat ihop tillsammans till och med kan slå barntiden, även om namnet är tilltalande.

När det gäller retoriken kan jag tyvärr inte hjälpa till så mycket. För att få retoriken att gå ihop måste man helt enkelt klara av att ha två bollar i luften. Vi vill se att det är möjligt för föräldrarna att vara hemma, och vi uppmuntrar andra typer av val som man kan göra. Jag tror att det kommer att gå alldeles utmärkt att få det att gå ihop.

Anf. 141 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp):

Fru talman! Ledamöter! Måhända kommer några att vara kvar och lyssna på mig. Jag har en känsla av att inte alla socialdemokrater kommer att gilla det jag säger i alla delar, och inte representanter från alliansen. Jag är inte heller helt säker på att Gunvor kommer att gilla precis varenda bokstav jag säger. Men lever man i ett demokratiskt fritt samhälle har man möjlighet att uttrycka sig.

Jag tänker prata utifrån motion 349, och det är ett förslag om att införa barnomsorgsbidrag.

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 12

Jag tycker att det är oerhört viktigt att många föräldrars vilja att vara tillsammans med sina barn längre än vad föräldraförsäkringen i dag medger tas på allvar. Jag tycker att det är ett uppdrag att försöka finna former för att man på olika sätt ska kunna göra det.

Det tog mig två år att tänka fram den här motionen, och jag kommer inte att yrka bifall till den, fru talman. Jag har en känsla av att riksdagens ledamöter också behöver lite längre tid på sig att fundera på det här. Jag tänker ändå argumentera för den, eftersom den nu är uppe till diskussion.

Barnomsorgsbidraget handlar egentligen om att skapa möjligheter för kommunerna att använda barnomsorgspengarna på ett friare sätt än vad man kan göra i dag. Det handlar om att regeringen skulle låta utreda ett system för just införande av barnomsorgsbidrag.

Det handlar också om att man som förälder skulle kunna få barnomsorgsbidraget av sin kommun om man väljer att vara hemma med barnen efter att föräldraförsäkringen har tagit slut.

Det som skiljer detta från den borgerliga alliansens förslag är att det kommer att bli mer pengar för att man ska kunna vara hemma med egna barn, och det ser jag som oerhört viktigt. Jag är lite besviken på att de borgerliga har kommit fram till ett så lågt vårdnadsbidrag.

När det gäller föräldraförsäkringen och barnomsorgsbidraget tycker jag att det är viktigt att statsmakterna också sätter klara riktlinjer för det hela. Det är ett förmånligt system som tiden måste få sätta sin prägel på. Därför har jag föreslagit att barnomsorgsbidraget ska kvoterar lika för föräldrarna – hälften till mannen och hälften till kvinnan. Detta görs just för att ge en klar signal om att vi nu ser att det är moderna tider och både mannen och kvinnan ska ta ansvar för barnen.

Jag tror också att det finns många föräldrar som skulle gilla de olika förslag som finns hos olika partier. Jag tänker särskilt på Miljöpartiets förslag om att man ska få gå ned i arbetstid, för detta är en absolut förutsättning i dagens värld, där det krävs väldigt mycket för att föräldrarna ska kunna vara närvarande hos sina barn, vilket är viktigt särskilt när barnen är små. Men jag tycker naturligtvis också att det skulle behövas en större närvaro av föräldrar hos barnen också när barnen växer upp. Det finns för lite möjligheter för föräldrarna att fullt ut engagera sig för sina barn när det krävs att de jobbar långa dagar på stressiga arbetsplatser.

Jag skulle därför ändå vilja föra fram tanken på ett barnomsorgsbidrag, där man skapar en möjlighet för kommunerna att använda barnomsorgspengarna på ett friare sätt. Bidraget ska kvoterar lika mellan föräldrarna, och det ska motsvara ungefär vad en plats inom barnomsorgen kostar, så att man får någon form av neutralitet där.

Anf. 142 LARS-ARNE STAXÄNG (m) replik:

Fru talman! I pensionsdebatten tidigare i dag var Christopher Ödmann uppe och försvarade sin motion. Vi noterade alla att Miljöpartiet hade en annan uppfattning än Christopher Ödmann där. Man hade olika uppfattningar om hur man skulle lägga upp ett bra pensionssystem.

När jag nu läser Christopher Ödmanns motion slår det mig att han i sin argumentation i princip talar om ett vårdnadsbidrag. Han vill ha ett kvoterat sådant – ett kvoterat vårdnadsbidrag.

Därför vill jag ställa ett par frågor. Efter att vi i alliansen nu från Miljöpartiets representant här har fått utstå rätt kraftiga angrepp om alla nackdelar med vårdnadsbidraget föreslår Christopher Ödmann själv ett vårdnadsbidrag, om än ett kvoterat sådant. I Miljöpartiets värld är det kvotering som gäller. Det har vi hört förut i dag. Därför vill jag fråga: Var står Christopher Ödmann när det gäller Miljöpartiets officiella linje i familjepolitiken? Står han för alliansens linje med ett vårdnadsbidrag, dock kvoterat, eller står han för Miljöpartiets officiella linje?

Anf. 143 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik:

Fru talman! Jag står självfallet för Miljöpartiets linje. Jag ser inte att förslaget om barnomsorgsbidrag egentligen går emot den. Tvärtom ser jag det helt i linje med den, även om jag tycker att man skulle kunna gå lite längre när det gäller familjepolitiken. Man bör fundera över på vilket sätt man skapar möjligheter för föräldrar att vara hemma längre med sina barn än föräldraförsäkringen i dag medger.

Jag har funderat på detta länge. Även om motionen i sig är rätt enkel har jag kommit fram till att det finns fördelar med det här förslaget, och jag tycker att det är modernare än vårdnadsbidraget. Jag tycker dessutom att det skapar bättre förutsättningar för föräldrar när de vill vara hemma hos sina barn än alliansens förslag.

Den som står bakom detta är jag, och naturligtvis finns det personer som tycker att det är bra att man lägger fram det här förslaget, för det är väl genomtänkt som förslag betraktat.

Anf. 144 LARS-ARNE STAXÄNG (m) replik:

Fru talman! Detta är mycket intressant. Jag noterar då att Christopher Ödmann står för den officiella linjen i Miljöpartiets politik men att han också har ett antal personer i sitt parti med sig som kan tänka sig en harmonisering som närmar sig alliansförslaget. Så tolkar jag honom. Det finns en diskussion i partiet om att man vill ge mer barntid på olika sätt – det har vi hört förut i dag – och det finns personer som står bakom den här motionen, som innebär ett vårdnadsbidrag, om än ett kvoterat sådant. Det kan bli en intressant diskussion i framtiden om vi kan hitta mötespunkter mellan alliansen och Miljöpartiet i de här familjefrågorna.

Anf. 145 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik:

Fru talman! I vår riksdagsgrupp är det bara jag som står bakom den här motionen, och den är enskilt lagd från mig därför att jag tyckte att det var angeläget att försöka finna vägar framåt när det gäller att göra det möjligt för föräldrar att vara hemma längre med sina barn än vad dagens system ger möjlighet till. Det är bara jag som har skrivit under den från oss.

Jag tror att det finns all anledning för politiker att ta på fullaste allvar att många föräldrar vill ha någon form av lösning. Då är det viktigt att man funderar över på vilket sätt man kan göra det. Detta är inte bara för föräldrarnas skull, utan jag är också engagerad i att även barnen ska kunna få vara längre med sina föräldrar än vad som är möjligt i dag.

Det finns en skillnad till som jag glömde nämna förut. Man kan visst säga att det här förslaget liknar vårdnadsbidraget, även om det här är på en högre nivå. Men i mitt förslag är bidraget lika oavsett vad föräldrarna

Prot. 2007/08:40
10 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 12

har för inkomst. Jag tror att om man ska få till ett system efter föräldraförsäkringen – vi vill ju öka föräldraförsäkringstiden till 18 månader – upp till 36 månader så måste man finna andra former för det.

Jag tror att det är fullt möjligt att finna ett acceptabelt, modernt och jämställt system och som – det kan jag hålla med om – har inslag av både höger- och vänsterpolitik. Jag tycker att det är knepigt att man ställer barnens behov mot jämställdhetsfrågorna. Det måste gå att ordna detta på något bättre sätt. Nu har alliansen försökt på sitt sätt, och jag har försökt på mitt sätt.

Vi får väl se hur det kommer att bli i framtiden. Jag har en känsla av att det kommer att bli förändringar. Jag hoppas ändå att det finns ökade möjligheter att också se barnens möjligheter i de här sammanhangen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 12 december.)

8 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Finansutskottets betänkande
2007/08:FiU8 Riksrevisionens årliga rapport

Utbildningsutskottets betänkanden
2007/08:UbU1 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning
2007/08:UbU2 Utgiftsområde 15 Studiestöd

Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2007/08:AU1 Utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv

Konstitutionsutskottets betänkande
2007/08:KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

9 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställts

den 10 december

2007/08:279 Järnvägsinvesteringar och SJ
av Karin Svensson Smith (mp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 december.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till och med 7 §
anf. 26 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med anf. 72 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med anf. 106 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Avsägelse	1
3 § Anmälan om ersättare för statsråd	1
4 § Meddelande om frågestund	1
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	3
7 § Socialförsäkringsområdet	3
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2007/08:SfU1	3
<i>Utgiftsområde 10 .....</i>	<i>3</i>
Anf. 1 TOMAS ENEROTH (s)	3
Anf. 2 LISELOTTE OLSSON (v)	10
Anf. 3 GUNVOR G ERICSON (mp)	13
Anf. 4 GUNNAR AXÉN (m)	16
Anf. 5 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	19
Anf. 6 GUNNAR AXÉN (m) replik	19
Anf. 7 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	20
Anf. 8 GUNNAR AXÉN (m) replik	20
Anf. 9 LISELOTTE OLSSON (v) replik	21
Anf. 10 GUNNAR AXÉN (m) replik	21
Anf. 11 LISELOTTE OLSSON (v) replik	22
Anf. 12 GUNNAR AXÉN (m) replik	22
Anf. 13 TOMAS ENEROTH (s) replik	23
Anf. 14 GUNNAR AXÉN (m) replik	23
Anf. 15 TOMAS ENEROTH (s) replik	24
Anf. 16 GUNNAR AXÉN (m) replik	24
Anf. 17 SOLVEIG ZANDER (c)	25
Anf. 18 TOMAS ENEROTH (s) replik	27
Anf. 19 SOLVEIG ZANDER (c) replik	28
Anf. 20 TOMAS ENEROTH (s) replik	29
Anf. 21 SOLVEIG ZANDER (c) replik	29
Anf. 22 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	30
Anf. 23 SOLVEIG ZANDER (c) replik	30
Anf. 24 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	31
Anf. 25 SOLVEIG ZANDER (c) replik	31
Anf. 26 ULF NILSSON (fp)	32
Anf. 27 TOMAS ENEROTH (s) replik	34
Anf. 28 ULF NILSSON (fp) replik	35
Anf. 29 TOMAS ENEROTH (s) replik	35
Anf. 30 ULF NILSSON (fp) replik	36
Anf. 31 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	36
Anf. 32 ULF NILSSON (fp) replik	37
Anf. 33 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	37
Anf. 34 ULF NILSSON (fp) replik	38
Anf. 35 LARS GUSTAFSSON (kd)	38
Anf. 36 TOMAS ENEROTH (s) replik	40

Anf. 37	LARS GUSTAFSSON (kd) replik	41
Anf. 38	TOMAS ENEROTH (s) replik	41
Anf. 39	LARS GUSTAFSSON (kd) replik	42
Anf. 40	GUNVOR G ERICSON (mp) replik	42
Anf. 41	LARS GUSTAFSSON (kd) replik	43
Anf. 42	GUNVOR G ERICSON (mp) replik	43
Anf. 43	LARS GUSTAFSSON (kd) replik	44
<i>Utgiftsområde 11</i>		44
Anf. 44	SIW WITTGREN-AHL (s)	44
Anf. 45	KALLE LARSSON (v)	46
Anf. 46	GUNVOR G ERICSON (mp)	49
Anf. 47	KALLE LARSSON (v) replik	50
Anf. 48	GUNVOR G ERICSON (mp) replik	51
Anf. 49	KALLE LARSSON (v) replik	51
Anf. 50	GUNVOR G ERICSON (mp) replik	51
Anf. 51	MATS G NILSSON (m)	52
Anf. 52	KALLE LARSSON (v) replik	53
Anf. 53	MATS G NILSSON (m) replik	54
Anf. 54	KALLE LARSSON (v) replik	54
Anf. 55	MATS G NILSSON (m) replik	55
Anf. 56	SIW WITTGREN-AHL (s) replik	55
Anf. 57	MATS G NILSSON (m) replik	55
Anf. 58	SIW WITTGREN-AHL (s) replik	56
Anf. 59	MATS G NILSSON (m) replik	56
Anf. 60	SOLVEIG ZANDER (c)	56
Anf. 61	SIW WITTGREN-AHL (s) replik	57
Anf. 62	SOLVEIG ZANDER (c) replik	58
Anf. 63	SIW WITTGREN-AHL (s) replik	58
Anf. 64	SOLVEIG ZANDER (c) replik	59
Anf. 65	TOBIAS KRANTZ (fp)	59
Anf. 66	SIW WITTGREN-AHL (s) replik	61
Anf. 67	TOBIAS KRANTZ (fp) replik	62
Anf. 68	SIW WITTGREN-AHL (s) replik	62
Anf. 69	TOBIAS KRANTZ (fp) replik	63
Anf. 70	LARS GUSTAFSSON (kd)	63
Anf. 71	SIW WITTGREN-AHL (s) replik	64
Anf. 72	LARS GUSTAFSSON (kd) replik	65
Anf. 73	SIW WITTGREN-AHL (s) replik	66
Anf. 74	LARS GUSTAFSSON (kd) replik	66
Anf. 75	CHRISTOPHER ÖDMANN (mp)	66
Anf. 76	MATS G NILSSON (m) replik	68
Anf. 77	CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik	68
Anf. 78	MATS G NILSSON (m) replik	68
Anf. 79	CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik	69
Anf. 80	TOBIAS KRANTZ (fp) replik	69
Anf. 81	CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik	70
Anf. 82	TOBIAS KRANTZ (fp) replik	71
Anf. 83	CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik	71
Anf. 84	KALLE LARSSON (v)	72

Anf. 85	MATS G NILSSON (m) replik.....	73
Anf. 86	KALLE LARSSON (v) replik.....	73
Anf. 87	MATS G NILSSON (m) replik.....	74
Anf. 88	KALLE LARSSON (v) replik.....	74
Anf. 89	GUNVOR G ERICSON (mp).....	75
Anf. 90	TOBIAS KRANTZ (fp) replik.....	75
Anf. 91	GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	76
Anf. 92	TOBIAS KRANTZ (fp) replik.....	76
Anf. 93	GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	76
<i>Utgiftsområde 12</i>		76
Anf. 94	JASENKO OMANOVIC (s).....	76
Anf. 95	KALLE LARSSON (v).....	78
Anf. 96	GUNVOR G ERICSON (mp).....	81
Anf. 97	LARS-ARNE STAXÅNG (m)	83
Anf. 98	KALLE LARSSON (v) replik	85
Anf. 99	LARS-ARNE STAXÅNG (m) replik	86
Anf. 100	KALLE LARSSON (v) replik.....	86
Anf. 101	LARS-ARNE STAXÅNG (m) replik	87
Anf. 102	JASENKO OMANOVIC (s) replik.....	87
Anf. 103	LARS-ARNE STAXÅNG (m) replik	88
Anf. 104	JASENKO OMANOVIC (s) replik.....	88
Anf. 105	LARS-ARNE STAXÅNG (m) replik	88
Anf. 106	GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	89
Anf. 107	LARS-ARNE STAXÅNG (m) replik	89
Anf. 108	GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	90
Anf. 109	LARS-ARNE STAXÅNG (m) replik	90
Anf. 110	SOLVEIG ZANDER (c).....	91
Anf. 111	KALLE LARSSON (v) replik.....	92
Anf. 112	SOLVEIG ZANDER (c) replik.....	93
Anf. 113	KALLE LARSSON (v) replik.....	93
Anf. 114	SOLVEIG ZANDER (c) replik.....	94
Anf. 115	JASENKO OMANOVIC (s) replik.....	94
Anf. 116	SOLVEIG ZANDER (c) replik.....	95
Anf. 117	JASENKO OMANOVIC (s) replik.....	95
Anf. 118	SOLVEIG ZANDER (c) replik.....	96
Anf. 119	GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	96
Anf. 120	SOLVEIG ZANDER (c) replik.....	96
Anf. 121	GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	97
Anf. 122	SOLVEIG ZANDER (c) replik.....	97
Anf. 123	ULF NILSSON (fp)	98
Anf. 124	JASENKO OMANOVIC (s) replik.....	100
Anf. 125	ULF NILSSON (fp) replik	100
Anf. 126	JASENKO OMANOVIC (s) replik.....	101
Anf. 127	ULF NILSSON (fp) replik	101
Anf. 128	GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	102
Anf. 129	ULF NILSSON (fp) replik	102
Anf. 130	GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	103
Anf. 131	ULF NILSSON (fp) replik	103
Anf. 132	EVA JOHNSSON (kd)	104

Anf. 133 JASENKO OMANOVIC (s) replik.....	106	Prot. 2007/08:40
Anf. 134 EVA JOHNSSON (kd) replik	106	10 december
Anf. 135 JASENKO OMANOVIC (s) replik.....	107	
Anf. 136 EVA JOHNSSON (kd) replik	107	
Anf. 137 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	108	
Anf. 138 EVA JOHNSSON (kd) replik	108	
Anf. 139 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	109	
Anf. 140 EVA JOHNSSON (kd) replik	109	
Anf. 141 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp)	109	
Anf. 142 LARS-ARNE STAXÄNG (m) replik.....	110	
Anf. 143 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik.....	111	
Anf. 144 LARS-ARNE STAXÄNG (m) replik.....	111	
Anf. 145 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik.....	111	
(Beslut skulle fattas den 12 december.).....	112	
8 § Bordläggning.....	112	
9 § Anmälan om interpellation	112	
10 § Kammaren åtskildes kl. 17.18.....	113	

